

odborný časopis

Sociální služby

cena: 50 Kč / 2,3 €

Možnosti využití terapie
tmou v léčebné
a rehabilitační praxi

„Sociální služby potřebují
s ohledem na vývoj pandemické
situace trpělivost a výdrž,“

říká Vítězslav Schrek,
hejtman Kraje Vysočina

Komunikace

Chatová komunikace s klientem v pomáhajících profesích

Vala®

Správná volba, která Vám usnadní práci

Jednorázové produkty Vala® Vám ušetří náklady i čas spojené s péčí o klienty

Co nabízejí produktové řady Vala®

Clean měkké žínky k hygieně klientů

Fit ochranné bryndáky

Comfort víceúčelové utěrky

Pro další informace volejte na bezplatnou linku **800 100 150**, navštivte www.hartmann.cz nebo kontaktujte svého obchodního zástupce HARTMANN-RICO.

odborný časopis

sociální služby

Odborný časopis Sociální služby
Měsíčník vydávaný Asociací poskytovatelů
sociálních služeb ČR
Adresa: Vančurova 2904, 390 01 Tábor
Tel./fax: +420 381 213 332
www.socialnisluzby.eu, www.apsscr.cz
www.facebook.com/Socialnisluzby
IČO 604 458 31

Ročník: 23

Číslo: 3/2021 BŘEZEN

Cena: 50 Kč / 2,3 € (cena letních dvojčísél: 69 Kč / 3 €)

Roční předplatné: 538 Kč / 24,4 €

Objednávky: www.send.cz („Časopisy odborné“).
Členové APSS ČR objednávají časopis písemně,
e-mailem nebo telefonicky na adrese vydavatele
nebo redakce, případně na www.socialnisluzby.eu.

Vychází: V Táboře 10x ročně, 20. den v měsíci,
resp. nejbližší následující pracovní den

Redakce:

Šéfredaktorka: Ing. Petra Cibulková

sefiredaktor@apsscr.cz

+420 607 056 221

Zástupkyně šéfredaktorky: Mgr. Ivana Vlnová

redakce@apsscr.cz

+420 734 155 996

Jazyková korektura:

české texty: Mgr. Tamara Kajznerová a redakce

APSS SR: Mgr. Juliana Hanzová

ZPSS v SR: Mgr. Mária Grigová

Redakční rada:

Mgr. Petr Brázda

Ing. Petra Cibulková

Ing. Jiří Horecký, Ph.D., MBA

JUDr. Vladimír Hort

Ing. Renata Kainráthová

Ing. Daniela Lusková, MPA

Mgr. Alena Sakařová

Mgr. Andrea Tajanovská, DiS.

Mgr. Jan Vrbický

Grafické zpracování a tisk:

RUDI, a. s., Komenského 1839, 390 02 Tábor

Distribuce:

SEND Předplatné, s. r. o., Ve Žlíbku 1800/77,

hala A3, 193 00 Praha 9 – Horní Počernice,

www.send.cz, tel.: 225 985 225, GSM: 777 333 370,

fax: 225 341 425, e-mail: send@send.cz,

SMS: 605 202 115

Objednávky a distribuce na Slovensku:

MAGNET PRESS, SLOVAKIA, s. r. o.

P. O. Box 169, 830 00 Bratislava, Slovensko

Tel.: 00421/2/67201931-33 předplatne

e-mail: predplatne@press.sk, www.press.sk

Fotografie a ilustrace:

Není-li uvedeno jinak:

Fotky & Foto a archivy autorů příspěvků

Foto na titulní straně:

Fotky & Foto

Elektronická verze časopisu:

www.alza.cz

Příspěvky a inzerce:

Příspěvky mohou být redakčně upravovány a kráceny.

Inzerci, PR články a příspěvky do rubrik Stripsky

z domova a Pro inspiraci přijímá zástupkyně šéfredaktorky.

Za obsah inzerce a PR článků odpovídá zadavatel.

Přetiskování krátkých úryvků článků je možné pouze

s uvedením názvu, jména autora článku, ročníku,

čísla a strany. Přetiskování celých článků či jejich částí

přesahujících jeden odstavec je možné pouze se svolením

redakce. Uzavěrka je vždy 15. dne předchozího měsíce.

Další pokyny naleznete na www.socialnisluzby.eu.

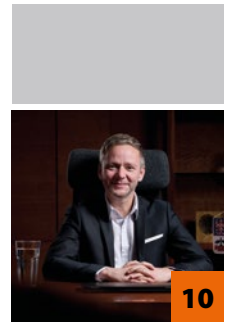
Registrace:

Povoleno rozhodnutím MK ČR E 11018

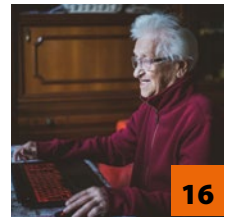
ISSN 1803-7348

Z obsahu čísla:

- Institut vzdělávání APSS ČR: I v dubnu vzděláváme on-line! 6
- Stalo se... 9
- Rozhovor: „Sociální služby potřebují s ohledem na vývoj pandemické situace trpělivost a výdrž,“ říká Vítězslav Schrek, hejtmán Kraje Vysočina 10
- Komunikace: Chatová komunikace s klientem v pomáhajících profesích, I. díl 16
- Terapie: Možnosti využití terapie tmou v léčebné a rehabilitační praxi 18
- Psychosociální intervence: Psychosociální intervence v domácím prostředí klienta z pohledu psychologa, 3. díl 20
- Psychologie: Pasivní agrese v sociální sféře, 2. díl 21
- Dobrá praxe: Zapojení žáků v rámci pracovní povinnosti v sociálních službách 24
- Statistika: Rezignace veřejné správy na rozvoj pobytových služeb 26
- Bezdomovectví: Jako prevenci bezdomovectví využívají tréninkové byty 32
- Právo: Škoda způsobená zaměstnancem zaměstnavateli 34
- Veřejný ochránce práv: Vyřazení uchazeče o zaměstnání z úřadu práce 38
- Technologie: Netradiční haptické knihy boří bariéry 41
- Značka kvality: Držitelé certifikátu Značka kvality v sociálních službách 42
- Stripsky z domova 43

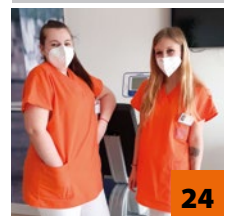
10

16

20

24

41

43

Dokonalé, viděte.

A co když někdy ne?

Obtížné životní situace mohou být zmírněny prostřednictvím sociálních služeb. Jejich poskytovateli jsou veřejné a nestátní neziskové organizace.

Važme si jich. Sami je můžeme potřebovat.www.muzemejepotrebovat.czfb.com/muzemejepotrebovat

**„Pohotová
odpověď je to,
na co přijdeme
až za 24 hodin.“**

Mark Twain
(1835–1910)
americký spisovatel

ÚVODNÍK VICEPREZIDENTKY

Dovolte, abych v tomto úvodníku vzpomněla na dvě osobnosti spojené se sociálními službami, které nás nedávno navždy opustily. Tou první je paní Hana Maciuchová, herečka a člověk, který byl několik let spojen s Národní cenou sociálních služeb – Pečovatel/ka roku. Musím se přiznat, že jsem při každém slavnostním vyhlášení výherců byla moc ráda, že jsem kdysi za patronku navrhla právě tuto dámu. Celému slavnostnímu aktu dávala nezaměnitelný punc. S noblesou, citem a velkým respektem k práci v sociálních službách četla medailonky jednotlivých oceněných. Bylo moc krásné, jak se radovala, když byl někdo z jejího rodného Olomoucka. Ke všem byla vždy velmi vlídná a vstřícná, nikomu neodmítla společnou fotografii a i po skončení oficiální části mezi námi zůstávala a povídala si s každým, kdo ji oslovil. I my dvě jsme si toho hodně řekly o Olomoucku, o jižních Čechách, ale také o osobních věcech. Když jsem jí řekla, že jsem svou dceru pojmenovala (inspirována svou nejoblíbenější rolí paní Maciuchové) po komorné Adéle z operety Netopýr, řekla mi, že by ji ráda poznala. Tak jsme jednou v Táboře vyrazily na její představení. Měla radost, že jsem slovo dodržela, a mě jen mrzí, že jsem si nenechala udělat společné foto. Jsem přesvědčená, že pro všechny, kteří za ta léta byli oceněni, bylo největším zážitkem právě setkání s paní Maciuchovou.

Druhá osobnost, na kterou chci vzpomenout, není veřejně známá. Znali ji spíš kolegové z terénních služeb. Paní Eva Zaiptová byla zakladatelkou a ředitelkou Agentury osobní asistenční služby, z. ú., v Děčíně. Vždy byla obrovsky zapálená pro věc, plná energie a entuziasmu. Pod pojmem „srdcař“ bych si vždy představila člověka jako ona. Mezi námi, byla tak trochu zlým snem každého moderátora konferencí a kulatých stolů. Eva rozhodně nebyla typ, který by nadával někde v koutku, naopak se vůbec nebála říct svůj názor, kdekoli a komukoli. Rozhodně se jí nerozklepala kolena ani před vyššími autoritami. Svůj názor vždy sdělila jasně a pregnančně. Zpravidla sklídila potlesk auditoria, protože prezentovala názor i ostatních. Je mi moc líto, že tak bezvadný člověk, jako byla Eva, už není mezi námi. Bude chybět.

Ing. Renata Kainráthová,
viceprezidentka APSS ČR pro terénní služby

EDITORIAL

Milí čtenáři,

je 1. března, kdy píšu tento editorial, začíná nám další lockdown a s ním další opatření, která mají zabránit přetížení nemocnic a dalšímu šíření covidu-19.

Tímto dnem také začíná meteorologické jaro, to astronomické až 20. března. Pro mě jako matku prvňáčka však začíná (opět) doba, kdy budu moci prohloubit své znalosti coby učitelky prvního stupně z loňského podzimu, zároveň ze mne bude muset být animátor pro 5letou dceru a budu čelit každodenním otázkám PROČ – proč se musím učit, proč si nemůžu hrát, proč nemůžu koukat na televizi, proč se musím učit a ona ne, proč... roli uklízečky a kuchařky závodního stravování určitě není nutné více rozebírat. Jistě bych za normálních okolností dokázala tyto debaty vést filozoficky, s jasným cílem dokázat, že vzdělání je pro budoucí život nezbytné, ale v souhře okolností se dokážu po pár dnech zmocit pouze na strohé „protože prostě proto“. Příznačně tomuto odpovídá citát Marka Twaina: „Pohotová odpověď je to, na co přijdeme až za 24 hodin.“

Tato nelehká doba přinesla sociálním službám také to, že se musely přizpůsobit v komunikaci se svými klienty. Kromě technologií, jako je Skype, který využívají klienti v pobytových službách během izolace, přišla na řadu i chatová komunikace, o kterou byl během koronavirové krize zvýšený zájem. Více se o tomto způsobu komunikace v pomáhajících profesích můžete dočíst na stránkách březnového čísla. Kromě jiného zde najdete i zajímavý rozhovor s nově zvoleným hejtmanem za Vysočinu Vítězslavem Schrekem nebo se seznámíte s terapií tmou, která nabízí způsob, jak na chvíli zpomalit, uvědomit si, co je pro nás v životě podstatné i to, kým skutečně jsme.

S přáním klidného března
Ing. Petra Cibulková, šéfredaktorka

Dlouhodobá péče nejen v České republice

Kniha Ladislava Průši a kolektivu je první ucelenou publikací, která identifikuje klíčové problémy, jež brání rozvoji dlouhodobé péče o seniory a handicapované osoby v České republice.

Ladislav Průša a kolektiv

Hlavním cílem je nastítnit řešení, která by přispěla k odstranění existujících nedostatků, a to na základě výsledků terénního šetření mezi pečujícími osobami v ČR a dotazníkového šetření mezi poskytovateli služeb dlouhodobé péče ve vybraných evropských zemích. Kniha je klíčovým nástrojem pro regulátory a zástupce veřejné správy jako hlavní předpoklad pro úspěšné systémové změny a reformní kroky.

Kniha představuje konkrétní návrhy na změny systému dlouhodobé péče v České republice. Jde o ucelený dokument, který podrobně popisuje současný stav, aktuální situaci neformálních pečujících a jejich hlavní potřeby, mezinárodní srovnání a závěrečná doporučení pro Českou republiku.

Monografie byla zpracována v rámci realizace projektu „Důsledky stárnutí populace na potřebu dlouhodobé péče – možnosti promítnutí inovativních námětů ze zahraničí do české praxe“.

Objednávejte na:

Asociace poskytovatelů sociálních služeb ČR, Vančurova 2904, 390 01 Tábor,
tel./fax: 381 213 332 provolba č. 1, e-mail: redakce@apsscr.cz, <http://shop-apsscr.alvepi.com/>

Nabídka Institutu vzdělávání APSS ČR

REALIZACE
ON-LINE KURZŮ
PRO VAŠI
ORGANIZACI
NA KLÍČ

I v dubnu vzděláváme on-line!

Na duben jsme pro vás připravili další akreditované on-line kurzy. Do nabídky jsme zařadili spoustu nových témat, ale i ta témata, o která jste měli v prvním čtvrtletí velký zájem.

Máte zaměstnance v karanténě? Pošlete je na on-line kurz! Vzdělávat se můžou i ze svého domova. Není nutné nákladné vybavení, k připojení na kurz stačí i mobilní telefon (potřebujeme se pouze vidět a slyšet).

Prostudujte naši nabídku níže a přihlaste se na některý z kurzů na internetových stránkách www.institutvzdelavani.cz, záložka Otevřené kurzy, sekce Webináře.

Připomínáme, že skoro všechna témata z naší nabídky můžeme zrealizovat jako on-line kurz pro vaši organizaci na klíč. Stačí nám zavolat nebo napsat do Institutu a domluvit technické i organizační podmínky.

Co je k on-line vzdělávání třeba?

Zajistěte si počítač (stolní nebo notebook), který má:

- **funkční mikrofon;**
  - **funkční sluchátka** (sluchátka jsou lepší než reproduktory, protože nevytváří zvukovou vazbu a ozvěnu mezi mikrofonem a sluchátky, nerušíte tak ostatní), nejsou ale bezpodmínečně nutná;
  - **funkční webkameru** (prosím ponechte ji zapnutou po celou dobu výuky, abychom s vámi mohli být ve spojení).
- To to platí hlavně u akreditovaných kurzů, kde dokladujeme MPSV vaši účast na kurzu!**

Vzdělávejte se on-line z bezpečí své kanceláře
nebo z pohodlí svého domova.

Prohlédněte si nabídku kurzů

Akreditované kurzy (8 vyučovacích hodin)

1. 4. Základy práce s riziky při poskytování sociálních služeb	Bc. Jan Syrový
6. 4. Vztek při práci s klientem aneb zvládání agrese klientů i vlastní	Bc. et Mgr. Veronika Valentová
7. 4. Vzpomínejme, vyprávějme a naslouchejme	Bc. Renata Kratochvílová Křemenová
8. 4. Praktický průvodce IP nejenom v pečovatelských službách	Mgr. Marcela Hauke
9. 4. Sociální práce s agresivním klientem	Mgr. Markéta Vaculová
13. 4. Etika v obrazech ve službách sociální péče	Mgr. Michaela Veselá
14. 4. Nemotivovaný klient - přemotivovaný pracovník	Mgr. et Mgr. Markéta Skálová
14. 4. Specifika péče o seniory	PhDr. Jarmila Verešová, Ph.D.
15. 4. Jak zvýšit sebevědomí svoje, svých kolegů a klientů	Mgr. Roman Pešek
15. 4. Jejda, už Vám zase zaskočilo, paní Tichá! aneb Výživa u klientů s demencí	Pavla Hýblová
16. 4. Manipulativní jednání a jak se mu bránit	Mgr. Jaroslava Chaloupková
19. 4. Individuální plánování s uživateli s demencí	Mgr. Marcela Hauke
20. 4. Etická komunikace s osobami s mentálním hendikepem	Mgr. Markéta Vaculová
20. 4. Opatrovnictví a svéprávnost	Mgr. et Mgr. Eliška Mocková, LL.M.
21. 4. Jak si zdravě nastavit hranice	Bc. et Mgr. Veronika Valentová
21. 4. Demence v obrazech	MgA. Bc. Lenka Čurdová
22. 4. Komunikace s rodinou dítěte s postižením	Mgr. Helena Kočová, Ph.D.
26. 4. Sexualita u seniorů	Petra Hamerníková, DiS.
27. 4. Emoce v obrazech	Mgr. Michaela Veselá
28. 4. Úvod do problematiky poruch autistického spektra	Mgr. Hana Žilincová
28. 4. Úvod do problematiky psychických poruch a problémů	PhDr. Jarmila Verešová, Ph.D.
29. 4. Asertivita jako strategie jednání pro pracovníky sociálních služeb	Mgr. Michal Žmolík
30. 4. Náměty na tvorbu individuálních plánů uživatelů sociálních služeb	Mgr. Lucie Bicková

Na webových stránkách IVA dále najdete nabídku kurzů realizovaných od května. Vzhledem k situaci není jasné, jakou formou se budou konat. Můžete se ale přihlásit, určitě vás včas budeme informovat, zda se budou konat prezenčně v příslušných městech, nebo zda budou on-line.

Objednejte si náš Katalog vzdělávání

Protože nemůžeme distribuovat nový Katalog vzdělávání prostřednictvím našich akcí, nabízáme jeho zaslání poštou. Najdete v něm přehled všech akreditovaných kurzů se stručným obsahem a dále přehled všech novinek, které jsme pro vás na letošek připravili.

Pro objednání Katalogu pište na e-mail institut@apsscr.cz.

Neziskové organizace v daňových souvislostech

Online vzdělávací cyklus pro ekonomy a účetní

Rozsah: 30 hodin (5 přednáškových dní)

Datum konání: 12. 4., 26. 4., 10. 5., 24. 5., 7. 6.

Cena: 3 400 Kč vč. DPH

Přihláška: www.institutvzdelavani.cz, záložka Otevřené kurzy, sekce Webináře

Výběr z témat:

- Příspěvky/transfery + vyúčtování dotací
- Fondy (kapitálové, peněžní), Účetnictví, interpretace NÚR
- Audit, zveřejňování účetních závěrek a výročních zpráv
- Služby obecného (veřejného) hospodářského zájmu (SGEI)
- Daň z příjmů ze závislé činnosti, daň z příjmů právnických osob (DzPPO)
- Daň silniční, DPH, daň z nemovitých věcí
- Evidence tržeb (EET), jednoduché účetnictví, sociální podnikání
- Identifikace osob, evidence skutečných vlastníků, daňový řád

Jak zachovat kvalitu poskytované péče i s novým personálem

Ošetrovatelská péče má nezastupitelnou roli v péči o zdraví lidí. Principem ošetrovatelství je individuální péče o člověka, založená na plánovaném uspokojování potřeb ve vztahu k jeho zdraví. Za všech okolností by měl být zachován kvalitativní standard této péče, avšak jak toho jednoduše docílit při změně personálu za současné situace?

Zajistit kvalitu péče pro klienty je úkol nelehký, zvláště pokud ve službě dochází k personálním změnám. Pro optimální zajištění kvalitní péče je nutné mít ve službě nastavené standardy. Ty jsou potom nejenom popsáním kusem papíru, který někde leží, ale měl by být i pomocníkem, přesným návodem i kontrolním mechanismem pro práci.

Standardem ošetrovatelské péče se rozumí dohodnutá profesní úroveň kvality poskytované péče. Tyto standardy jsou nedílnou součástí jak zdravotnických, tak i sociálních zařízení a týkají se všech pracovníků v přímé péči, kteří o klienty denně pečují. Cílem těchto standardů je nastavit a zajistit kvalitní péči o klienta, přičemž je nezbytné dodržovat předepsaný postup. Při zaškolování nových pracovníků jsou potom ucelené standardní postupy neocenitelným pomocníkem. Takový postup tak může značně zjednodušit a zkrátit jednotlivé kroky péče.

Každé zařízení si tyto standardy tvoří samo a mnohdy je tvorba těchto standardů vysoce náročná a zdlouhavá. Firma HARTMANN - RICO a.s. se snaží neustále zvyšovat kvalitu svých produktů určených pro služby přímé péče a hlavně pro jejich klienty a zároveň

i přispívat ke zvyšování kvality sociálních a zdravotních služeb a být pro ně spolehlivým partnerem. Proto vznikla odborná brožura, která ulehčí práci při tvorbě standardu poskytované péče pro inkontinentního klienta. Můžete se tímto materiálem inspirovat anebo jej zcela převzít. Navíc nastudováním této brožurky poskytnete novým zaměstnancům vše důležité, co potřebují vědět o péči o klienta s inkontinencí.

PÉČE O KLIENTA S INKONTINENCÍ

Standardní ošetrovatelský postup

Brožura Péče o inkontinentního klienta je určena především sociálním zařízením a jejich zaměstnancům. Přináší návod, jak vytvořit standard ošetrovatelské péče pro sociální zařízení, a taktéž jak zabezpečit kvalitu péče o klienty trpící inkontinencí. Odborným garantem této brožury je manažerka kvality a interní auditorka Mgr. Jana Středová, s dlouholetou praxí v zařízení sociálních služeb.

Jak pečovat o klienta s inkontinencí? Jak mu zajistit vhodné inkontinenční pomůcky s jeho písemným souhlasem? To vše najdete v této brožuře.

Odborná brožura, která ulehčí práci při tvorbě standardu poskytované péče pro inkontinentního klienta.

i

Zažádejte si o brožuru Péče o inkontinentního klienta.

Neváhejte kontaktovat svého obchodního zástupce HARTMANN - RICO, který rád zodpoví všechny dotazy, anebo se obrátit na linku 800 100 150.

Stalo se...

- Na základě přijaté změny mohou dárci z řad fyzických a právnických osob uplatnit za roky 2020 a 2021 zvýhodněný daňový odpis zvýšený ze současných 10% (resp. 15%) na 30%. Pro možnost uplatnění odečtu daru od základu daně musí být splněny všechny zákonné podmínky stanovené v § 15 odst. 1 pro fyzické osoby a § 20 odst. 8 u právnických osob zákona o daních z příjmů.
  - Masarykova univerzita vytvořila **kalkulačku finančního zdraví neziskové organizace**. Tento nástroj, který je k dispozici zdarma, je určen zejména pro vlastní sebehodnocení jednotlivých NNO. Více informací přímo na webu www.fikane.cz.
  - Vláda ČR vydala **8. února 2021 usnesení č. 119**, kterým změnila usnesení vlády z 28. ledna 2021 č. 78 v tom smyslu, že se mohou konat vzdělávací akce a zkoušky z profesních kvalifikací a jiné zkoušky, jejichž složení je podmínkou stanovenou právními předpisy pro výkon určité činnosti, a kurzy s akreditovaným programem podle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách. Počet účastníků omezila na 10.
  - Ministerstvo zdravotnictví **14. února vydalo mimořádné opatření**, kterým změnilo mimořádné opatření z 20. listopadu 2020, č. j.: MZDR 47828/2020-7/MIN/KAN a č. j.: MZDR 47828/2020-8/MIN/KAN (se souhlasem vlády ČR – usnesení č. 138), a to v tom smyslu, že **antigenní testování je nutné provádět DO ODVOLÁNÍ** (nikoliv jen po dobu nouzového stavu, jak bylo původně nařízeno).
  - MPSV **vyhlásilo výzvy na podporu rozvoje sociálních služeb v roce 2021**. V rámci programu „Rozvoj a obnova materiálně technické základny sociálních služeb“ je připraveno 1,1615 mld. Kč. Příjem žádostí výzvy č. 6, která se týká podpory mobility, byl zahájen 4. března 2021 a ukončen bude 4. dubna 2021.
  - Ministerstvo zdravotnictví vydalo **22. února mimořádné opatření**, kterým všem osobám nařídilo nošení ochranných prostředků dýchacích cest, jako je respirátor nebo obdobný prostředek (vždy bez výdechového ventilu), dvě přes sebe přiložené zdravotnické obličejové masky nebo obdobné prostředky naplňující minimálně všechny technické podmínky a požadavky, které brání šíření kapének, a to **ve vnitřních prostorech zařízení sociálních služeb** (v týdenních stacionářích, DOZP, DpS a DZR) a **zařízení poskytujících odlehčovací sociální služby v pobytové formě**.
  - **APSS ČR podporuje očkování proti covidu-19**, a proto natočila **informační videa s předními českými geriatry i ředitelkami domovů pobytových zařízení sociálních služeb**, která byla zasažena pandemií covid-19. Videá jsou určena všem zaměstnancům a klientům sociálních služeb, neformálním pečujícím i široké veřejnosti. Videá jsou dostupná na webu APSS ČR v sekci Aktuality.
  - Vláda ČR vydala **26. února** usnesení, jejichž cílem bylo zabránit přetížení zdravotnických zařízení a šíření covidu-19. Jednalo se mimo jiné o:
    - **Usnesení č. 201**, kterým omezila návštěvy uživatelů u všech poskytovatelů sociálních služeb v domovech pro seniory a domovech se zvláštním režimem a všem odlehčovacím sociálním službám v pobytové formě (podle § 44, 49 a 50 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách).
    - **Usnesení č. 202**, kterým nařídila, aby v případě vycházky uživatelů mimo objekt nebo areál zařízení, ve kterém je poskytována sociální služba, byly po dobu trvání nouzového stavu splněny i nadále tyto podmínky: vycházka bude umožněna za podmínky, že uživatel bude bezprostředně po návratu **umístěn do oddělených prostor a do 72 hodin od ukončení vycházky bude proveden první antigenní POC test, který bude zopakován za další 3 až 4 dny**; umístění do oddělených prostor bude ukončeno v případě negativních výsledků obou testů; uživatel sociálních služeb **používá v průběhu vycházky ochranné prostředky dýchacích cest**, kterým je respirátor nebo obdobný prostředek (vždy bez výdechového ventilu) naplňující minimálně všechny technické podmínky a požadavky dle příslušných norem (např. FFP2, KN95).
    - **Usnesení č. 211**, kterým nařídila poskytovatelům sociálních služeb omezit poskytování sociálních služeb, a to tak, že:
      1. **nemusí naplňovat povinnost podle § 88 písm. f) zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách;**
      2. **musí poskytnout sociální služby v nezbytné míře** s cílem zajištění ochrany života a zdraví osob, a to i poskytnutí základních činností, které se nevazují na registrovaný druh sociální služby, pokud to personální a mate-
- riálně-technické zabezpečení poskytovatelé dovolí, a to po dobu trvání nouzového stavu;
3. **všechny osoby** (uživatelé, zaměstnanci poskytovatele a další přítomné osoby) mají během poskytování sociálních služeb v **terénní formě** v místě bydliště nebo v místě přechodného ubytování **zakázán pohyb a pobyt bez ochranných prostředků dýchacích cest** (nos, ústa), kterým je respirátor nebo obdobný prostředek;
  4. všichni zájemci, uživatelé nebo jejich blízké osoby musí **informovat příslušného poskytovatele sociálních služeb v terénní formě o výskytu klinických příznaků covidu-19, o nařízené karanténě nebo o zjištěném onemocnění covid-19** u zájemce, klienta či blízké osoby, a to neprodleně po zjištění;
  5. **poskytovatelé sociálních služeb**, kterým byla udělena registrace k poskytování sociální služby **podle § 63 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách**, ve znění pozdějších předpisů (noclehárny), **musí poskytovat i základní činnosti** podle potřeby klientů v nezbytně nutné míře podle § 57 zákona č. 108/2006 Sb.
  - **Usnesení č. 212**, kterým nařizuje hejtmanům krajů a primátorovi hl. m. Prahy v místech, kde je taková potřeba, **určit školu nebo školské zařízení, které budou vykonávat nezbytnou péči o děti ve věku od 2 do 10 let**, jejichž zákonní zástupci jsou zaměstnanci v sociálních službách podle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách.
- V souvislosti s **usnesením vlády ČR č. 216** o omezení volného pohybu a **usnesením č. 201** o návštěvách v pobytových zařízeních sociálních služeb se na APSS ČR obraceli poskytovatelé s dotazy, jak postupovat, neboť zmíněná usnesení se vzájemně vylučují. Usnesení lze chápat v tom smyslu, že pokud do zařízení dorazí návštěva, pak ta poruší dané opatření – usnesení č. 201, protože dle usnesení č. 216 návštěva není chápána jako péče o osobu blízkou (tato péče je totiž v pobytových službách zajištěna). Poskytovatel sociální služby ale neřeší skutečnost, zda návštěva porušila, či neporušila platné opatření. Pokud do zařízení návštěva dorazí, postupuje poskytovatel dle usnesení č. 201, které definuje výjimky, za kterých má být návštěva umožněna.

„Sociální služby potřebují s ohledem na vývoj pandemické situace trpělivost a výdrž,“

říká Vítězslav Schrek, hejtman Kraje Vysočina

Sociální služby se již rok potýkají s pandemií covidu-19, se sociální izolací klientů i psychickým vyčerpáním pracovníků. Na to, jaká je situace na Vysočině, jak probíhá očkování proti covidu-19 a jaké plány má v sociální oblasti, jsme se ptali nově zvoleného hejtmána pro Kraj Vysočina Vítězslava Schreka.

V rozhovoru na DVTV jste uvedl, že se v rámci své nové funkce zaměříte na efektivní čerpání investic z různých regionálních a evropských programů ve zdravotně-sociální oblasti. Jaké konkrétní kroky chcete podniknout na podporu sociálních a zdravotních služeb?

Kraj Vysočina disponuje řadou odborníků, kteří dokáží efektivně reagovat na výzvy z dotačních programů, ať už těch národních, nebo evropských. Chceme být dobře připraveni na nové programové období. Jednou z nejbližších příležitostí bude v letošním roce nový program REACT-EU, který je evropským nástrojem pro řešení dopadů pandemie. Právě do tohoto

programu máme připraveno 19 projektových záměrů, např. pořízení nových moderních přístrojů do nemocnic, výstavbu či rekonstrukce nemocničních budov, rozšíření sítě záchranky o další výjezdovou základnu či pořízení nové techniky a vybavení zdravotnickým záchranářům. Servisní podporu poskytuje v oblasti příprav i samotné administrace projektů našim nemocnicím, ale třeba i domovým a školám speciální příspěvková organizace Projektová kancelář Kraje Vysočina. V oblasti sociálních služeb intenzivně pracujeme na řešení otázky sociálně-zdravotního pomezí a také na dalším rozvoji paliativní péče v našem kraji.

Byl jste několik let ředitelem Domova pro seniory Velké Meziříčí, členem sociální komise Rady města Jihlavy i předsedou komise sociální a pro oblast protidrogové politiky Kraje Vysočina. Co podle Vás aktuálně sociální služby v České republice potřebují?

Chtěl bych říct, že potřebují brzký návrat do normálního režimu. Ale s ohledem na vývoj pandemické situace posledních dnů (rozhovor vznikl koncem února, pozn. red.) spíš trpělivost a výdrž. V dlouhodobém kontextu především důslednou revizi a aktualizaci zákona o sociálních službách. Za posledních několik let už proběhla diskuze o řadě možných a racionálně argumentovaných změnách, které by si zákon zasloužil, ať už se jedná o snížení administrativní zátěže poskytovatelů, realistický náhled na sociální práci, redukci počtu sociálních služeb, revizi standardů, či zastavení rozevírání se nůžek mezi náklady a výnosy u bytových služeb.

Vítězslav Schrek
hejtman Kraje Vysočina

Byl jsem vždy zastáncem zjišťování reálné potřebnosti a skutečné poptávky po sociálních službách namísto účelového rozšiřování služeb a „vyřábění“ klientů za každou cenu. Také oblast kontroly kvality poskytovaných služeb a (ne)systém inspekci je nutné řešit, řekl bych bezodkladně.

Naučil jste se v sociálních službách, vzhledem k vašemu působení na různých úrovních v této oblasti, něčemu, co Vám ve výkonu nové funkce hejtmana pomáhá?

V sociálních službách se člověk naučí především trpělivosti, určité empatii a pochopení druhých. To se samozřejmě hodí nejen v politice, ale i v životě. Dnes obecně převládá názor, že uspět mohou hlavně ti největší rváči, nesmlouvaví, tvrdí a neústupní. Já si to nemyslím. Dnešní svět je tak složitý a komplikovaný, že cestou k dlouhodobému úspěchu je především vzájemná dohoda, rozumný kompromis, často používám termín sociální smír. Někdy mám pocit, že se vnímání světa polarizovalo pouze na černou a bílou, a přitom většina života se odehrává v šedé zóně. Připomíná to jednu velkou pózu. Možná je to jen určitá lidská obrana, ale k rozumným řešením to podle mě moc nevede, spíše k radikalizaci a agresii. Snaha o společenský a sociální kompromis přitom vůbec nemusí znamenat rezignaci na pravdu, hodnoty a principy. Naopak, důraz na tyto věci dává možnost často hrát s odkrytými kartami, což může skýtat řadu výhod v politickém dialogu. Jako výhodu vnímám své celoživotní vzdělávání v managementu, v komunikaci, absolvoval jsem různé druhy výcviků a neocenitelná je i orientace v oblasti poruch chování. To se v politice vždycky hodí ☺.

Jak byste zhodnotil aktuální situaci v sociálních službách s ohledem na epidemii covid-19?

Především pobytové služby mají za sebou jeden z nejtěžších roků v porevoluční historii sociálních služeb. Dlouhodobý zákaz návštěv, několikaměsíční personální oslabení, covid zóny, tlak od rodin klientů, to všechno je v kombinaci s nejistotou, obavou a strachem opravdu těžká zkouška. Jakmile se začne situace vracet díky očkovaní do normálu, bude nutné se věnovat hlavně pracovníkům a jejich psychické kondici. Celkově si myslím, že budou letos všichni rádi za určitou stabilizaci a časem návrat k plnohodnotné sociální práci, a návrat k vysokému standardu české péče bude až rok příští. Utrpěly ale i služby prevence a ani pro ně nebude návrat snadný.

Jak probíhá očkování ve vašem kraji? Vnímáte nějaké problémy, stížnosti

„To, co jsem zažil v posledních týdnech, mě hodně překvapilo, a to nejsem žádná slečinka. Jako muzikant a rocker jsem zvyklý na ledasco, ale zloba a nenávisť v některých lidech v tomto těžkém období hodně graduje. Ještě že nakonec pravda a láska vždycky zvítězí...“

Mgr. Vítězslav Schrek (*1970)

pracoval po sametové revoluci v rodinné firmě a podnikal v kultuře, postupně se začal věnovat práci v nevládním sektoru sociálních služeb. Přitom absolvoval studium speciální pedagogiky na Univerzitě Karlově. Působil jako lektor a projektový manažer v Oblastní charitě Jihlava. Před zvolením řídil Domov pro seniory Velké Meziříčí. Od roku 2004 je členem ODS, od roku 2006 zastupitel města Jihlava (2014 a 2016 člen Rady města Jihlava). V roce 2020 byl také zvolen předsedou Komise Rady Asociace krajů ČR pro sociální věci.

ze strany seniorů, poskytovatelů sociálních služeb, kteří často (i dle našeho dotazníkového šetření) vytýkají nedostatek vakcín i informací od krajských koordinátorů?

Nedostatek vakcín je obecný problém celé Evropské unie. Rok na finálním vývoji a schválení Evropskou lékovou agenturou farmaceutické firmy pracovaly a než se teď vakcíny vyrobí a doručí téměř půlmiliardě lidí, tak to prostě chvíli potrvá. Očkování domovů na Vysočině probíhalo a zatím ještě probíhá díky spolupráci s krajskými nemocnicemi a některými praktickými lékaři poměrně dobře. Předpoklad proočkování všech zaměstnanců a klientů, kteří o očkování projeví zájem, se předpokládá zhruba do konce března. Začali jsme po mé interpellaci na ministra zdravotnictví očkovat i klienty domovů s pečovatelskou službou, kteří původně v prioritní skupině nebyli uvedeni.

Jaký dopad budou mít daňové změny na Kraj Vysočinu? Jakých oblastí se tyto změny nejvíce dotknou?

Ještě v listopadu se po prvním rozhodnutí poslanecké sněmovny dopady daňových změn jevíly pro Vysočinu poměrně katastroficky. Předpokládaný propad byl kolem 800 milionů Kč, a to by znamenalo

škrtnout skoro všechny plánované investice pro letošní rok. Naštěstí do toho vstoupil senátní návrh, který nakonec sněmovna odhlasovala. Ekonomika se i přes špatnou epidemickou situaci nehorší a jak výsledek hospodaření z roku loňského, tak první daňové příjmy letošního roku nasvědčují tomu, že budeme moct investovat do rozvoje kraje v míře očekávané. Prioritou jsou pro nás investice do zdravotnictví a také do dopravní infrastruktury. Zkrátka ale nepřijde ani sociální oblast, ve které hodláme dokončit především pokračující proces transformace pobytových služeb pro osoby se zdravotním postižením a také stavíme v Jihlavě nový krajský domov pro seniory.

Jaký by podle Vás měl být dobrý politik?

Těžká otázka. Pominu-li základní předpoklady, jako jsou čestný, morální a poctivý, tak se musí umět především rozhodovat, protože to od něj lidé očekávají. A svá rozhodnutí si musí obhájit. Měl by být schopen naslouchat, učit se a přijmout jiný názor. No a v dnešní době musí být především velmi psychicky odolný. To, co jsem zažil v posledních týdnech, mě hodně překvapilo, a to nejsem žádná slečinka. Jako muzikant a rocker jsem zvyklý na ledasco, ale zloba a nenávisť v některých lidech v tomto těžkém období hodně graduje. Ještě že nakonec pravda a láska vždycky zvítězí...

Děkuji za rozhovor!

Ing. Petra Cibulková, šéfredaktorka

„Problémem v systému péče o ohrožené děti je jeho resortní roztržitost,“

říká Pavel Šotola, radní Pardubického kraje pro sociální péči a neziskový sektor

Představujeme radní pro oblast sociálních služeb v krajích

Redakce požádala krajské radní zvolené v roce 2020, zda by se se čtenáři našeho časopisu podělili o svůj pohled na aktuální situaci v poskytování sociálních služeb ve svém kraji a o své vize a cíle, kterých by chtěli dosáhnout v horizontu svého volebního období. Rozhovor s nimi vám přinášíme v letošních číslech časopisu.

■ **Ing. Petra Cibulková**, šéfredaktorka

Jste radním Pardubického kraje a zároveň jste byl zvolen místopředsedou Komise Rady Asociace krajů ČR pro sociální věci. Jak hodnotíte aktuální situaci v poskytování sociálních služeb v Pardubickém kraji?

V Pardubickém kraji se dlouhodobě zaměřujeme na zvyšování dostupnosti, kvality a efektivity sociálních služeb. Daří se nám postupně opouštět ústavní formu péče o osoby se zdravotním postižením, kde z celkového počtu 806 klientů jich 517 (tj. 64 %) žije v komunitních domácnostech v běžném prostředí, tedy v bytech či domcích. Opustili jsme zcela dva bývalé kláštery a letos opustíme zámek v Bystrém. V rámci reformy psychiatrické péče jsme v lednu opustili ústavní zařízení sídlící na hradě Rychmburk, jehož klienti dnes žijí v běžných domácnostech. Velkou pozornost věnujeme dostupnosti terénních služeb pro péči v domácím prostředí, kde každoročně navyšujeme hodiny přímé péče. Za poslední čtyři roky jsme navýšili tyto hodiny u pečovatelských služeb o 53 tisíc hodin (33 %) a u osobní asistence o 43 tisíc hodin (24 %). Postupně navyšujeme i kapacity odlehčovací služeb pro seniory. V Pardubickém kraji jsme také zřídili specializovanou komunitní pobytovou službu pro děti a mladé dospělé s autismem a přidruženými psychickými poruchami.

I když financování a systémové nastavení na úrovni státu neumožňuje rozvoj sociálních služeb a jejich transformaci v potřebné míře, tak v Pardubickém kraji se některé

zásadní změny daří realizovat. To je dáno také tím, že hodně komunikujeme s našimi poskytovateli služeb v kraji, jednáme s nimi otevřeně a v rovině partnerství.

Co je vaší prioritou pro nadcházející volební období? Vaše snahy jsou zajisté ovlivněny koronavirem, jak se covid-19 promítne do vašich plánů?

Přestože celá společnost je výrazně zasažena koronavirovou situací, tak se domnívám, že v sociální oblasti budeme v našem kraji moci pokračovat v nastaveném trendu. Možná se jen něco posune v čase, a to i s ohledem na nemožnost běžné komunikace, kdy on-line setkávání není vždy vhodnou formou pro nastavování systémových věcí.

Mezi priority pro nadcházející období patří zpracování nového Střednědobého plánu rozvoje sociálních služeb Pardubického kraje, pokračování ve víceletém financování sociálních služeb z rozpočtu kraje, transformace poskytovaných služeb pro osoby zdravotně postižené a ohrožené děti a dále větší dostupnost terénních služeb pro péči v domácím prostředí, odlehčovací služeb, rozvoj specializovaných služeb pro osoby s náročnými projevy chování, pokračování v reformě psychiatrické péče, naplňování Konceptce rodinné politiky kraje, rozvoj sociálního podnikání a společenské odpovědnosti, pokračování v cílené podpoře neziskového sektoru a dobrovolnictví.

V rámci péče o ohrožené děti a rodiny chce kraj v příštích třech letech iniciovat více služeb v oblasti prevence a posilovat lepší komunikaci mezi odborníky napříč různými službami a veřejností. Jakými konkrétními kroky chcete dosáhnout vašeho cíle? V čem spatřujete hlavní nedostatky ochrany dětí v České republice?

Jako jediný kraj se komplexně zabýváme změnou systému péče o ohrožené děti a rodiny. V roce 2017 Zastupitelstvo Pardubického kraje schválilo Strategii transformace péče o ohrožené děti a rodiny na území kraje. Vedle rozvoje terénních služeb také opouštíme ústavní formu péče v dětských domovech i dětských centrech. Vloni jsme opustili budovu bývalého sirotčince v Hor-

ni Čermné, letos opustíme ústavní zařízení v Poličce. V současné době již 40 % dětí žije v běžných domácnostech v bytech či rodinných domcích.

Naším cílem je také propojit jednotlivé subjekty zapojené do řešení nepříznivé situace rodiny. Pro tento účel jsme zřídili v rámci krajského OSPOD pozici metodika. Nechceme rodiny zatěžovat v jejich složité situaci množstvím lidí, kterým musí vyprávět svůj příběh, ale naopak chceme, aby rodina měla ideálně jednoho pracovníka, který ji doprovází a koordinuje potřebnou pomoc dalších odborníků. Nový přístup chceme odzkoušet v rámci pilotního modelu, tzv. mobilního multidisciplinárního týmu. Využijeme přitom i nové přístupy pracovníků OSPOD k vyhodnocování a plánování naplňování potřeb dítěte, na kterých pracujeme v rámci inovativního projektu od minulého roku.

K včasné pomoci rodinám by měly přispět aktivity vedoucí k lepší informovanosti rodin, ale hlavně pedagogů MŠ a ZŠ nebo zdravotníků o tom, jak a kdo může rodině pomoci. Pokud budou všichni vědět, na koho se mají obrátit, může být pomoc rodině poskytnuta dříve, než se problém prohloubí.

V systému péče o ohrožené děti vidím problém v jeho resortní roztržitosti. Zde je klíčová potřeba spolupráce hlavně mezi školskými, zdravotními a sociálními službami a zařízeními. Dalším problémem je pozdní záchyt problému v rodině. Proto vnímám jako klíčové soustředit se v první řadě na prevenci a včasnou pomoc rodinám.

Palčivá otázka v sociálních službách je také jejich financování. Jak si poradíte s nedostatkem financí, které do sociálních služeb směřují (daňové změny, přesun části evropských peněz na sociální projekty do infrastruktury, který plánuje vláda)?

Poradit si budeme muset stejně jako roky před tím. Financování sociálních služeb je každoročně velkým tématem a zároveň uměním možného. Abychom vyšli s prostředky od státu na sociální služby, tak nemůžeme rozvíjet služby dle skutečných potřeb a snažíme se udržet stávající služby s případným nárůstem především terénních služeb. Pro zajištění určité míry stabi-

lity a předvídatelnosti realizujeme víceleté financování sociálních služeb z rozpočtu Pardubického kraje na období tří let a zavedli jsme systém nastavení efektivity jednotlivých druhů služeb. Zároveň se snažíme maximálně využívat evropské prostředky jak na služby sociální prevence, tak i na investice.

Z krajského rozpočtu musíme každoročně vynakládat více prostředků na sociální služby, neboť stát dostatečně nezohledňuje potřebu rozvoje služeb ani pokrytí každo-

ročního zvyšování platů. Z hlediska dlouhodobé udržitelnosti a předvídatelnosti bude, dle mého názoru, zapotřebí zásadní reforma financování sociálních služeb v naší republice.

Jaké investice plánujete na podporu sociálních služeb?

Krajské investice v sociální oblasti jsou spojeny především s transformací pobytových služeb pro osoby se zdravotním postižením. V letošním roce dokončíme rekon-

strukci domu pro zázemí Domova v Bystrém a zároveň opustíme budovu zámku. V Žamberku dokončíme rekonstrukci rodinného domu, kam se přestěhují děti se zdravotním postižením z Domova pod hradem Žampach, a zároveň v Žampachu zrekonstruujeme domek pro rozšíření specializované služby, a to především pro osoby s autismem. Připravujeme výstavbu domu rodinného typu pro klienty z Domova z Anenské Studánky a v Přelouči připravujeme výstavbu komunitního domova pro seniory.

„Sociální služby nejsou jen o seniorech a zdravotně postižených spoluobčanech,“

říká Robert Pisár, radní Karlovarského kraje pro oblast sociálních věcí

■ **Ing. Petra Cibulková, šéfredaktorka**

Jak hodnotíte aktuální situaci v poskytování sociálních služeb v Karlovarském kraji?

S ohledem na krátkou dobu, kterou jsem ve funkci, a skutečnost, že všechny služby v kraji osobně neznám, nebudu generalizovat. Je známo, že Karlovarský kraj obsazuje v mnoha indikátorech poslední příčky, ale nemyslím si, že bychom patřili mezi kraje, které mají nefunkční nebo dokonce nejhorší síť sociálních služeb. Máme tu široké spektrum služeb, které reagují na spousty potřeb lidí. Otázku: „Jak na tom jsme ve srovnání s ostatními kraji“ si pokládám, ale odpovědi mám pouze dílčí. Celkový pohled budu mít, snad, do roka a do dne.

Vím, že mnohé se našim předchůdcům podařilo. Zejména díky kolegyním z odboru sociálních věcí krajského úřadu se až na výjimky, kdy politický tlak na zařazení do sítě byl příliš silný, dařilo udržovat kapacitu pobytových služeb v míře, která pokrývá potřeby obyvatel kraje. Pobytové služby, dnes zvané domovy, jsou nutnou součástí nabídky služeb, ale také spotřebovávají největší část z financí, které do sociálních služeb plynou. Dlouhodobě podporuji názor, že je třeba odolávat dojmům a přesvědčení politiků, kteří by rádi budovali nové „domovy pro seniory“, aniž by pro to měli potřebná vstupní data a analýzy, a jejichž motivací bývá pouhé přesvědčení nebo v horším případě snaha získat body u svých voličů.

Stejně důležité jako pobytové jsou podle mne terénní a ambulantní služby. Sociální služby nejsou jen o seniorech a zdravotně postižených spoluobčanech. Do situace, kdy jim hrozí, že skončí na okraji společnosti, osamoceni, v bídě, nemocní se dostávají lidé bez ohledu na věk a původ. Těch

faktorů, které zejména ve svých kombinacích mohou vést k sociálnímu vyčlenění, je spousta. Nově nám přibýly dopady spojené s covidem, od ztráty příjmů, růstu zadluženosti po poškození fyzického a duševního zdraví, vznik dětských závislostí atd. Společnost se mění, a i my na to musíme reagovat měnící se nabídkou služeb.

Naše populace stárne, ale současně se prodlužuje náš aktivní život. To, že dosáhneme důchodového věku, neznamená automaticky, že si podáváme žádost do pořadníků v pobytové službě. Obrovský prostor pro zlepšování stavu ve společnosti vidím v podpoře dobrovolnictví. Každý z nás může být někomu nebo něčemu prospěšný. Dobrovolnictví navíc není jen věcí studentů, vůbec totiž není otázkou věku, ale postoje. Mezi dobrovolníky jsou i mnozí aktivní senioři.

Dnes již naštěstí převládá názor, že pobytové služby jsou především pro ty, kdo skutečně nemohou žít doma. Do těchto služeb přijímáme lidi, kterým již neumíme zajistit dostatečnou podporu k tomu, aby žili ve svém dosavadním domově. Navíc oproti minulosti je dnes řada lidí ochotna posloužit svým bližním a umožnit jim žít doma, být je to často práce „na plný úvazek“. Mezi tyto osoby zahrnuji i asistenty sociální péče poskytující péči dle zákona o sociálních službách.

Někteří moji kolegové ze služeb popisují zkušenosti z praxe, kdy dochází ke zneužívání příspěvku na péči, a tvrdí, že zejména rozdílná výše PnP při poskytování domácí a ústavní péče je příčinou konkrétních případů, kdy došlo ke snížení kvality péče. To je podle mne ovšem téma pro úřady práce.

Na ty se musíme v konkrétních případech obracet s dotazy, jak a zda probíhá kontrola využívání PnP. To je velké téma, které nás čeká. Kritiku zneužívání PnP jsem zachytil jak ze strany služeb pro zdravotně postižené osoby, tak ze strany poskytovatelů služeb pro seniory.

Co je vaší prioritou pro nadcházející volební období? Vaše snahy jsou zajisté ovlivněny koronavirem, jak se tedy covid-19 promítne do vašich plánů?

Vezmu to od konce: co se týče covidu, je samozřejmě prioritou ochrana zdraví klientů i zaměstnanců služeb. V tomto se náš přístup nemůže lišit od snah předchozího vedení. Tedy dál nezbývá nic jiného, než dodržovat ochranná opatření, organizovat očkování a doufat, že nám pomůže zvyšující se promořenost a taky příchod jara. Samozřejmě čas věnovaný boji s covidem je časem, o který přicházíme. Ve službách je to čas na práci s lidmi a v managementu, do kterého řadím i krajský úřad, je to čas na práci pro služby.

Mezi naše priority v oblasti sociální politiky kraje patří analýza nakládání se zdroji, které máme v rámci kraje k dispozici. Hovořím na prvním místě o lidech a o tom, kolik práce věnují klientům a kolik administrativě. Rozhodně jsem pro to, rušit administrativní povinnosti, které prokazatelně nic nepřinášejí, a to všem, jak poskytovatelům, tak úředníkům. Zpřehledněme pravidla a zjednodušíme je. Požadujeme po našich partnerech jen to, co potřebujeme, jen to, co je skutečně účelné.

»»»» 14

««« 13

Zaměřit se chci i na hospodaření s finančními zdroji. Musím říct, že mne nepotěšilo zjištění, že kraj v oblasti hospodaření s financemi metodicky vede pouze své příspěvkové organizace. Důsledkem je třeba to, že poskytovatelé již v rámci vyúčtování každoročně vrací několik milionů korun z dotací, které jim kraj přerozděluje ze státního rozpočtu. Důvod je prostý, nikdy jim nikdo neřekl, utraťte jako první státní dotace a až potom ty krajské. Přínosem pro nás může být i analýza nákladovosti, na které již kolegové pracují. Jsem velmi zvědav na její závěry.

Mnozí poskytovatelé se stále perou s vykazováním své činnosti. Jsou terčem kritiky za chybovost vyplňování výkazů. Stěžují si na nedostatečné metodické vedení. Ale tato situace je stejná již řadu let. To lze snadno zlepšit otevřenou a partnerskou komunikací mezi úředníky a poskytovateli.

Nepopírám, že jsem kandidoval proto, abych změnil krajský přístup k poskytovatelům sociálních služeb. Podle mne má kraj v poskytovatelích sociálních služeb vidět své partnery, nikoliv nástroje pro vykonávání vůle úředníků nebo politiků.

Kraj v rámci řešení covidu neustále zlepšuje a rozšiřuje své call centrum a byl bych rád, kdyby po návratu do normálu tato služba fungovala i nadále, a to i pro zájemce o informace ohledně sociálních služeb. Druhou cestou, která je mi blízká, je zvýšení metodické podpory službám s cílem, aby ideálně všichni zaměstnanci v přímé péči byli schopni v rámci základního poradenství zájemcům o služby poradit. Pokud se nám to podaří, tak společně s aktivním přístupem k sociálním médiím zlepšíme dostupnost informací pro všechny občany kraje.

V sociálních službách pracujete více než 20 let, jste ředitelem organizace Pomoc v nouzi a tři roky jste vedl krajskou organizaci APSS ČR. Co podle vás sociální služby potřebují?

Pracoval jsem pro Pomoc v nouzi, o. p. s., do 31. 1. 2021, ke stejnému datu jsem ukončil i své angažmá jako asistent senátora Miroslava Balatky. Obojí bylo pro mne obrovskou školou a vůbec nevyklučuji, že se do sociálních služeb zase vrátím. Práce pro lidi mi dává smysl a upřímně lituji zaměstnance na pozicích, které nepřinášejí nic jiného než samoučelné plození administrativy.

Ve vedení KO APSS ČR jsem za minulého vedení kraje přestal vidět smysl. Nesnáším formalismus a ta komunikace byla formální. My jako členové asociace jsme ji brali vážně a snažili se dodávat podněty, které by nám zlepšily podmínky k práci, ale naši kolegové z kraje to vnímali jinak. Měl jsem pocit, že jim bereme hračky ☺.

Sociální služby podle mne potřebují především naši podporu, otevřenost k podnětům a nápadům pro zlepšení jejich činnosti. Je naším úkolem, a myslím tím krajské orgány, abychom se zabývali i nepopulárními tématy, jako je využití kapacit služeb, jejich regionální dostupnost, systém monitoringu, dohled nad dodržováním smluvních podmínek atp. Ale to už je úkol „strážce pokladny“, to je úkol krajů spolu s obcemi a poskytovateli definovat síť sociálních služeb tak, aby co nejlépe a v co nejširší potřebné míře sloužily obyvatelům kraje. Zjištění z analýz vedou občas ke změnám a změny jsou stres.

Snižovat jej můžeme tím, že budeme společně diskutovat a hledat řešení tak, aby bylo výhrou pro co nejvíce aktérů.

Palčivá otázka v sociálních službách je také jejich financování. Jak si poradíte s nedostatkem financí, které do sociálních služeb směřují (daňové změny, přesun části evropských peněz na sociální projekty do infrastruktury, který plánuje vláda)?

Možná mne za to někteří kolegové nebudou mít rádi, ale já nejsem přesvědčený o tom, že na sociální služby se vydává málo peněz. Objem vyplacených příspěvků na péči vzrostl z 14,6 mld. Kč v roce 2007 na 26,01 mld. Kč v roce 2018.

To samé se týká dotací ze státního rozpočtu, které prostřednictvím krajů rozdělujeme poskytovatelům sociálních služeb. Objem vyplacených dotací na poskytování služeb jen ze státního rozpočtu vzrostl z 8,57 mld. Kč v roce 2015 na 20,15 mld. Kč v roce 2021.

K tomu je dobré ještě připomenout, že menší část sociálních služeb, především těch preventivních, je financována z individuálních projektů krajů, a to jsou další stovky milionů korun ročně.

Vnímám však, že se jen pomalu daří narovnávat financování zdravotní péče poskytované v sociálních službách, tam jistě prostor pro zlepšení máme.

Informaci o tom, že vláda chystá přesun 10 % peněz, které máme mít možnost využívat v rámci operačních programů z Evropského sociálního fondu do Fondu soudržnosti v období 2021–2027, jsem slyšel již v prosinci, doufám, že tento názor přehodnotí. Nebyl bych až tak proti, pokud by těch 10 % přesunuli například do investičních programů a tyto peníze alokovali pro sociální služby a my bychom mohli za ně zmodernizovat starší nevyhovující objekty, které služby využívají.

Jaké investice plánujete na podporu sociálních služeb?

Překvapilo mne, že jedna z prvních aktivit, které jsem se po nástupu v prosinci věnoval a věnuji doposud, je řešení havarijní

situace v jedné z příspěvkových organizací našeho kraje. Havarijní stav budovy se projevilo během rekonstrukce v loňském roce. Než odborné posudky definitivně ukončily úvahy o možné opravě, rok 2020 skončil a situace zbyla k řešení nám.

Aktuálně se nám nabízí několik variant řešení a jednou z nich je i možnost využití nově zrekonstruovaného objektu přesně pro účel, který potřebujeme, tedy pro domov pro seniory. O tomto objektu jednáme se soukromým investorem, který jej zrekonstruoval. Mně osobně je tato varianta z řady důvodů nejbližší, mimo jiné počítá s pronájmem celého objektu. Prvně jsme si položili otázku, jak která ze zvažovaných variant řešení zasáhne do života klientů služby, na druhém místě otázku, jak velký zásah přináší jednotlivé varianty pro tým DS, který se musí z objektu přestěhovat brzy, v rádech měsíců. Pronájem celého objektu by i podle vedení služby byl tím nejlepším dostupným řešením pro klienty a zaměstnance, zbývá nám ovšem dořešit otázku finanční náročnosti tohoto řešení.

Bez ohledu na to, jak dopadne výše popsaná situace jednoho z našich domovů, myslím, že i spolupráce se soukromými investory může být cestou, jak zlepšovat služby pro naše občany. Tito investoři existují, sami se nám hlásí, je tedy na zvážení, zda kraj má být i v budoucnu tím největším poskytovatelem služeb na svém území a nést tedy i největší břímě spojené s provozem služeb.

S finančními požadavky na investice se zatím na kolegy v radě kraje neobracím. Důvodem je samozřejmě to, že jsme celý leden prováděli škrty a hledali úspory v původním návrhu rozpočtu na rok 2021. Kdybychom se tomu nevěnovali, skončil by jen provozní rozpočet Karlovarského kraje s více než 150milionovou ztrátou. Seškrtnali jsme provozní rozpočet kraje tak, že ztráta by měla být maximálně 50 mil. Kč, ale ani to nás netěší a víme, že dlouhodobě kraj nemůže fungovat na dluh.

Dalším úkolem, kterému se nyní věnujeme, je rozhodování o tom, které z projektů zděděných po minulém vedení budeme realizovat. Některé jsou již v realizaci, některé doposud v přípravě. Pokud bychom chtěli realizovat vše, museli bychom si půjčit na předfinancování několik miliard a také se zadlužit na potřebnou spoluúcast. Obojí vnímáme v této době skutečně odpovědně jako rizikový počín. No, a to jsme se zatím nedostali k tomu, že nechceme kraj jen udržovat, ale chceme nakopnout jeho rozvoj, což se bez investic neobejde. Není tedy den, kdy by neproběhlo nějaké jednání, nebo aspoň porada k operačním programům, k jednotlivým projektům, a pomalu se rodí i úvahy, jakým směrem transformovat kraj. Je to opravdu výzva! ■

Váš dobrý partuer i v těžkých časech.

IRESOFT
CYGNUS®

V nejisté době, která doléhá nemalou měrou na všechny z nás, je víc než kdy dříve důležité mít se o koho opřít. Mít po boku toho, kdo pomůže v těžkých časech. Bude stát při mně a budu se na něj moci ve všem spolehnout. Dobrý přítel také umí reagovat empaticky a nezištně. Umí podpořit a pomoci jít dál. Je zde pro Vás v časech dobrých, ale stejnou měrou i v těch složitých.

Přesně v tomto duchu je koncipován i Váš informační systém CYGNUS. Již v jeho DNA je silně zakořeněna touha pomáhat. Svoji koncepcí SAAS – tedy systém jako služba – je stavěn tak, **aby nabízel vždy co nejlepší řešení a dokázal pružně reagovat na nové potřeby a situace.** A nejenom CYGNUS, ale i lidé kteří za ním stojí, mají v krvi stejné nastavení a výše zmíněnou touhu pomáhat. Pokud si v krátkosti zrekapitulujeme minulý rok a začátek toho letošního, najdeme jasně propojené paralely, jak po stránce softwarové tak té lidské.

Zkraje roku 2020 jsme zajistili ve spolupráci s APSS ČR nedostatkové ochranné prostředky a dezinfekci pro celý sektor sociálních služeb. A následně jejich distribuci pro všechny, kdo neměli možnost jejich vyzvednutí. Dále jsme pro zlepšení koordinace poskytli všem uživatelům **zdarma modul Řízení organizace** po dobu tří měsíců.

Od března 2020 jsme připravili **akci pro pořízení bezkontaktních čipů k docházkovým čtečkám** za zvýhodněnou cenou, kterých jsme jen do konce dubna 2020 dodali přes 2 500 kusů. V neposlední řadě jsme také velmi rychle zavedli možnost poskytovat uživatelům informačního systému CYGNUS **instalaci produktů i na dálku**, bez nutnosti osobní návštěvy v zařízení.

Dalším pomyslným dílkem do skládačky pomoci sociálním službám byla **efektivní pomoc s vykazáním dat na MPSV**, pro vygenerování potřebných dat a usnadnění administrativy. Po prázdninách jsme pak navázali na jarní humanitární pomoc další

solidární akci, při které jsme potřebným zařízením **věnovali celkem deset plně vybavených počítačových sestav** pro efektivnější práci.

V závěru roku se pak informační systém CYGNUS rozrostl **bezplatně o nový nástroj Testování COVID**, který zvládá evidenci a vykazování. V lednu jsme připravili **manažerský nástroj** pro optimalizaci příjmů od zdravotních pojišťoven. Současně se uskutečnily semináře, na kterých ředitel společnosti, Jiří Halousek, tento unikátní nástroj představil.

Těší nás, když můžeme společně s Vámi posouvat věci smysluplným směrem a být tak pro Vás tím nejlepším partnerem, na kterého se můžete spolehnout.

stojí při Vás!

Chatová komunikace s klientem

Chatové poradenství se v oblasti pomáhajících profesí stává čím dál frekventovanějším pojmem. Jedná se o fenomén, který přišel „v balíčku“ internetového poradenství spolu s e-mailovým, hlasovým a video poradenstvím. I přes tuto skutečnost není této oblasti věnováno příliš pozornosti. Předkládáme text, který vychází ze zkušeností načerpaných zejména v rámci působení v chatovém poradenství na lince důvěry.

■ **Text: Mgr. Bohuslava Horská,** konzultantka LD, supervizorka, poradkyně pro pozůstalé, externí pedagožka PF MU Brno
Mgr. Šárka Kohoutková, psychoterapeutka
Mgr. Lucie Kudrnová Vosečková, terapeutka, supervizorka, ředitelka Ratolest Brno, z. s.
PhDr. Andrea Lásková, psychoterapeutka, supervizorka, krizová interventka, pedagožka VOŠ sociální Brno

Chatová komunikace je klienty již delší dobu vyhledávána a preferována. Je zřejmé, že své možnosti plně ukázala v období koronavirové krize, kdy byl zaznamenán významný nárůst poptávky po tomto typu kontaktu. Chat nabídl vitanou možnost komfortní, dostupné a diskrétní pomoci v čase, který si klient mohl sám vybrat. Právě v této době se ukázalo, že má v komunikaci s klientem své plnohodnotné místo. Potenciál chatové komunikace v oblasti pomáhajících profesí je tedy nesporný. Specifika této komunikace se snažíme nastínit v tomto článku. Vzhledem k rozsahem jeho rozsahu jde spíše o úvodní vzhled než o vyčerpávající informace.

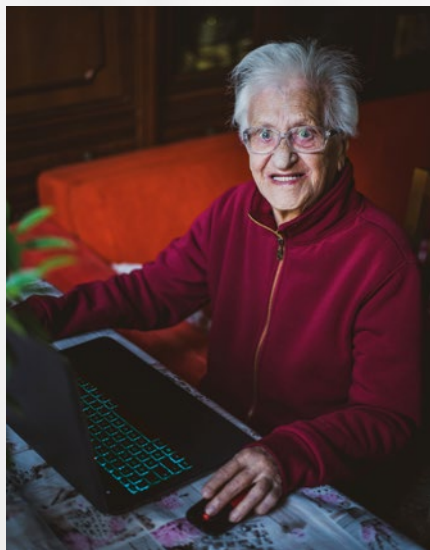
➤ Definice chatového poradenství

Definice chatového poradenství doposud nebyla explicitně formulována, přinášíme tedy definici vlastní: *Chatové poradenství je poradenskou, terapeutickou nebo krizovou interakci s klientem, který vyhledává pomoc odborníků prostřednictvím chatu (psané online komunikace). Kontakt může být jak jednorázový, tak opakovaný a má dialogický charakter.*

➤ Pohled do historie chatového poradenství

Za první vlašťovku ohlašující příchod chatového poradenství je možné považovat „mluvící stroj“ – virtuální terapeutku Elizu. Touto formou byla simulací rogersovské psychoterapie v 60. letech minulého století testována umělá inteligence. Odpovědi na vstupy reálného klienta byly počítačově generovány a docházelo tak k psanému dialogu (Pišl, 2011).

Za počátky chatové komunikace s klientem je možné považovat založení internetové poradny „Dear Uncle Ezra“, question/answer fóra, jehož klienti touto cestou řešili nejrůznější životní témata. Chatové poradenství v současném slova smyslu je spojeno se jmény David Sommer a Ed Needham, kteří se stali průkopníky internetové, zejména chatové komunikace s klientem (Horská, Lásková, Ptáček, 2010).

Chatové poradenství v českých zemích je spojeno s prostředím linek důvěry. Jako první se jednalo o linku důvěry v Pardubicích, která svým klientům nabízela tuto formu pomoci od roku 2002 do roku 2006 a jejíž práce v této oblasti byla v podstatě průkopnická (Pešek, 2006). Další organizací, která nabídla klientům chatový kontakt, se stala InternetPoradna Olomouc, a to od roku 2003 (Veselský, 2011). Na její softwarové platformě začala nabízet stejnou službu řada dalších subjektů, zejména linek důvěry. Postupně přibývaly další organizace – za všechny uvádíme Linku bezpečí, Spondeu, Linku Dětského krizového centra, Linku důvěry Třebíč, Pražskou linku důvěry apod.

V druhé dekádě 21. století začaly na scénu chatového poradenství vstupovat první specializované výcviky, pořádané např. Linkou bezpečí a dalšími vzdělávacími subjekty, vycházející zejména z vlastní praxe chatového poradenství. Prvním pokusem o metodické uchopení chatové komunikace

s klientem byla v roce 2012 Metodika pro využívání moderních informačních technologií při poskytování krizové pomoci – chat. Byla vytvořena v rámci česko-švýcarského projektu věnovaného moderním technologiím, který organizovala Pražská linka důvěry (Horská, Ptáček, 2012).

➤ Přitažlivost chatové komunikace

Poradenství prostřednictvím chatu je fenomén, který ve světě pomáhajících profesí získal své pevné místo. Proč je kontakt s odborníky tak vyhledávaným médiem?

Domníváme se, že ve chvíli, kdy jedinec vstoupí do prostoru chatové poradny, naplňuje se přirozeně řada jeho potřeb. Tuto skutečnost velmi dobře uchopíme zasazením do teoretického rámce potřeb dle Pessa Boyden System Psychomotor, který přináší pět základních vývojových potřeb každého jedince. Jde o potřebu místa, péče, bezpečí, podpory a limitu. Nabízí se úvaha, že tyto potřeby docházejí v prostředí chatového poradenství svého naplnění o něco více než v jiných komunikačních prostředcích.

a) Potřeba místa

Klient potřebuje vědět, že se nachází na správném místě, že „sem patří“ a „je tu vítán“, že má pro sebe dostatečný prostor. Toho se mu v prostředí chatu plně dostává. Přichází do chatovací místnosti, která se otevírá jenom pro něj, a je konzultantem ujištěn, že je tu správně. Je opakovaně ubezpečován, že tento prostor může bez obav využít. Svůj význam má i určený čas, který je pro chat vyhrazen – klient tedy nemusí trpět obavami, že obtěžuje či zatěžuje.

b) Potřeba bezpečí

Klient přichází na místo, kde se cítí být „správně“, což samo o sobě hraje významnou roli. Konzultant pocit bezpečí dále zvyšuje již svojí přítomností, která klientovi dává pocit ochrany kompetentní osoby.

Metody práce v chatovém poradenství jsou na zvyšování pocitu bezpečí klienta specificky zaměřeny. Podporuje ho i možnost zůstat v anonymitě, pravidlo mlčenlivosti i možnosti chat po jeho ukončení z webového prostoru odstranit. Klient také může kdykoli a bez vysvětlení chatovou místnost opustit.

c) Potřeba péče (sycení)

Klient je v chatovém poradenství pracovníkem „opečovávan“ a „sycen“. Tuto potřebu saturuje již jen to, že klient před sebou vidí „černé na bílém“ to, co mu pracovník píše, a písmena před ním viditelně přibýva-

v pomáhajících profesích

1. díl

ji. Konzultant také používá „pečující“ formulace a slovní spojení, vyjádření reagující na klientovy emoce. Spolu s klientem hledají možnosti, jak péči v celé jeho bio-psycho-socio-spirituální rovině zajistit.

d) Potřeba podpory

Tato potřeba je v chatovém poradenství naplňována zcela primárně. Klient je podpořen, „podržen“ ve chvílích, kdy nestojí pevně na svých nohách. Dostává plnou pozornost pracovníka, jeho ocenění a povzbuzení. Klient je pracovníkem přijímán takový, jaký je, což samo o sobě je podpůrné. Klientovi je také poskytnut jedinečný prostor k vyjádření jeho emocí, se kterými je dále pracováno – i to přispívá k naplnění jeho potřeby podpory.

e) Potřeba limitu

Naplňování potřeby limitu a hranic bezprostředně souvisí s naplňováním potřeby ochrany a bezpečí. Klient v chatu získává jednoznačně limitované místo (vymezený virtuální prostor, vymezený časový prostor), které má jasně dané hranice. Držitelem hranic je internetová poradna a konzultant, který chat s klientem vede. Pracovník dialog přiměřeně strukturuje, a v případě překračování hranic dává jasně najevo, že klient vstupuje na území, které do chatového poradenství nespadá.

nosti a ztrátě zábrán v projevu), neviditelností (nejsou přítomny vizuální podněty, které by mohly interakci ovlivňovat, např. stud, etnicita, postižení, testování služby...), asynchronitou (interakce může být odložena, nemusí být tak pohotová, jako při komunikaci tváří v tvář, je možné ji kdykoli opustit) a neutralizací statusu (postavení komunikujících se může zdát v prostředí internetu nepodstatným) (Suler, 2004 in Horská a Ptáček, 2012). Další předností je pak přehlednost a trvalost kontaktu.

Hlavní nevýhodou je závislost na dostupnosti technologií, bez kterých se kontakt nemůže uskutečňovat nebo je přerušovaný (např. kvůli snížené kvalitě připojení, horší dostupnosti signálu telefonu, ztíženému přístupu k elektrické síti atd.). Můžeme se setkat s omezenou dostupností poraden, a to kvůli často dlouhé čekací době v čekárně na službu.

b) Z pohledu pracovníka a chatové poradny

Chat má pro pracovníka/pracoviště řadu výhod. Vytváří prostředí, které napomáhá tomu, aby se klient otevřel. Vzniká v něm časový prostor pro myšlenkový proces a práci s textem, možná je i konzultace v průběhu chatu. Poskytuje pracovníkům větší anonymitu a možnost konkrétní zpět-

Chatová komunikace klade na pracovníka vysoké nároky, a to zejména co se týče formulací a psaného jazyka (tlak na srozumitelně formulovanou, gramaticky správnou a formálně bezchybnou sdělení v krátkém čase), technologické gramotnosti a odolnosti pracovníka (dynamika chatového procesu; prostor komunikace s klientem jako projekční plátno, na kterém se uplatňuje představitelství pracovníka; nezbytnost rychlého rozhodování; tlak na rychlost výměn apod.).

Ze zkušenosti autorek je možné říci, že chatové poradenství je disciplínou, která je pro pracovníky lákavá a přínosná právě pro svoji náročnost, dynamiku a intenzitu. Tyto klady na pracovníka vyšší nároky a umožňují mu kompetenční růst.

Zdroje:

- HORSKÁ, B., PTÁČEK, L.: *Metodika pro využívání moderních informačních technologií při poskytování krizové pomoci – chat*. Centrum sociálních služeb Praha [online]. Copyright © [cit. 10. 9. 2019]. Dostupné z: https://www.csspraha.cz/wcd/publikace/pld_chat_metodika.pdf.
- KLOUDA, M.: *Nové formy internetového poradenství. Příspěvek na konferenci internetového poradenství*. Jihlava 14. 10. 2008.
- KNIHA, M. a kol.: *Výcvik v chatové krizové intervenci. Materiál pro frekvantanty kurzu*. Praha: Sdružení Linka bezpečí, 2004.
- SINDAHL, N.: *Chat counselling for children and youth – a handbook*. 2013. Copyright © 2011 Trine Natasja Sindahl & Børns Vilkkars Forlag Child Helpline International 2013 [cit. 7. 7. 2020] Dostupné z: http://orgchi-tukhnakal.savviihq.com/wp-content/uploads/2017/05/chat_counselling_handbook1.pdf.
- PESSO, A., BOYDEN-PESSO, D., WINNETTE, L.: *Úvod do Pessu Boyden System Psychomotor: PBSP jako terapeutický systém v kontextu neurobiologie a teorie attachmentu*. Praha: Sdružení SCAN, 2009. ISBN 978-80-86620-15-2.
- PEŠEK, R.: *Metodické materiály k Výcviku v internetovém poradenství II*. S. 14. *Modrá linka*, 2006.
- PIŠL, V.: *Mluvicí počítače – Od Elizy k Suzette* [online]. [cit. 2020-12-15]. <http://vtm.e15.cz/mluvici-pocitace-od-elizy-k-suzette>.
- RAUCH, J.: *The History of Online Therapy* [online]. [cit. 2020-12-15]. DOI: <https://www.talkspace.com/blog/history-online-therapy/>.
- VESELSKÝ, P., ed.: *Internetové poradenství v praxi – kvalita a budoucnost: sborník příspěvků z konference*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2011. ISBN 978-80-244-2971-7.
- VODÁČKOVÁ, D. a kol.: *Krizová intervence*. Praha: Portál, 2002. ISBN 80-7178-696-9.
- ÚLEHLA, I.: *Umění pomáhat*. Praha: SLON, 2005. ISBN 978-80-8642-936-6.

Chatové poradenství v českých zemích je spojeno s prostředím linek důvěry. Jako první se jednalo o linku důvěry v Pardubicích, která svým klientům nabízela tuto formu pomoci od roku 2002 do roku 2006 a jejíž práce v této oblasti byla v podstatě průkopnická.

Domníváme se, že saturací uvedených potřeb se atraktivita chatového prostředí pro kontakt s pomáhajícím světem zvyšuje, a mnohým klientům se tak tento svět více otevírá. U celé řady klientů dochází k opakovanému kontaktování chatové poradny a jejímu doporučení dále.

» Výhody a nevýhody chatové komunikace

Chatová komunikace přináší klientům řadu výhod a pracovníkům řadu výhod i výzev. Ty hlavní z pohledu klientů, pracovníků a pracovišť si nyní projdeme.

a) Z pohledu klienta

Hlavními výhodami z pohledu klienta jsou nízkoprahovost a dostupnost. Je jich dosahováno zejména anonymitou (zdaňlivá ochrana před identifikací vede k vol-

né vazby, intervize a supervize využívající principu trvalosti konkrétního kontaktu (Horská a Ptáček, 2010).

Mezi nevýhody opět patří závislost na dostupnosti technologií, bez kterých se nemůže kontakt uskutečňovat nebo je přerušovaný (např. kvůli snížené kvalitě připojení, horší dostupnosti signálu telefonu, ztíženému přístupu k elektrické síti atd.), a s ní spojená potřeba připravenosti pracoviště na nenadálé události. V prostředí chatu snadněji probíhá testování a zneužívání poraden a je těžké je odhalit. Chatová komunikace je časově náročná a je méně efektivní ve srovnání s kontaktem tváří v tvář a s telefonickým kontaktem (je cca 5krát pomalejší). V chatu se obtížněji limitují „navázání“ nebo dlouhodobí klienti, kteří mohou využívat různé identity pro vstup do chatové poradny.

Možnosti využití terapie tmou v léčebné a rehabilitační praxi

Zhoršující se stav životního prostředí, narůstající agresivita projevující se v mezilidských vztazích i přetechnizovaný svět plný vzruchů a napětí negativně ovlivňují nervovou soustavu člověka. Terapie tmou nabízí způsob, jak na chvíli zpomalit, uvědomit si, co je pro nás v životě podstatné i to, kým skutečně jsme.

■ **Text: Andrew A. Urbíš,**
Beskydské rehabilitační centrum
v Čeladné, odborné pracoviště
celostní terapie

Část vyspělé populace je vystavena dlouhodobému přetížení. Objevuje se u nás zatím doposud neznámý fenomén – celková akcelerace způsobu života. Zvyšování produktivity, přesycení informacemi, snaha o budování kariéry, workoholismus a emoční vyčerpanost vedou často až k syndromu vyhoření (burn out). Jsme denně intenzivně vystaveni stresu, jak dokládá svými studii řada vědců (Šolcová, Kebza, Krivohlavý). Narůstá výskyt psychosomatických a civilizačních chorob (hypertenze, ateroskleróza, cukrovka, obezita, kardiovaskulární a onkologická onemocnění, revmatické choroby, únavový syndrom, deprese a další). Uvedené problémy vedou lidi nejen k hledání nových cest a způsobů, jak tyto obtíže řešit, ale také k návratu k přírodním a tradičním způsobům léčby.

➤ Tradiční medicína ve spojení s moderními poznatky

Inspirací nám může být tradiční východní medicína, jejíž poznatky dokážeme skloubit s objevy a metodami klasické moderní medicíny. Tento přístup skýtá obrovský potenciál, neboť nenabízí pouze

léčbu nemocných, ale také pomoc zdravým osobám při prevenci různých civilizačních onemocnění. Fu-si, první ze tří čínských mytologických vládců, kteří položili základy čínské kultury, doporučoval: „*Nezabývejte se nemocnými, neboť sešli z cesty zdraví. Věnujte se zdravým, aby z cesty zdraví nesešli.*“ A právě pomoc zdravým, aby zdraví zůstali, nabízí terapie tmou.

Nadbytek umělého světla je totiž jednou z příčin celé škály poruch neurovegetativního charakteru (například nespavosti, depresí, neuróz) a urychluje stárnutí. Vzhledem k tomu, že 99 % obyvatelstva EU žije v oblastech se světelným znečištěním, jeví se terapie tmou jako jedna z velmi zajímavých metod, která by mohla pozitivně ovlivnit kvalitu života po celou dobu jeho trvání. **Při pobytu ve tmě dochází ke zlepšení koncentrace a schopnosti učit se. Rozvíjí se citlivost receptorů (zraku a sluchu), kreativita a obrazotvornost.** Naprostá tma umožňuje optimální tvorbu hormonu melatoninu, který působí **proti nádorovému bujení a má příznivý vliv na metabolismus.** Působí také velmi účinně proti Alzheimerově a Parkinsonově chorobě, redukuje důsledky stárnutí, posiluje imunitní systém a zlepšuje odolnost proti zátěžovým situacím. Terapie tmou regeneruje psychiku a zbavuje organismus psychických sedimentů a nánosů.

➤ Průběh terapie tmou

Terapie tmou vychází z původní tradice yangtik provozované mnichy v Tibetu, kteří ve tmě zůstávají až sedm týdnů v kuse. Do Evropy ji přivezl německý psycholog a etnolog Holger Kalweit. Provádí se v dokonale zatemněné místnosti vybavené veškerým potřebným zařízením. Od započetí terapie až do jejího konce člověk setrvává v naprosté tmě, v níž provádí i veškeré běžné denní úkony. **Terapie tmou je založená na sensorické deprivaci** (absenci smyslových podnětů z vnějšího prostředí) a v modifikované podobě ji poprvé a s velkým úspěchem začal v Japonsku používat jako léčebnou metodu profesor Morita. Vede člověka k hlubšímu sebepoznání, pomáhá mu najít vlastní identitu a utřídit si myšlenky. Během pobytu ve tmě se zbystřují smysly, dochází k zesílení nevědomých procesů. Již po krátké sensorické deprivaci dochází ke zlepšení koncentrace, schopnosti učit se a – jak rovněž uvádí Vernon – u některých klientů vzrostla zraková ostrost.

Pro příklad: Po ukončení pobytu ve tmě zaznamenala klientka zlepšení zraku: „*Při své vrozené oční vadě se mi zlepšila ostrost vidění – především barevnosti, ujasnila jsem si své priority, bez pocitu hladu jsem zhubla 3 kg.*“ (Ověřeno vážením.) Výrazný účinek má tma zřejmě i na kardiovaskulární systém. Řada klientů po ukončení pobytu ve tmě uvádí výrazné snížení hypertenze až na normální hodnoty. Pobyt ve tmě snižuje, dle mých osobních zkušeností a na základě rozboru krve, hladinu triglyceridů. Přitom Framinghamská studie potvrdila, že vysoká hladina krevních tuků, zvaných triglyceridy, zcela zřejmě vyvolává zvýšené riziko mozkové mrtvice. Ukazuje se rovněž, že delší pobyt ve tmě příznivě ovlivňuje různé kožní defekty. Jako příklad uvedu naprosté vymizení úporného ekzému u jedné klientky, která napsala: „*Po 20 letech neúspěšné léčby mi zcela zmizel velmi nepříjemný, silně svědivý ekzém.*“

Některé odborné práce (např. Plháková) potvrzují, že dlouhodobá absence zevních podnětů vyvolává v organismu potřebu je nahrazovat signály z vnitřních zdrojů. Tento mechanismus vede k bohatým vnitřním procesům (emocím, vizím, zpracování starých prožitků a podobně) a působí velmi pozitivně. V současné době se výzkumu sensorické deprivace intenzivně věnují vědci v USA a ve Švédsku pod oficiálním názvem CHAMBER REST. Zatím dosažené výsledky při změnách návykového chová-

ni, jako je přejídání, kouření, konzumace alkoholu a jiných návykových látek (Suedfeld, Borrie), byly víc než pozitivní. Skupina výzkumníků z katedry psychologie Filozofické fakulty a Fakulty tělesné kultury Univerzity Palackého v Olomouci (Malůš, Kupka, Kavková, Řehan) uvádí, že v průběhu sensorické a sociální deprivace dochází k výraznému zmírnění či vymizení některých tělesných obtíží, zlepšení nálady, zvýšení motivace k činnosti a aktivitě, nárůstu chuti do života a tak podobně.

Předběžné výsledky výzkumného projektu (Malůš, Kupka) naznačují, že již po týdenním pobytu ve tmě se statisticky významně projevují tendence naznačující zvyšování smyslu pro soudržnost, integritu a zvládání zátěže. Ze získaných dat vyplývá, že převážné většině absolventů stoupá úroveň jejich životní spokojenosti, jejich „wellbeing“ (pocit pohody), stručně řečeno, je jim lépe na světě. Je ovšem nutno říci, že výzkum je teprve v počátcích a některé výše zmíněné výsledky nejsou zatím statisticky významné.

Z předložených informací vyplývá, že terapie tmou je, obecně vzato, velmi vhodná pro osoby žijící v trvalém napětí a přetížení a čelící náročným životním podmínkám. Sensorická deprivace může nejen pomoci

při již projevených chorobách, ale může být i prevencí řady civilizačních onemocnění.

Literatura:

- ANDO V.: *Klasická čínská medicína, základy teorie I. Hradec Králové: Svítání, 2009*
- BARABASZ A., BARABASZ M., & DYER R.: *Chamber REST reduces alcohol consumption, 3-36-12 and 24 hour session. In A. Barabasz & M. Barabasz (Eds.) Clinical and experimental restricted environmental stimulation. New York: Springer-Verlag, 1993*
- ČERNÝ J.: *K psychopatologickým a filosofickým otázkám japonské psychoterapie neuróz podle Moritovy koncepce. Československá psychiatrie: 1966*
- FRANKL V. E.: *Teorie a terapie neuróz. Praha: Grada. 1999*
- FRANKL V. E.: *Utrpení z nesmyslnosti života: psychoterapie pro dnešní dobu. Praha: Portál, 2016*
- FREUD S.: *Vybrané spisy I. Praha: Avicenum, 1991*
- *Framinghamská studie – faktoazdraví.cz*
- HEBB D. O.: *John Peter Zubek. Canadian Psychologist: 1974*
- KUPKA M., MALŮŠ M., ŘEHAN V., KAVKOVÁ H.: *Technika omezené zevní stimulace. Československá psychologie 56, 2012*
- MALŮŠ M.: *Technika omezené zevní stimulace – Terapie tmou (disertační práce). Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2014*
- MALŮŠ M., KUPKA M. & KAVKOVÁ V.: *My first week in darkness. In m. McGreevy & R. Robert (Eds.) CER Comparative European Research 2014, London Science publishing, 2014*
- KUPKA M., MALŮŠ M. & CHARVÁT M.: *Terapie tmou: katamnestická studie. Univerzita Palackého v Olomouci, 2019*
- KALWEIT H.: *Dunkeltherapie. Léčba tmou a vnitřní vize. Praha: Eminent, 2006*
- O'DONNELL C. J., ELOSUA R.: *Cardiovascular risk factors. Findings from the Framingham Heart Study. Rev Esp Cardiol. March 2008*
- PLHÁKOVÁ A.: *Učebnice obecné psychologie. Praha: Academia, 2004*
- SUEDFELD P.: *Restricted Environmental Stimulation: Research and Clinical Applications. New York: John Wiley and Sons, 1980*
- URBIŠ A. A.: *Možnosti využití terapie tmou v léčebné praxi. Beskydské rehabilitační centrum v Čeladné, 2011*
- URBIŠ A. A.: *Terapie tmou: návrat k harmonii a ke zdraví, Frýdek-Místek: Alpress, 2012*
- ZUBEK J. P.: *Sensory Deprivation: Fifteen Years of Research. New York: Appleton-Century-Crofts, 1969*

INZERCE

**DODAVATEL LÉČIV,
ZDRAVOTNICKÉHO MATERIÁLU
PRO SOCIÁLNÍ A
ZDRAVOTNICKÁ ZAŘÍZENÍ**

- servis po celé ČR + dodávka léčiv do 24 hodin
- elektronická objednávka léčiv
- personifikace každé dodávky
- dodržování preskripce lékaře
- nejnižší doplatky (bez doplatku např. inzuliný, Fraxiparine, Glucophage, Siofor, Zaldiar, Buronil, Tiapridal a mnoho dalších přípravků)
- exporty do Cygnus + možnost objednávky inkontinence a zdravotnických pomůcek
- příprava magistraliter
- možnost nákupu se slevou pro zaměstnance na www.lekarnaave.cz
- podpora imunity zaměstnanců zařízení
- možnost přednášek ze strany našeho lektora
- **antigenní testy z nosu, nosohltanu, slin skladem**
- **respirátory za akční ceny**

kontakty: kroupova@lekarnaave.cz, tel.: 601 159 632, bittner@lekarnaave.cz, tel.: 602 771 247

nakupujte výhodně také na našem e-shopu: www.lekarnaave.cz

kde najdete naše kamenné lékárny:

ŠUMPERK

OPAVA

OSTRAVA

HAVLÍČKŮV BROD

OLOMOUC

ZÁBŘEH

FRÝDLANT NAD OSTRAVÍ

PRAHA

Psychosociální intervence v domácím prostředí klienta z pohledu psychologa

3. díl

Návštěva klienta u něj doma je důležitou součástí sociální práce, přesto má svá úskalí. Aby terénní psychosociální intervence byla užitečná, je třeba zbavit se předsudků, analyzovat pocity a fantazie jak klienta, tak i své a uvědomit si, že není třeba vyhýbat se konfliktním tématům, jen abychom zachovali dobrou domácí atmosféru.

■ **Text: Mgr. Simona Dejarová,**
psycholožka, PARENT PROJECT, z. s.

Když nás klient vyhledá a přichází za námi do ambulantičního prostředí, obvykle se již cestou zaměřuje na to, co se bude mezi námi v ambulanci či poradenské místnosti odehrávat, „cosi nám přináší“. Vlastní starost, nejistotu, obavu, problém... V ideálním případě hotovou nebo částečně rozpracovanou „zakázku“.

Při psychosociální intervenci v domácnosti klienta jsme to často my, kdo „cosi přináší“ klientovi. Může jít o informace, zkušenosti, rady či například psychickou podporu. Pak bývá užitečné otevřít s klientem otázku odborné zakázky již v úvodu prvního sezení a opakovaně se k ní během intervence vracet. Co konkrétně nabízíme? Co potřebuje klient? Co vědomě žádá a co nevědomě očekává? Je spokojenost klienta s průběhem naší návštěvy hlavním a spolehlivým měřítkem úspěšnosti naší práce? Nebo náš pracovní vztah „unese“ klientovu dočasnou nespokojenost, odmítání, nespolupráci? Jsme schopni během terénní práce vytvářet prostor pro různé druhy klientových reakcí, včetně těch, které ohrožují náš pocit dobře vykonané práce, potřebu ocenění a úspěchu a naše profesní sebevědomí?

Je možná příjemnější, pokud nás klient vítá doma s úsměvem a verbalizovanou vděčností. Rozpoznáme-li však, že jeho vstřícnost a laskavost jsou nevědomou obranou proti zlosti, vzteku a agresi v situaci bolestné životní ztráty, se kterou se pokouší vyrovnat, je třeba, abychom nepodlehli pokušení přijmout klientem nabízené

uspokojení našich potřeb přijetí a ocenění a pomohli klientovi posunout se o krok dále v jeho prožívání – třeba i za cenu toho, že budeme muset „přežít“ jeho agresi, obrácenou proti nám.

K tomu, abychom naši intervenci správně směřovali, je potřeba, abychom přicházeli bez předsudků, domněnek, představ a fantazií, které by předem příliš ovlivňovaly to, co se během intervence mezi námi a klientem odehraje. Je naopak žádoucí, abychom přicházeli otevřeni, zvědaví a pozorní a svým způsobem také odvážní a schopní snášet nejistotu. Naším primárním úkolem je vytvořit pro klienta takové vztahové prostředí, ve kterém bude moci zjistit, co je jeho problém a co potřebuje řešit.

Přicházíme-li do rodiny s těžce progresivně nemocným dítětem, můžeme na základě našich zkušeností již předem předpokládat, že nadměrně ochranný vztah matky k dítěti je její reakcí na zdravotní stav dítěte a přímou příčinou jeho poruch chování. Pokud navíc v duchu hodnotíme tento matčin domnělý postoj jako nesprávný, můžeme být v pokušení radit matce, jak k dítěti v jeho zájmu jinak (lépe) přistupovat, nedělat mu zbytečné úlevy a neulehčovat mu nadměrně jeho životní cestu. Kvůli takovému jednání ovšem můžeme přehlédnout, že hlavním motivem ve vztahu matky a nemocného dítěte jsou matčiny neuvědomované pocity viny za to, že dítě nepřivedla na svět zdravé. Naše dobře míněné rady pak její pocity viny ještě umocní, když nabyde dojmu, že dítěti svou nesprávnou výchovou ubližuje. Se silicím pocitem viny se zvýší i matčina potřeba dítěti jeho úděl usnadnit a o to více jej bude chtít chránit a pečovat o něj. Problém, místo aby se zmenšoval, naopak narůstá.

➤ Přenos a protipřenos

Při poskytování terénních sociálních a psychosociálních intervencí se s klienty často dostáváme do situací, které se přímo, či nepřímo dotýkají naší profesní identity, našich vědomých a nevědomých motivací k práci v pomáhající profesi a našich potřeb, které nám klienti pomáhají uspokojovat. Do jaké míry nám záleží na tom, abychom byli ve své roli odborníka klientem

přijímáni, respektováni, oblíbeni? Jak moc potřebujeme od klientů projevy uznání, ocenění, vděku? Přejeme si (v hloubi duše), abychom byli pro klienty potřební, aby nás měli rádi?

Může se stát, že při návštěvě klienta, v jeho obývacím pokoji či kuchyni, budeme mít větší potřebu „hlídat“ soulad mezi námi a klientem, pečovat o dobrou „domácí atmosféru“, vyhýbat se konfliktním nebo emočně náročnějším tématům. Někdy si můžeme všimnout (nebo být upozorněni kolegyní či kolegou), že máme tendenci svou roli odborníka opouštět a omezovat svůj kontakt s klientem na „nezávaznou“ konverzaci o našich znalostech a zkušenostech a na předávání obecných informací. Takové okamžiky je vždy třeba analyzovat a zkoumat jejich význam na straně klienta i na straně naší.

Do jaké míry se nám daří s klientem rozvíjet vztah vzájemného partnerství? Jak se nám daří budovat vztah, kde se v různých rovinách uplatňují různé úrovně zralosti i síly klientova já, spolu s našimi podpůrnými, analytickými a otevřeně respektujícími funkcemi?

Máme-li vnímat, sledovat a analyzovat své pocity a fantazie vztahující se ke klientovi, musíme si být nejprve dobře vědomi vlastních potřeb a zájmů, které se k naší práci s klientem váží.

Máme-li být pro klienta dobře využitelní jako odborníci ve svém oboru, kteří přicházejí poskytnout konzultaci, poradenství nebo pomoc v krizi, potřebujeme mít dostatečně dobré povědomí o přenosové a protipřenosové rovině našeho vztahu s klientem a pracovat s nimi. Přenos a protipřenos, které známe jako klíčovou součást psychotherapeutického procesu, hrají významnou roli i v terénních psychosociálních službách.

➤ Důležitost intervize, supervize, Bálintovské skupiny

Z výše uvedených důvodů hraje v terénní psychosociální práci s klienty klíčovou a nezastupitelnou úlohu nejen osobní sebezkušenostní výcvik, ale následně i pravidelná účast na supervizních a intervizních setkáních.

Psychologie

V terénním intervenčním týmu patientské organizace Parent Project, ve které působím jako psycholožka, se nám rovněž osvědčila účast na Bálintovských skupinách, které jako samostatná skupinová metoda pro práci na vztahu odborník–klient obsahují kazuistické, supervizní i sebezkušenostní prvky. Současně jsou Bálintovské skupiny oblíbené proto, že díky své pevné struktuře a zaměření poskytují účastníkům poměrně „bezpečný“ prostor pro zkoumání vlastních vědomých i nevědomých aspektů vztahu s klientem a současně omezují rozsah a hloubku odkrývání psychických obsahů a osobnostních struktur jednotlivých účastníků. Je tedy možné je použít i pro společnou práci členů jednoho pracovního týmu, i když v zájmu dobrého fungování skupiny a plného využití jejího potenciálu doporučujeme svým členům účast na Bálintovských skupinách nezávislých na naší organizaci.

Závěrem

Terénní sociální a psychosociální intervence v domácnostech klientů má v rámci sociální práce s klienty své pevné místo. Spolupráce sociálních pracovníků s psychology v intervenčních týmech je oboustranně přínosná a přináší i značný benefit pro klienty, pokud se v rámci intervenčních týmů daří založit spolupráci odborníků na vzájemném poznání, porozumění, respektu a odborném vedení.

Literatura:

- BALINT, M.: *Lékař, jeho pacient a nemoc*. Praha: Grada Publishing, 1999.
- BRUCHOVÁ, H.: *Základy psychoterapie*. Praha: Triton, 1997.
- KASTOVÁ, V.: *Krise a tvořivý přístup k ní*. Praha: Portál, 2010.
- KLIMPL, P.: *Psychická krize a intervence v lékařské ordinaci*. Praha: Grada Publishing, 1998.
- KOPŘIVA, K.: *Lidský vztah jako součást profese*. Praha: Portál, 1997.
- MENTZOS, S.: *Rozumíme sami sobě?* Praha: NLN, 2000.
- MIKOTA, V.: *O ovlivňování duševních chorob*. Praha: Psychanalytické nakladatelství J. Kocourek, 1995.
- MITCHEL, A. a BLACKOVÁ, M. J.: *Freud a po Freudovi*. Praha: Triton, 1999.
- SCHMIDBAUER, W.: *Psychická úskalí pomáhajících profesí*. Praha: Portál, 2000.
- THOMA, H. a CACHELE, H.: *Psychoanalytická praxe, 1. teorie*. Hradec Králové: MACH, 1993.

Pasivní agrese v sociální sféře

2. díl

V předchozím dílu jsme se seznámili s významem pojmu pasivní agrese, jak se tento typ agrese projevuje a jak vzniká. V tomto článku se dozvíte, jak jednat s pasivně agresivními jedinci, aby interakce s nimi byla co nejefektivnější a co nejméně problematická.

■ **Text: Bc. Radka Gottwaldová**

Pasivní agrese je způsob jednání, které je kontraproduktivní či vyčerpávající. Proto je třeba se zaměřit na to, jakým způsobem zefektivnit komunikaci a interakci s klienty, kteří takto jednají – ať už obrací oči v sloup, pokaždé když je o něco požádáte, či předstírají, že neslyšeli nebo že nemají dostatečné schopnosti splnit vaše požadavky. Jak urychlit a zlepšit kooperaci mezi vámi a klienty?

Efektivní komunikace

Pokud jde o komunikaci verbální, tedy slovní, existuje několik obecných pravidel, na které se můžeme během komunikace soustředit, abychom se rychleji a lépe dostali k cíli a efektivně předali nebo přijali informace.

1. Zaměřte se na výsledek

Předem si ujasněte, co má být výsledkem vaší komunikace (splnění úkolu, aktivity, nalezení řešení problému), a držte se daného cíle, neodbíhejte od tématu a nenechte klienta či jeho rodinu, aby odklonili cíl komunikace. Odbíhání od tématu jenom ztěžuje nalezení řešení. Pokud vidíte, že se klient či jeho rodina snaží od tématu vzdálit, můžete použít větu typu: „*Tohle je debata, kterou necháme na jindy, vraťme se teď k našemu problému. Pojďme se teď soustředit na vyřešení toho, proč jsme se zde sešli.*“

2. Zůstaňte přítomni, tedy buďte „tady a teď“

V komunikaci to znamená, že bychom neměli připomínat problémy z minulosti, ale snažit se vyřešit současnou situaci. Zkuste se oprostit od vět obsahujících výrazy jako „pokaždé“, „vždycky“, „už zase“,

„nikdy“, které komunikaci pouze ztěžují, a řešte jednu konkrétní situaci. Zaměřte se na řešení problému, na specifické chování, nezobecňujte a neobviňujte druhé ze lži, špatného charakteru nebo zlých úmyslů.

3. Řešte problémy v soukromí

Ať se jedná o klienta, rodinu, či jiné zainteresované strany, pokud potřebujete mluvit o nějaké složitější záležitosti, řešte tuto situaci v soukromí, neřešte problémy s nikým dalším, pokud se jej přímo netýkají. Protějšek tak bude mít pocit, že vám může více důvěřovat, a o tématu bude mluvit ochotněji.

4. Řešte problémy, ne své emoce

Používejte komunikaci k nalezení řešení spíše než k ulevení si od problému, uvolnění frustrace nebo emocí. Zaměřte se na tyto body:

- Co byste chtěli, aby se stalo příště?
- Jak byste chtěli situaci vyřešit?
- Co dělat, aby se situace příště neopakovala?
- Co jste se díky dané situaci naučili?

5. Neoplácejte agresivitu agresivitou

Nenechte se zatáhnout do pasivně agresivního jednání a nevracejte druhému stejným způsobem. Ve vypjatých situacích a ve chvíli, kdy jsme frustrováni, máme tendence sklouzávat ke stejným projevům, jako má náš protějšek. Pokud je agresivní, také zvýšíme hlas, pokud je pasivně agresivní, můžeme mít tendence dělat naschvály, ignorovat. Zkuste se soustředit na to, abyste takové chování opláceli co nejméně, snažte se držet si odstup a případně druhého upozorněte na jeho jednání.

»»» 22

Zaměřte se na řešení problému, na specifické chování, nezobecňujte a neobviňujte druhé ze lži, špatného charakteru nebo zlých úmyslů.

««« 21

6. Nezapomínejte na pozitiva

A nakonec, soustřeďte se na pozitivní věci, nebo alespoň zakončete rozhovor pozitivně. I když musíte někoho kritizovat, vždy se snažte to dělat konstruktivně, aby kritizovaný měl možnost vidět věci do budoucnosti pozitivně. Pokud bude věřit sám sobě, bude snazší se domluvit na společném řešení.

» Další způsoby, jak se vyrovnat s pasivní agresivitou

Pokud nejde jen o slovní komunikaci, ale jedná se obecně o neplnění požadavků, zdržování nebo jiné chování klienta, které narušuje běh událostí, můžete zkusit následující:

1. Na chování dotýčného upozorněte

Někteří lidé si nejsou vědomi toho, že se chovají pasivně agresivně. Možná neodstraní své nevhodné reakce pokaždé a hned, ale třeba se vám podaří najít kompromis. Pokud vás pasivně agresivní osoba zraní, dejte své pocity najevo, neduste je v sobě, nereagujte ale, pokud možno, přehnaně.

2. Zkuste se od dotýčného držet v dostatečné vzdálenosti

Tato rada je někdy těžko aplikovatelná – zvláště pokud se jedná o vztah klient-pečovatel. Přesto si můžete u obzvláště těžkých případů nastavit pevné hranice, za které nebudete zacházet, a pokud ani tento způsob nebude fungovat, zvážíte, zda by nebylo lepší předat klienta někomu jinému.

3. Neberte si chování pasivního agresora osobně

To se sice lehký řekne, ale daleko těžší je se tím opravdu řídit. Pasivně agresivní člověk vás dokáže naštvat velmi jednoduše. Pokud si však uvědomíte, že jeho chování pramení z neschopnosti komunikovat efektivně, ze snahy prosadit si svůj názor, z pocitu méněcennosti, touhy být oceněn, možná se vám podaří najít pochopení pro jeho situaci a nebudete si vztahovat jeho neomalené poznámky či mlčení na sebe.

4. Nezačínajte hádky

Pokud se začnete s pasivně agresivním jedincem hádat či si dělat naschvály, nepovede to k uspokojivému výsledku. Tento člověk vás totiž stáhne na svoji úroveň. Nakazíte se jeho manipulacemi, budete mu chtít oplácet stejně nebo na něj začnete být agresivní. Jenže tohle je přesně to, o co pasivně agresivnímu jedinci jde. Chce vás vidět rozčilené, chce, abyste na něj vyletěli a on se mohl cítit jako oběť vašich agresivních útoků. On přece naštvaný není a nic špatného úmyslně neudělal. Zapletete se do těchto sporů a budete ztrácet energii a čas. Vás to bude štvát, pasivně agresivní jedinec bude spokojený, že svým jednáním vyvolal reakci.

5. Naslouchejte

Zkuste pasivně agresivnímu jedinci začít naslouchat. Jeho chování je totiž pravděpodobně způsobeno neschopností sdělit vám, co by ve skutečnosti potřeboval či jak se cítí. Možná si pamatujete dobu, kdy s ním byla komunikace jednodušší, kdy byl šťastnější nebo dokázal fungovat

lépe. Člověk se může začít chovat pasivně agresivně po dlouhodobé frustraci, kdy vyčerpá všechny sobě známé prostředky komunikace, a tak mu podle jeho názoru zbývá pouze tato forma resistance. Často si vůbec neuvědomuje, že projevy pasivní agrese ke kýženému výsledku nepovedou, vidí je jako poslední možnost, jak si zachovat tvář.

6. Nabídněte spolupráci, zodpovědnost

Zeptejte se pasivně agresivního jedince, jak si věci představuje on, do čeho se chce sám zapojit, co si může sám vzít na starost, a oceňte jeho snahu. Pokud jej necháte, aby sám rozhodl, co je schopný zvládnout a o co se chce postarat, a necháte mu prostor, nebudete jej neustále kontrolovat a dohlížet na něj jako na malé dítě, bude se cítit spokojenější a sám se zapojí do činností. Pasivně agresivní jednání často vzniká z pocitu méněcennosti, z vnímaného nebo skutečného nedocení druhou osobou.

7. Vcítte se do pozice agresora

Představte si, že jste v pozici pasivně agresivního člověka, jak se asi cítí? Proč se takto chová? Zkuste s ním jednat s laskavostí a pochopením. Mějte trpělivost. Tak nezáská výhody jenom on, ale hlavně vy. Na druhou stranu si jasně vymezte, které jednání je v pořádku a které už ne, a za tím si pevně stůjte.

8. Nastavte si hranice a neslevujte z nich

Pokud si jasně stanovíte pravidla a hranice vztahu hned na jeho začátku a budete je důsledně dodržovat, nebudete neustále naštvaní a frustrovaní. Mluvte s pasivně agresivním člověkem o tom, jaké má potřeby a jaké jsou ty vaše. A hlavně se zmiňte i o tom, jakým způsobem je možné spolupracovat, aby byla spolupráce přínosná a efektivní pro oba. Které chování nechcete akceptovat a které nevyhovuje jemu? Pokud například klient nechce řešit problémy, které vám připadají důležité, a vás to frustruje natolik, že se zlobíte, což zase na straně klienta způsobuje uzavírání se a ignoraci, zkuste najít kompromis.

» Závěrem

Ukázali jsme vám několik základních přístupů, které lze aplikovat ve vztahu k pasivně agresivnímu jedinci. Ze začátku se obraťte trpělivostí a vědomě reagujte jinak, než jste byli doteď zvyklí. Pokud se vám povede předejít pasivně agresivnímu chování nebo ho zvládnete odrazit, uvidíte zlepšení vy i vaše okolí. A co dělat v případě, že si nevíte rady s pasivní agresí u sebe samých? To se dozvíte v příštím dílu. ■■■

Komparace využití metod AAK u osob s demencí v České republice a v zahraničí

V Evropě žije v současné době zhruba 9,5 milionu osob s demencí, přičemž v České republice jde zhruba o 150 000 osob.¹ Vzhledem k tomu, že u osob postižených demencí v průběhu rozvoje nemoci často dochází ke zhoršení komunikačních schopností, je vhodné zabývat se možnostmi řešení tohoto problému. MPSV se tomuto tématu věnuje prostřednictvím svého systémového projektu Rozvoj systému sociálních služeb, v rámci něhož byla zpracována **Analýza využití metod AAK u osob s demencí a osob s PAS v zahraničí.**² Analýza sledovala situaci spojenou s využíváním metod alternativní a augmentativní komunikace (dále jen „AAK“) pro osoby s demencí i osoby s PAS v České republice a dále ve čtyřech evropských zemích (pro každou z obou cílových skupin). Nyní se zaměříme na využití metod AAK u osob s demencí, které analýza zmapovala ve Velké Británii, Německu, Francii a Švédsku.

Na úvod by bylo vhodné ujasnit si základní pojmy, se kterými zde operujeme. Jedná se o definici, cíle, prostředky a členění AAK. Ta je v nejjednodušším slova smyslu definována jako náhrada či doplnění komunikace psané či mluvené. Cílem AAK je kompenzace nastalých komunikačních deficitů a její prostředky umožňují proces aktivního dorozumívání. Tyto prostředky členíme na komunikační systémy bez pomůcek a komunikační systémy s pomůckami, které se dále mohou dělit na pomůcky technické a pomůcky netechnické povahy.³

ČESKÁ REPUBLIKA

V České republice jsou, dle zjištěných dat, metody AAK u osob s demencí využívány především pro podporu udržení si stávajících schopností v co možná nejdelším časovém horizontu a dále také pro podporu zachování individuality jedince. Je zde k dispozici velké množství pomůcek, které se využívají. Jedná se technické i ne-

technické prostředky komunikace. Mezi nejčastěji využívané technické prostředky AAK patří v České republice notebooky, komunikační tabulky, tj. zařízení s hlasovým výstupem, dále pak přepis mluvené řeči do psané podoby či programy pro nápovědu slov. Co se týká netechnických pomůcek, pak se v České republice využívají především komunikační tabulky, obrázky, fotografie, předměty či piktogramy.

V rámci této analýzy byly objeveny a pojmenovány typicky využívané a osvědčené prostředky AAK v jednotlivých zemích. V obecné rovině jsou prostředky AAK u osob s demencí využívány ve všech čtyřech sledovaných zemích, avšak v každé ze zemí se jedná o rozdílnou míru využití, která je přímo úměrná k individuální situaci v dané zemi.

VELKÁ BRITÁNIE

Ve Velké Británii jsou nejčastěji využívány obrázky, komunikační kartičky, obrázkové mapy, fotografie, zjednodušený způsob mluvy či hudba. Jsou zde tedy využívány komunikační systémy bez pomůcek i s pomůckami. Zajímavostí je, že v některých případech jsou pro podporu komunikace a kognitivních schopností využívány také asistivní pomůcky a technologie.

FRANCIE

Francie je ze všech zkoumaných zemí v rámci tohoto výzkumu zemí s nejpropracovanějším systémem AAK. Stejně jako tomu bylo v případě Velké Británie, ve Francii se využívají prostředky AAK bez pomůcek i s pomůckami. Jako jedny z nevyužívanějších pomůcek označují dotázaní Francouzi piktogramy, dále gesta či znaky, tedy pomůcky netechnického charakteru. Stále častěji jsou však využívány také technické pomůcky, mezi které se zde řadí komunikační tabulky, softwary pro PC a aplikace pro tablet či telefon.

ŠVÉDSKO

Využívání prostředků AAK ve Švédsku se na první pohled nikterak neliší od ostatních zmiňovaných zemí. Využívají se zde prostředky AAK bez pomůcek (mimika, gestika, řeč těla) i s pomůckami (obrázky, fotografie, aplikace pro telefony, GPS lokátory a mnohé další). Avšak ve Švédsku se objevuje jedna poměrně kontroverzní pomůcka, kterou je GPS lokátor. Tato pomůcka vzbuzuje mezi Švédy rozporuplné reakce. Jak autoři výzkumu uvádí, GPS lokátor může být dobrý sluha, ale také zlý pán. Na jednu stranu může tato pomůcka pomoci zajistit větší svobodu a nezávislost osobám trpícím demencí, kterým poskytne volný pohyb kdekoliv, na stranu druhou vzhledem k tomu, že jsou osoby prakticky pod neustálým dohledem, jsou omezovány základní práva a svobody dotčeného občana.

Zároveň zde bylo vybudováno národní centrum pro demenci, které slouží především pro zajištění informovanosti jak odborné, tak laické veřejnosti ve smyslu péče a komunikace s osobami s demencí.

NĚMECKO

Jako jediné ze zemí nevykazuje Německo žádné typicky osvědčené či nejužívanější metody a postupy. Ovšem pokud jsou lidé s demencí schopni verbální komunikace, pak se v Německu často používají jakožto metoda AAK idiomy či dokonce vlastní kód jazyka, který vede člověka k vytvoření svého vlastního slovníku. U osob, které nejsou schopny verbální komunikace, se pak využívají různé neverbální formy komunikace, jako jsou například gestika či mimika.

ZÁVĚR

Z výše zmiňované studie vzešla mnohá doporučení, která by bylo vhodné v České republice implementovat. Inspirativní pro nás může být například zřízení národního centra pro demenci po vzoru Švédska. Další z možností je například vytvoření jednotného symbolu pro osoby se specifickými komunikačními potřebami či vytvoření jednoho webu s veškerými potřebnými informacemi.

Možností je nepochybně hodně. MPSV se v nadcházející době bude postupně snažit tato doporučení zpracovat, realizovat a především uvést do praxe!

¹ Prevalence demence v Evropě. Česká Alzheimerovská společnost [online]. Dostupné z: <http://www.alzheimer.cz/clanky/alzheimerova-choroba-ve-svete/prevalence-demence-v-evrope/>

² ACCENDO – Centrum pro vědu a výzkum, z. ú. Analýza využití metod AAK u osob s demencí a osob s PAS v zahraničí [online]. 2020. Dostupné z: http://rssh.mpsv.cz/wp-content/uploads/2021/01/Demence_PAS_Zahranici_Analyza_final.pdf

³ ACCENDO – Centrum pro vědu a výzkum, z. ú. SOUHRN NÁSTROJŮ AAK PRO OSOBY S DEMENCÍ V ČESKÉ REPUBLICE [online]. 2020. Dostupné z: http://rssh.mpsv.cz/wp-content/uploads/2021/01/Demence_CR_final.pdf

Zapojení žáků v rámci pracovní povinnosti v sociálních službách

Článek pojednává o zapojení plnoletých i neplnoletých žáků oboru Sociální činnost ze Střední zdravotnické školy v Ruské ulici v Praze 10 v rámci pracovní povinnosti či dobrovolné činnosti v sociálních službách, popřípadě v dalších zařízeních. Seznámíte se i s konkrétními zkušenostmi dvou žáků SZŠ Ruská, které se pracovní podílely na činnostech během pandemie covid-19.

■ **Text: PhDr. et Mgr. Ivanka Kohoutová, Ph.D.,**
ředitelka SZŠ Ruská, Praha 10;
Mgr. Alžběta Jonáková,
odborná učitelka SZŠ Ruská

Dle usnesení vlády č. 1027 ze dne 12. října 2020 byla uložena pracovní povinnost studentům posledních dvou ročníků středních škol v oborech vzdělávání dle přílohy č. 4 vyhlášky č. 505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách, tzn. ve studijních programech zaměřených na pečovatelskou činnost, sociální činnost, charitativní služby atd. Vedení školy sestavilo seznam studentů, kteří by v případě nutnosti mohli nastoupit na příslušná pracoviště, a tento seznam rovněž poskytlo vedení školy primátorovi hlavního města Prahy.

Pracovní povinnost z oboru Sociální činnost v rámci SZŠ Ruská neměl nikdo, avšak někteří žáci napříč všemi ročníky se snažili nějakým způsobem pomoci či hledali uplatnění jako pečovatelé v různých typech sociálních či jiných zařízeních. Žáci třetího a čtvrtého ročníku se nejčastěji potýkali s tím, že v některých organizacích byla větší poptávka po zdravotních sestřích a o pozici pečovatel (pracovník v přímé péči) takový zájem nebyl. Avšak našli se i taci studenti, co to hned po prvním odmítnutí nevzdali, hledali dál a měli úspěch.

Začneme u žáků 4. ročníku. Studentka Natálie pomáhala v Domě kněžny Emmy v Neratovicích, kde pracovala již i před pandemií, a tak zcela přirozeně navázala na dlouhodobou spolupráci a šla vypomáhat i v těžké době pandemie. Žákyně si toto zařízení vybrala z důvodu dobrých recenzí a také příjemného pracovního kolektivu. Natálie hned na úvod řekla, že práce pečovatele v praxi, když se ocitne na pracovišti, kde si musí poradit sama za sebe, se liší

Žákyně Karolína a Natálie

od školního vyučování, kdy na žáky dohlíží odborný učitel. Na otázku, jak zvládala distanční výuku a zároveň pracovat na směny, žákyně odpovídá, že skloubit školu a práci bylo velmi náročné. Během přestávek v práci se učila na zkoušení či písemné práce a potom doma dopisovala zameškanou učební látku. Toto náročné období ji však od práce pečovatele neodradilo, ale spíše povzbudilo a začalo ji více bavit. Po ukončení střední školy chce pokračovat v oboru na VOŠ a během studia nadále pracovat jako pečovatelka ve stejném zařízení. Doufá i v to, že jednou bude pracovat jako sociální pracovníce.

Další studentkou je Karolína, která pracovala v Domově pro seniory Háje v městské části Praha 4. Tato studentka chtěla efektivně využít volný čas, který ji po distanční výuce zbýval, a proto si vybrala

zařízení, které měla blízko svého bydliště. Na pracoviště chodila vypomáhat v odpoledních hodinách a o víkendech. Žákyně byla ráda, že si v době studia mohla vyzkoušet, jaké je to pracovat na směny, a oceňuje i výborný kolektiv v zařízení. Po ukončení maturitního ročníku by Karolína chtěla pokračovat ve studiu na dětskou či praktickou sestru.

V obou zařízeních, kde výše uvedené studentky pracovaly, si jejich pomoc velmi chválili. Žákyně byly velmi dobře odborně připraveny k výkonu práce pečovatele, ke klientům se chovaly mile a empaticky. Velmi často vykonávaly i práci nad rámec svých povinností.

I v 1. a 2. ročníku naší školy se našly studentky, které během nouzového stavu vykonávaly práci pečovatele v Psychiatrické nemocnici Bohnice a v dalších zařízeních.

Během pandemie žáci 3. a 4. ročníku docházejí na jedno pracoviště v rámci praktické výuky, a to do zařízení SeneCura SeniorCentrum Klamovka v Praze 5, což je domov pro seniory a domov se zvláštním režimem. Během „normálního“ provozu studenti chodí do více zařízení sociálních služeb, avšak tato nelehká doba nám umožňuje návštěvu pouze jednoho zařízení. Aby byli klienti služby co nejvíce chráněni, jsou vždy před vstupem na pracoviště studenti i vyučující testováni rychlostem na covid-19, k dispozici vždy mají respirátory. Personál a zejména klienti tohoto zařízení oceňují práci našich studentů a jsou velmi rádi za pomoc v této koronavirové době.

Žáci oboru Sociální činnost na praktické výuce v SC Klamovka

NOVINKA

ŠETRNÁ & K LÁTKÁM JEMNÁ K POKOŽCE

A viváže jsou plné chemikálií a silných vůní, které mohou způsobovat kožní alergie.

Tento fakt znepokojuje řadu pečovatelských domů, které musí postupovat opatrně při praní osobního prádla a povlečení svých klientů.

Pracovníci pečovatelských domů musí při veškeré úklidové činnosti dodržovat ty nejvyšší standardy čistoty k zajištění bezpečnosti klientů i zaměstnanců. Postupy při praní prádla nejsou žádnou výjimkou. Při péči o ložní prádlo a oblečení klientů je důležité najít rovnováhu mezi čistotou a péčí – nemocniční pach je něco, čemu se chcete vyhnout.

P&G Professional ví, že pracovníci musí být zejména opatrní při praní prádla – prací prostředky musí být nejenom velmi účinné a odstraňovat silné skvrny, ale rovněž musí být prádlo hebké, jelikož je pokožka klientů náchylnější k podráždění.

Avšak přípravky navíc, jako jsou například aviváže, znamenají další chemikálie, a zvyšují tak riziko výskytu kožních alergií či podráždění, že ano?

NOVÁ aviváž Lenor Professional Sensitive je od přední značky na trhu, kterou znáte a důvěřujete jí. Její složení bylo speciálně vyvinuto tak, aby se postaralo o tyto profesionální potřeby.

Aviváž je dermatologicky testovaná a schválila ji **Aliance pro zdraví pokožky (Skin Health Alliance)**. Zaměstnanci pečovatelských domů proto mohou prádlo prát s jistotou a vědomím, že je tento produkt vhodný pro všechny typy pokožky.

Používání pouze pracího prostředku, může dlouhodobě opotřebovat vlákna, tak proč prádlo nedopřát šanci na dlouhotrvající hebkost? Praní společně s aviváží je efektivnější – prací prostředek odstraní veškerou špínu a skvrny, zatímco aviváž zaručí jedinečnou hebkost a dlouhotrvající svěžest a vůni.

Dr. Paul Campbell, přední vědecký pracovník v oblasti výzkumu a vývoje, který stojí za tímto NOVÝM složením vysvětluje, že aviváž Lenor Professional Sensitive byla speciálně vyvinuta tak, aby byla bezpečná pro pokožku, a že při použití společně s tekutým pracím prostředkem Ariel Professional přinese dokonalý výsledek praní:

„Nový Lenor byl navržen tak, aby pečoval o pokožku. Jako aviváž obsahuje změkčující přísadu, která aktivně vyhlazuje a změkčuje vlákna tkaniny tak, aby byla jemná pro pokožku. Používané parfémy mají navíc speciální složení, které obsahuje snížené nebo žádné množství alergenních surovin. Je tudíž vhodné pro citlivou pokožku a zároveň dodává čistou svěží vůni.“

Každá zkušenost se počítá.

P&G Professional má v pečovatelském sektoru více než 110leté zkušenosti. Rozumí tedy výzvam, kterým pečovatelská zařízení při péči o prádlo čelí, a vytváří inovativní a šetrné produkty, které splňují konkrétní potřeby. Posláním P&G Professional je zajišťovat prostřednictvím svých spolehlivých značek, aby se každá zkušenost počítala.

Její produkty používají majitelé a zaměstnanci provozů i doma, aby dosáhli profesionální úrovně péče. V centru zájmu je při prodeji, inovacích a podpoře vždy zákazník a proto P&G Professional poskytuje svým zákazníkům snadno použitelné a jedinečné produkty.

P&G
Professional

Každá zkušenost se počítá.™

**Professional
support™**

Oficiální partner P&G Professional pro ČR/SR
info@profsupport.cz | +420 774 728 358

www.profsupport.cz

Rezignace veřejné správy na rozvoj pobytových služeb

Když byl v r. 2006 po více než 15 letech diskuzí konečně přijat zákon o sociálních službách, očekávala odborná veřejnost, že v krátké době dojde k dynamickému rozvoji tohoto segmentu systému sociální ochrany obyvatelstva. S ohledem na prognózované tendence ve vývoji populace se očekával především rychlý rozvoj všech forem sociálních služeb pro seniory, který by zabezpečil poskytování kvalitních sociálních služeb pro tuto skupinu obyvatelstva. Jaká je skutečnost?

■ **Text: doc. Ing. Ladislav Průša, CSc.,** výzkumný pracovník, ředitel VÚPSV v letech 2001–2017

V e struktuře kapacit pobytových zařízení pro seniory došlo mezi lety 2007–2019 k významným změnám:

- v návaznosti na přijetí zákona o sociálních službách, který nově definoval některé typy sociálních služeb, dochází po celé sledované období v návaznosti na zdravotní stav klientů pobytových zařízení pro seniory k transformaci značné části tradičních domovů pro seniory na domovy se zvláštním režimem;
- celkový počet míst v pobytových zařízeních pro seniory ve sledovaném období vzrostl o více než 12 000 míst, tento nárůst je však způsoben především nárůstem kapacit v domovech se zvláštním režimem, jejichž celková kapacita činila v r. 2019 více než 36 % veškeré kapacity v pobytových zařízeních pro seniory;
- v absolutním vyjádření vzrostly kapacity pobytových zařízení pro seniory ve všech regionech, v relativním vyjádření nejvíce vzrostla kapacita těchto zařízení v Plzeňském kraji (o 66,6 %), nejmenší nárůst je zaznamenán v Ústeckém kraji, kde kapacita těchto zařízení vzrostla pouze o 7,4 %;
- počet míst v „klasických“ domovech pro seniory se ve většině krajů snižoval, popř. se zvýšil pouze nepatrně, k výraznějšímu nárůstu kapacit došlo pouze ve Středočeském kraji, kde se celková

kapacita těchto zařízení zvýšila o 200 lůžek, tj. o 4,0 %.

Z hlediska **hodnocení dostupnosti** těchto služeb je potřeba hodnotit tyto údaje v relaci k určité věkové skupině. V rámci mezinárodních komparací je hodnocena dostupnost pobytových služeb pro seniory zpravidla v relaci na 1 000 osob ve věku 65 a více let. Z tohoto hodnocení je vidět, že přes celkové zvýšení počtu míst v těchto zařízeních se dostupnost těchto služeb ve sledovaném období let

2007–2019 snížila z 29,8 místa na 1 000 osob ve věku 65 a více let v r. 2007 na 27,2 místa na 1 000 osob v této věkové skupině. Je tedy zřejmé, že přes rostoucí kapacitu těchto služeb se počet osob ve věku 65 a více let zvyšuje podstatně rychlejším tempem. S ohledem na očekávané trendy demografického vývoje se jedná o velmi závažný problém, který signalizuje výrazný pokles dostupnosti pobytových služeb pro seniory v následujícím období.

Dostupnost těchto služeb se přitom snižovala v naprosté většině krajů, největší

		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
ČR	DS	41 208	37 506	37 192	37 818	37 616	37 477	38 091	37 327	37 200	37 247	37 037	37 048	36 910
	DZR	3 807	7 484	8 223	8 822	9 727	10 740	12 048	14 354	15 494	17 784	18 853	20 075	21 046
Praha	DS	2 864	2 177	2 170	2 531	2 420	2 393	2 439	2 192	2 429	2 520	2 650	2 707	2 831
	DZR		197	197	199	239	317	444	529	544	687	923	1 176	1 295
Středočeský kraj	DS	5 040	4 916	4 897	4 998	4 982	4 777	5 108	5 039	5 113	5 129	5 268	5 315	5 240
	DZR	182	719	653	889	1 036	1 323	1 473	1 856	2 097	2 388	2 632	2 799	2 937
Jihočeský kraj	DS	3 012	2 847	2 825	2 936	3 028	3 034	3 030	3 033	3 033	3 002	2 963	2 915	2 951
	DZR	230	387	396	382	395	474	459	574	773	838	882	878	885
Plzeňský kraj	DS	1 558	1 674	1 715	1 808	1 789	1 842	1 779	1 815	1 797	1 781	1 727	1 629	1 639
	DZR	196	326	488	514	579	618	741	741	789	1 053	968	1 192	1 283
Karlovarský kraj	DS	879	905	838	810	808	797	863	870	858	852	847	814	816
	DZR	150	184	231	207	247	319	345	479	489	495	483	542	560
Ústecký kraj	DS	4 764	4 323	4 191	4 081	3 858	3 820	3 897	3 678	3 553	3 460	3 372	3 340	3 343
	DZR	562	816	951	1 114	1 333	1 455	1 775	1 963	1 855	2 187	2 269	2 296	2 375
Liberecký kraj	DS	1 303	904	934	916	922	1 038	962	988	950	1 048	1 014	1 028	1 042
	DZR	28	355	402	455	347	381	321	416	380	610	651	681	817
Královéhradecký kraj	DS	2 396	2 145	2 236	2 253	2 351	2 355	2 395	2 363	2 364	2 262	2 329	2 422	2 463
	DZR	160	247	328	354	400	402	424	532	635	787	773	772	772
Pardubický kraj	DS	2 093	2 051	2 036	2 054	2 183	2 195	2 169	2 122	2 067	2 208	2 103	2 097	2 092
	DZR	69	350	394	386	422	485	539	930	1 087	1 116	1 108	1 120	1 117
Kraj Vysočina	DS	2 329	2 195	2 135	2 189	2 090	2 181	2 220	2 199	2 193	2 132	2 085	2 005	2 036
	DZR	107	399	422	433	469	508	526	547	642	760	817	897	1 036
Jihomoravský kraj	DS	4 096	3 099	3 232	3 048	2 988	2 940	3 072	3 028	2 946	2 879	2 740	2 732	2 687
	DZR	1 049	1 741	1 778	1 931	2 101	2 184	2 469	2 816	2 938	3 136	3 282	3 262	3 223
Olomoucký kraj	DS	2 723	2 664	2 518	2 537	2 564	2 566	2 569	2 544	2 600	2 674	2 698	2 700	2 652
	DZR	136	338	360	341	363	385	469	608	710	810	883	1 013	1 073
Zlínský kraj	DS	3 018	2 972	2 782	2 842	2 768	2 769	2 800	2 681	2 625	2 511	2 490	2 492	2 405
	DZR	116	327	435	429	585	656	718	854	1 012	1 179	1 201	1 278	1 314
Moravskoslezský kraj	DS	5 133	4 634	4 683	4 815	4 865	4 770	4 788	4 775	4 672	4 789	4 751	4 852	4 713
	DZR	822	1 098	1 188	1 188	1 211	1 233	1 345	1 509	1 543	1 738	1 981	2 169	2 359

Tabulka č. 1: Vývoj počtu míst v domovech pro seniory (DS) a v domovech se zvláštním režimem (DZR) v jednotlivých krajích v letech 2007–2019.

Zdroj: Veřejná databáze ČSÚ.

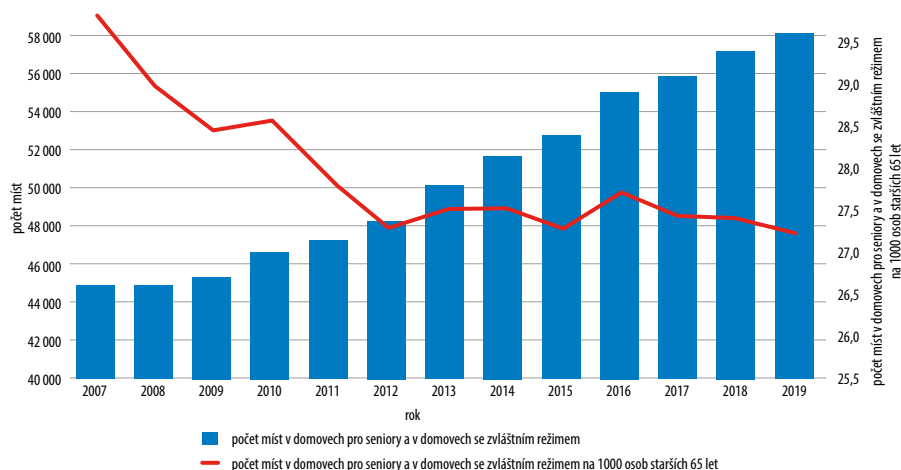
Vzhledem k tomu, že průměrný věk obyvatel v domovech pro seniory a v domovech se zvláštním režimem je více než 80 let, jeví se jako vhodnější hodnotit dostupnost služeb v těchto zařízeních v relaci na 1 000 osob ve věku 80 a více let.

pokles dostupnosti byl ve sledovaném období zaznamenán v Ústeckém kraji (o 13,9 místa na 1 000 osob ve věku 65 a více let), přesto i v r. 2019 byla dostupnost těchto služeb v tomto kraji nejvyšší v celé ČR. Nejnižší dostupnost těchto služeb byla po celé sledované období v hlavním městě Praze, v r. 2019 činila 16,4 místa na 1000 osob ve věku 65 a více let.

Vzhledem k tomu, že průměrný věk obyvatel v domovech pro seniory a v domovech se zvláštním režimem je více než 80 let, jeví se jako vhodnější hodnotit dostupnost služeb v těchto zařízeních v relaci na 1 000 osob ve věku 80 a více let.

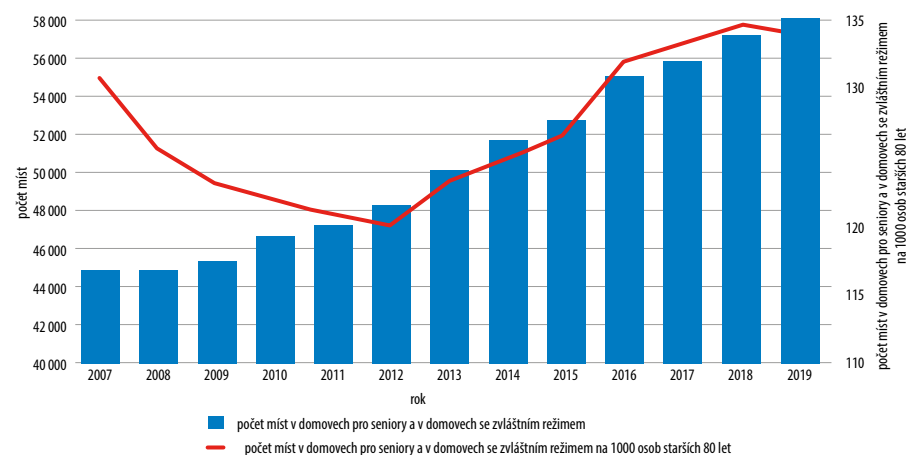
Z tohoto hodnocení je naopak vidět, že celkové zvyšování počtu míst v domovech pro seniory a v domovech se zvláštním režimem je doprovázeno od r. 2012 růstem dostupnosti služeb v těchto zařízeních ze 118,7 místa na 1000 osob ve věku 80 a více let na 131,4 místa v r. 2019. Tato skutečnost je však způsobena především výrazně pomalejším nárůstem počtu osob v této věkové skupině v tomto období v porovnání s předešlými lety. Zatímco mezi lety 2012–2018 vzrostl počet osob ve věku 80 a více let pouze o 26 726 osob, v letech 2007–2012 se počet osob v této věkové skupině zvýšil o 57 635 osob, a proto dostupnost služeb v těchto zařízeních klesla o více než 11 procentních bodů (ze 129,2 v r. 2007 na 118,7 v r. 2012). Výraznější nárůst počtu osob starších 80 let v r. 2019 (v porovnání s r. 2018 počet osob v této věkové skupině vzrostl o 8 193 osob) je příčinou poklesu dostupnosti těchto služeb ze 132,0 místa v domovech pro seniory a v domovech se zvláštním režimem na 1000 osob starších 80 let v r. 2018 na 131,4 místa v r. 2019.

Ve sledovaném období se výrazně změnila struktura těchto zařízení z titulu jejich zřizovatele, prakticky celý nárůst kapacity je způsoben nárůstem počtu míst zřizovaných nestátními neziskovými subjekty a komerčními organizacemi, kapacity zařízení zřizovaných kraji klesly o 467 míst,

Graf č. 1: Vývoj počtu míst v domovech pro seniory a v domovech se zvláštním režimem (absolutně a relativně v relaci na 1 000 osob ve věku 65 a více let).

Zdroj: Vlastní propočty na základě údajů Veřejné databáze ČSÚ.

Graf č. 2: Vývoj počtu míst v domovech pro seniory a v domovech se zvláštním režimem (absolutně a relativně v relaci na 1 000 osob ve věku 80 a více let).

Zdroj: Vlastní propočty na základě údajů Veřejné databáze ČSÚ.

kapacity obecních zařízení vzrostly o 457 míst a kapacity církevních organizací o 289 míst.

Tyto údaje zcela jednoznačně svědčí o tom, že **veřejná správa** v uplynulém období zcela **rezignovala na řešení potřeb seniorů vyžadujících služby v bytových zařízeních**. Pokud by byly potřeby této cílové skupiny saturovány rozvojem terénních sociálních služeb, bylo by možno konstatovat, že přijetím zákona o sociálních službách došlo k významným změnám ve formách pomoci seniorům vyžadujících sociální služby. Počet osob, kterým je poskytována pečovatelská služba, je však dlouhodobě v zásadě stabilní, v posledních

letech (od r. 2015) počet těchto osob dokonce klesá.

Tyto neuspokojivé trendy se promítají ve zvyšujícím se počtu neuspokojených žádostí o umístění do domova seniorů nebo do domova se zvláštním režimem. Přestože hodnota tohoto ukazatele není zcela vypovídající, neboť vzhledem k dlouhým čekacím lhůtám na umístění do těchto zařízení si řada osob žádá o umístění často několik let dopředu, popř. si podá žádost do několika zařízení najednou, je hodnota tohoto ukazatele a její dlouhodobý vývoj varujícím ukazatelem především s ohledem na očekávané demografické trendy a očekávaný růst potřeby péče.

»»» 28

Zatímco mezi lety 2012–2018 vzrostl počet osob ve věku 80 a více let pouze o 26 726 osob, v letech 2007–2012 se počet osob v této věkové skupině zvýšil o 57 635 osob, a proto dostupnost služeb v těchto zařízeních klesla o více než 11 procentních bodů (ze 129,2 v r. 2007 na 118,7 v r. 2012).

««« 27

Uvedené údaje jednoznačně svědčí o tom, že zákon o sociálních službách nepříspěl k rozvoji sociálních služeb v pobytových zařízeních pro seniory.

Potvrzuje se, že stávající struktura těchto forem péče o seniory není výsledkem promítnutí koncepcí deklarovaných např. ve střednědobých plánech rozvoje sociálních služeb jednotlivých měst nebo krajů do praktického života, ale je výsledkem dlouholetého živelného vývoje v minulosti, kdy praxe v rámci svých možností a podle svého zájmu reagovala na nutnost zabezpečení potřeb starých a zdravotně postižených občanů (viz např. historie vzniku domů s pečovatelskou službou nebo rozvoj nových forem sociálních služeb – především služeb sociální prevence – v 90. letech).

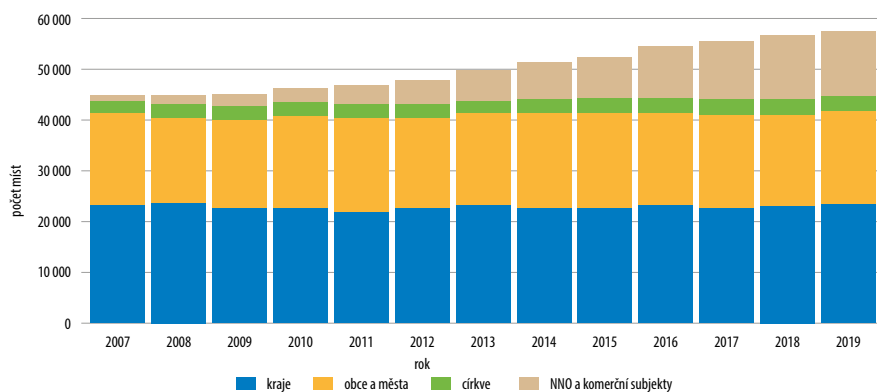
Dřívější úvahy o tom, že zavedení příspěvku na péči přispěje k odstranění těchto problémů, se doposud nepotvrdily, neboť nově koncipovaný systém financování sociálních služeb je ex ante závislý na poskytování dotací ze strany státu a zřizovatele, což – vzhledem k tomu, že na přiznání dotace není právní nárok – ve svém důsledku vede k další konzervaci existujícího stavu, k stagnaci rozvoje zejména terénních služeb sociální péče a ve svém důsledku k tomu, že celý systém financování sociálních služeb je neefektivní.

Dlouhodobě se prohlubuje závislost poskytovatelů sociálních služeb na přiznání dotací ze státního rozpočtu

(zatímco v r. 2015 činil podíl státní dotace na krytí celkových nákladů na poskytování sociálních služeb cca 15 %, v r. 2019 to bylo již více než 20 %), klesá podíl pro poskytovatele služeb předvídatelných finančních zdrojů. Např. podíl úhrad klienta podle vyhlášky č. 505/2006 Sb. na celkových nákladech na poskytování sociálních služeb klesl z 24,1 % v r. 2013 na 18,5 % v r. 2018, snižuje se podíl výdajů na příspěvek na péči, který byl využit pro financování sociálních služeb zabezpečovaných registrovanými poskytovateli (z 29,5 % v r. 2013 na 27,6 % v r. 2018), zdravotní pojišťovny hradí pouze cca 15 % nákladů ošetřujícími lékaři indikované a ošetřovatelským personálem poskytnuté péče.

Tyto neuspokojivé poznatky jsou dále prohlubovány zásadními systémovými nedostatky v oblasti organizace sociálních služeb. V tomto smyslu jde především o to, že **kraje v samosprávné působnosti jsou v zásadním středu zájmu**, neboť:

- rozhodují podle § 101a odst. 2 o výši státních dotací pro poskytovatele sociálních služeb zapsané v registru poskytovatelů;
- současně jsou zřizovateli 20 % všech poskytovaných služeb (ale 42,3 % všech pobytových zařízení);

Graf č. 3: Počet míst v domovech pro seniory a v domovech se zvláštním režimem podle zřizovatele. Zdroj: Statistické ročenky z oblasti práce a sociálních věcí 2007–2019.

rok	počet osob, kterým je poskytována pečovatelská služba
2007	98 373
2008	111 871
2009	114 364
2010	113 238
2011	113 607
2012	113 041
2013	111 048
2014	109 962
2015	111 375
2016	106 673
2017	103 604
2018	103 312
2019	104 658

Tabulka č. 2: Počet osob, kterým je poskytována pečovatelská služba.

Zdroj: Základní ukazatele z oblasti práce a sociálního zabezpečení v České republice ve vývojových řadách a grafech 2019.

- současně podle § 95 odst. h) určují síť sociálních služeb;
- přitom blokují vstup nových organizací do této sítě (vč. těch organizací, které jsou zřizovány městy), a tím se snaží udržet svoje dominantní působení.

Všechny tyto skutečnosti svědčí o tom, že zákon o sociálních službách nepříspěl k rozvoji kapacit pobytových sociálních služeb pro seniory a růstu jejich dostup-

rok	počet neuspokojených žádostí
2007	55 187
2008	60 827
2009	75 682
2010	73 701
2011	72 203
2012	74 289
2013	76 297
2014	81 920
2015	82 840
2016	87 098
2017	83 361
2018	82 195
2019	86 788

Tabulka č. 3: Vývoj počtu neuspokojených žádostí o umístění do pobytových zařízení sociálních služeb pro seniory.

Zdroj: Statistické ročenky z oblasti práce a sociálních věcí 2007–2019.

nosti. Na základě analýzy vývoje kapacit těchto zařízení lze konstatovat, že hlavní příčinou této skutečnosti je to, že sociální služby nejsou chápány jako ekonomická kategorie a že celý systém jejich organizace, řízení a financování je nastaven nevhodně. S ohledem na očekávané demografické trendy je proto nezbytné urychleně věnovat těmto otázkám pozornost tak, aby i nadále byly tyto služby poskytovány na kvalitní úrovni.

Ve sledovaném období se výrazně změnila struktura těchto zařízení z titulu jejich zřizovatele, prakticky celý nárůst kapacity je způsoben nárůstem počtu míst zřizovaných nestátními neziskovými subjekty a komerčními organizacemi, kapacity zařízení zřizovaných kraji klesly o 467 míst, kapacity obecních zařízení vzrostly o 457 míst a kapacity církevních organizací o 289 míst.

Komplexní řešení ochrany interiéru

Údržba interiéru, aby zůstal stále pěkný jako na začátku, je nikdy nekončící kolotoč oprav, malování, repasí nebo výměn dveří a nábytku. Je možné tento kolotoč zastavit a vystoupit z něj?

Ochrana rohů

Baktericidní madlo

Ochrana dveří

Ochrana stěn

Naši předci již dávno pochopili, že pokud má nějaká stavba přežít staletí, pak musí použít vysoce odolné a mnohdy drahé stavební materiály. Tuto cestu si ale mohlo dovolit pouze několik vyvolených. Stavební materiály se vyvíjely, a tak dnes můžeme budovu postavit na dlouhou dobu. Ale pokud nemáme interiér ochráněný budeme se potýkat s jeho stárnutím a nutnými opravami. Přidejme si ještě ke stárnutí budov velký pohyb lidí uvnitř a máme tady kolotoč nekonečných oprav.

Stěny jako výkladní skříň

Když návštěvník na první chodbě uvidí opadanou omítku, sloupané malby a otlučené rohy, snadno podlehne jednoduchým předsudkům. Tak, jak šaty dělají člověka, jsou stěny výkladní skříň každé budovy. S ochranou podlah, aby vydrželi dlouho pěkné, si už umíme poradit. Se stěnami je to složitější. Výrobci barev nabízejí řadu omyvatelných barev, ale ty nezabrání mechanickému poškození stěn. Řešením může být použití obkladů na stěny a jako první se nabízí dřevo, které dokáže interiér krásně zútulnit. Bohužel ani dřevo neumí odolat hrubšímu zacházení a mechanicky se poškodí. Naštěstí se vývoj nezastavil a s tvrzeným PVC se začaly vyrábět i první ochranné prvky určené pro na ochranu stěn a rohů. Není potřeba je natírat a odolávají

i silnějšímu mechanickému namáhání, takže se dají těžko poškodit. Nová generace těchto plátů již neobsahuje PVC a nemusíme se obávat uvolňování ftalátů, a navíc vylepšila i požární odolnosti. Ochranné pláty lze použít celoplošně nebo pouze na silně exponovaná místa a vytvořit tak účinnou ochranu povrchu stěn interiéru. Lze je doplnit systémovými madly a nárazníky. Široká paleta barev nabízí řešení pro každého a údržba pak spočívá pouze v tom, že při úklidu přetřeme i ochranné prvky. Zásadní snížení nákladů časů na údržbu a opravy je tady zjevné.

Stěnami to nekončí

Řešení stěn nám pomůže udržet interiér v dlouhodobě dobrém stavu, ale co s dveřmi? Ty mohou trpět více než stěny a je nutné je také ochránit. Jelikož pláty jsou na bázi plastů, lze je tepelně tvarovat a ochránit jimi jak dveře, tak zárubně. Barevnost můžeme využít například pro snadnou orientaci klientů podle barev dveří.

A co s ostatním vybavením?

V interiéru je další dominantní prvek, bez kterého se neobejdeme a tím je nábytek. Aplikace ochranných plátů na konstrukční materiál nábytku jednoznačně zvyšuje jeho

odolnost a díky zachování barevnosti pak může vhodně doplnit celkovou atmosféru interiéru. Nábytek se zvýšenou odolností je vhodný zejména do prostor s vysokým pohybem lidí a mobiliáře.

Ochrana zdraví

Dnešní doba jasně ukazuje, že problémem, který musíme řešit, je šíření patogenů, vyvolávajících různé nákazy. Ochranné prvky na bázi plastů se dnes doplňují o účinné agens, které prokazatelně zajistí jeho biocidní účinky. Na plastu se mikroorganismy nemnoží a aktivní látky zakomponované do materiálu dokážou tyto mikroorganismy aktivně likvidovat, a to až o 100 000 jednotek za 24 hodin.

Výhody ochrany stěn Acrowall

- Komplexnost řešení
- Vysoká odolnost
- Antibakteriálnost
- Snadná čistitelnost
- Barevnost
- Možnost potisku
- Rychlá návratnost pořizovacích nákladů
- Úspora nákladů na opravy

invista

Více informací +420 571 412 253 | www.invista.cz

Očkování proti covidu-19 v České republice a ve světě

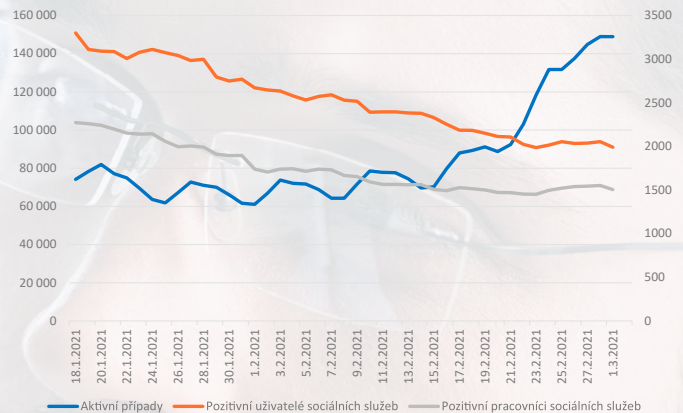
Celý svět se již rok potýká s virem SARS-CoV-2 způsobujícím onemocnění covid-19. K ukončení této pandemie je nutné, aby byla společnost vůči tomuto viru imunní, a proto výzkumné týmy od začátku pandemie covid-19 vyvíjely vakcíny, které by měly před onemocněním chránit nebo jeho průběh zmírnit. Pracovníci i pacienti/klienti nejen ve zdravotnických zařízeních a v sociálních službách jsou vyčerpaní jak psychicky, tak fyzicky.

■ **Text: Ing. Petra Cibulková, šéfredaktorka**

České republice bylo očkování zahájeno koncem roku 2020, v pobytových sociálních službách v první polovině ledna 2021. V druhé polovině ledna začalo podávání druhé dávky vakcíny (těch vakcín, které jsou dvoufázové). Jak je patrné z uvedeného grafu č. 1, přestože počet covid pozitivních obyvatel v České republice roste (aktivní případy), v sociálních službách došlo díky očkování k poklesu nakažených klientů i pracovníků. Mírný růst zaznamenaný od 24. února může být způsoben tím, že se do zařízení sociálních služeb vrací klienti, kteří byli hospitalizováni v nemocnicích, jež nemají povinnost testovat pacienty při jejich odchodu z nemocnice.

Asociace poskytovatelů sociálních služeb ČR podporuje očkování proti covidu-19, a tak natočila informační videa s předními českými geriatry i ředitelkami domovů pobytových zařízení sociálních služeb, která byla zasažena pandemií covid-19. Videá jsou určena všem zaměstnancům a klientům sociálních služeb, neformálním pečujícím i široké veřejnosti a jsou dostupná na webu APSS ČR v sekci Aktuality nebo na YouTube kanále APSS ČR. O vakcinaci v České republice hovoří Ing. Jiří Horecký, Ph.D., MBA, prezident APSS ČR; prof. MUDr. Hana Matějovská Kubešová, CSc., z Fakultní nemocnice Brno a přednostka Kliniky interní, geriatry a praktického lékařství; doc. MUDr. Iva Holmerová, Ph.D., zakládající ředitelka Gerontologického centra v Praze, předsedkyně Alzheimer Europe a zakladatelka České alzheimerovské společnosti; MUDr. Zdeněk Kalvach, CSc., internista, geriatr a publicista; Mgr. Petra Zimmerlová, Ph.D., ředitelka Domova pro seniory Máj České Budějovice;

Graf č. 1: Vývoj počtu osob s laboratorně prokázaným onemocněním covid-19 v České republice a pozitivních uživatelů a pracovníků v sociálních službách

Zdroj: Ministerstvo zdravotnictví ČR

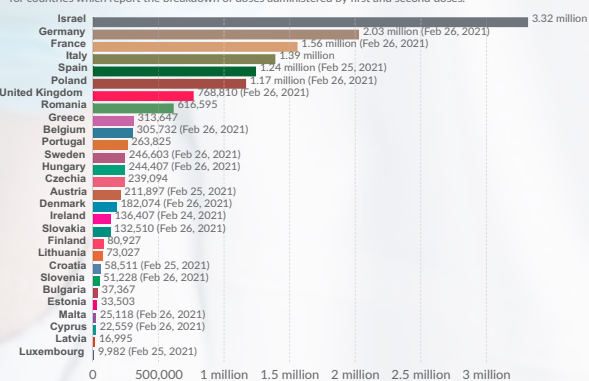
Ing. Daniela Lusková, MPA, ředitelka Domova U Biřičky a viceprezidentka APSS ČR; Mgr. Alena Sakařová, ředitelka Domova pro seniory Bechyně.

V grafu č. 2 můžete porovnat vývoj počtu plně očkovaných lidí proti covidu-19 ve světě. V rámci EU jsou vakcinační dávky rozdělovány podle počtu obyvatel daného státu. Záleží tedy na rychlosti očkování každé země, jak rychle budou její obyvatelé chráněni. Jak je z grafu patrné, Česká republika měla k 27. únoru 2021 naočkováno oběma vakcínami 239 094 obyvatel (2,2 %), alespoň jednou dávkou bylo naočkováno 410 774 obyvatel (3,8 %), jak vyplývá z grafu č. 3.

Prezident APSS ČR Jiří Horecký doplnil, že údaje o počtu nemocných (covid pozitivních) seniorů a zaměstnanců v sociálních službách v posledních týdnech v kontextu s celkovou situací v České republice, tedy v kontextu významného nárůstu lidí nakažených covid-19, jasně ukazují, že vakcinace významné části populace je jedinou cestou, jak se vrátit k normální práci a životu. „Snad to i na příkladu Izraele všichni rychle pochopíme,“ doplnil Jiří Horecký.

Number of people fully vaccinated against COVID-19, Feb 27, 2021

Total number of people who received all doses prescribed by the vaccination protocol. This data is only available for countries which report the breakdown of doses administered by first and second doses.

Source: Official data collated by Our World in Data - Last updated 28 February, 08:30 (London time) OurWorldInData.org/coronavirus • CC BY

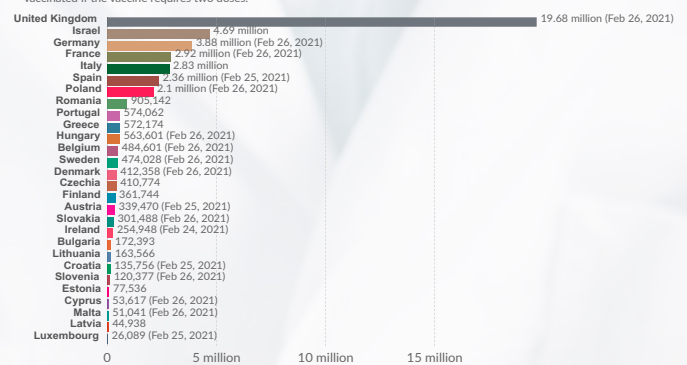
Graf č. 2: Počet plně naočkových lidí proti covidu-19 ve vybraných státech (k 27. 2. 2021)

Zdroj: Our World In Data.

Dostupné z: <https://ourworldindata.org/covid-vaccinations>.

Number of people who received at least one dose of COVID-19 vaccine, Feb 27, 2021

Total number of people who received at least one vaccine dose. This may not equal the number of people that are fully vaccinated if the vaccine requires two doses.

Source: Official data collated by Our World in Data - Last updated 28 February, 08:30 (London time) OurWorldInData.org/coronavirus • CC BY

Graf č. 3: Počet lidí, kterým byla podána alespoň první dávka vakcíny proti covidu-19 ve vybraných státech (k 27. 2. 2021)

Zdroj: Our World In Data.

Dostupné z: <https://ourworldindata.org/covid-vaccinations>.

Záleží nám na vás!

Víme, že je pro vás klíčová nejen hygienická čistota vašich povrchů, ale také a hlavně vaše vlastní bezpečnost. Rovněž je nám jasné, že předešlé měsíce pro vás byly náročné nejen psychicky a fyzicky, ale také finančně. **A tak je teď řada na nás, abychom vám podali pomocnou ruku.**

ZDARMA!

**PŘI NÁKUPU 5 ks DEZINFEKCE POVRCHŮ PHAGO'SURF ND (5l balení)
DOSTANETE 20 ks 500ml DEZINFEKČNÍHO GELU NA RUCI ZDARMA**

PHAGO'SURF ND je kombinovaný čisticí a dezinfekční prostředek na všechny tvrdé povrchy na bázi KAS s **virucidním účinkem** testovaným dle **normy EN 14476**

PHAGO'RUB GEL SPS je dezinfekční gel na bázi alkoholu s **virucidním účinkem** testovaným dle **normy EN 14476**

Vyzkoušejte a zařadte se mezi naše pravidelné odběratele tohoto produktu, mezi které mimo jiné patří také **Správa státních hmotných rezerv.**

CHRISTEYNS

info@christeyns.cz
tel.: 556 731 111
www.christeyns.com

FEEL SAFE WITH US

Jako prevenci bezdomevctví využívají tréninkové byty

Cílem příspěvku je informovat veřejnost a sociální pracovníky o fungování sociální služby Prevence bezdomevctví, konkrétně o Prevenci bezdomevctví v Brně, která pomáhá lidem obnovit nebo získat dovednosti, jež potřebují, aby si udrželi stabilní bydlení.

■ **Text: Mgr. Martina Beránková,**
vedoucí přímé práce Prevence
bezdomevctví, Armáda spásy
– pobočka Brno

Bezdomevctví je v dnešní době velkým a rozšiřujícím se problémem v každé společnosti. Lidé z různých důvodů nemají dovednosti nebo prostředky, aby získali bydlení nebo si ho udrželi. Bezdomovectví je vnímáno jako závažná forma sociálního vyloučení, do kterého spadají další rizika spojená se současným stylem života.

Plnění běžných denních úkonů se kvůli ztrátě střechy nad hlavou najednou stává nereálné – například osobní hygiena. Osoba, která nemůže řádně vykonávat osobní hygienu, nemusí působit dostatečně zodpovědně na profesionálního zaměstnavatele. Finanční příjem takového člověka je tedy značně omezený, dotýčný nemá z čeho zaplatit bydlení, jídlo a hygienu. Je to kolotoč, ze kterého je velmi těžké vystoupit.

Je mnoho sociálních služeb po celé České republice i po světě, které se zaměřují na cílovou skupinu lidí bez domova a přístřeší. Trendem v sociální práci se stává prevence bezdomevctví, která by primárně měla pomáhat osobám, které jsou ztrátou bydlení ohroženy. Jedná se o osoby, které žijí v bytě nebo domě a z různých důvodů si nejsou schopny stávající bydlení udržet, například kvůli tomu, že nemají dostatečně osvojenou finanční gramotnost a peníze na bydlení použijí na jiné účely, než je například úhrada nájmu.

Sekundární prevencí je poskytování podpory lidem, kteří žijí v nevyhovujících podmínkách, získat jisté, stabilní bydlení, které by podpořilo další řešení problémů, jež tvoří nepříznivou sociální situaci – získání zaměstnání, splácení dluhů, získání rodičovských kompetencí apod. Jedná se o osoby, které žijí v azylových domech nebo na ubytovnách či u příbuzných.

Na potřeby lidí, kteří chtějí získat nebo si obnovit dovednosti, aby si udrželi bydlení nebo získali nové, reaguje Armáda spásy v České republice, která v několika městech poskytuje sociální službu s názvem Prevence bezdomevctví. Sociální pracovníci spolupracují většinou s osobami, které pře-

spávají v noclehárnách, bydlí v azylových domech nebo na ubytovnách. Tito lidé je často oslovují. Cílem sociálních pracovníků je motivovat klienty, se kterými spolupracují, aby aktivně řešili svou situaci, přijali zodpovědnost za své jednání a osamostatňovali se od sociálních služeb.

Terénní program Armády spásy Prevence bezdomevctví působí v Brně od roku 2014 a od počátku tato sociální služba spolupracuje s městskou částí Brno-střed, Brno-sever a Brno-Královo Pole, od nichž Prevence bezdomevctví získala do nájmu několik bytových jednotek. Ty uživatelům sociální služby slouží jako tréninkové byty, kde je poskytována část sociální služby, a to podpora bydlení a zvyšování kompetencí v oblasti bydlení. V roce 2021 zde pracuje tým pěti sociálních pracovníků, kteří vykonávají sociální práci v 71 tréninkových bytech. Ty jsou obsazeny jak jednotlivci, tak i rodinami. Tyto osoby často bydlely v azylových domech, ubytovnách nebo u rodinných příslušníků. Sociální služba nejčastěji spolupracuje s uživateli, kteří hledají bydlení, zaměstnání, řeší dluhovou problematiku, trpí nějakou závislostí anebo se stali obětí domácího násilí. Díky tomu, že je tyto osoby možné umístit do tréninkových bytů, mohou se sociálními pracovníky spolupracovat na obnovení či získání dovedností, které jsou potřebné k tomu, aby si uživatelé udrželi bydlení a osamostatnili se od sociálních služeb. Mimo uživatele sociální služby, kteří využívají podporu bydlení, spolupracují sociální pracovníci také s těmi, kteří využívají sociální službu pouze v oblasti poradenství a řešení dluhové problematiky.

➤ Fáze spolupráce

Spolupráce mezi sociálním pracovníkem a osobou, která je ohrožena bezdomevctvím, probíhá individuálně, ale ze širšího pohledu se jedná o několik postupných či souběžných kroků.

1. Navázání spolupráce se zájemcem o sociální službu

Osoba, která se cítí být ohrožena bezdomevctvím nebo se identifikuje jako osoba bez domova, může sociálního pracovníka oslovit různými cestami. Na osobní

schůzce, která probíhá buď v přirozeném prostředí zájemce, nebo v kanceláři sociálního pracovníka, si společně promluví o nepříznivé sociální situaci zájemce, kterému jsou předány základní informace o službě, a domluví se na další spolupráci. Zájemce o službu může podle své potřeby využívat pouze sociální poradenství a podporu v získání nebo obnovení kompetencí potřebných k tomu, aby si udržel bydlení ve svém přirozeném prostředí, nebo může požádat i o podporu bydlení prostřednictvím tréninkových bytů.

2. Ze zájemce uživatelem

Ze zájemce o sociální službu se stává uživatel sociální služby, který spolupracuje s jedním klíčovým pracovníkem. Díky tomu, že se klíčový pracovník nemění každého půlroka, jako například na úřadu práce, naváží mezi sebou uživatel a pracovník vztah, který je založen na vzájemné důvěře. Pokud uživatel služby potřebuje podporu bydlení, společně se svým klíčovým pracovníkem vyplní žádost o tréninkový byt, která je následně zařazena do pořádku. V mezičase společně pracují na žádostech o dávky pomoci v hmotné nouzi nebo státní sociální podpory, na hledání zaměstnání apod. V případě, že uživatel bydlení má, společně probírají důvody, kvůli nimž by mohl uživatel bydlení ztratit.

3. Tréninkové bydlení

Uživatel se nastěhuje do tréninkového bytu. Ví, že v něm nemůže být na stálo a že se jedná o prostupné bydlení. Zde jde o opravdu velkou míru podpory, protože pro uživatele je vše nové a je potřeba hodně věcí zařídit. Je důležité, aby ho povinnosti nezahltily a on neztratil motivaci řešit svou situaci. Klíčový pracovník je zde jako partner a pomáhá uživateli získat nebo si obnovit dovednosti a znalosti nutné k tomu, aby si uživatel udržel bydlení, byl finančně gramotný, získal a udržel si zaměstnání nebo podal žádost o invalidní či starobní důchod. Je toho mnoho a tato spolupráce může trvat opravdu dlouho, než přinese nějaký výsledek. Na druhou stranu, když se tak stane a uživatel cítí, že se mu něco může podařit, motivuje ho to k další spolupráci a v dalším kroku se cítí jistější a sebevědomější. Postupně se stává samostatnějším.

4. Hledání nového bydlení

Uživatel obývající tréninkový byt hledá společně s klíčovým pracovníkem další

možnosti, kde by mohl bydlet – může jít o komerční byty, obecní byty, sociální byty, domovy s pečovatelskou službou ad. Zde se bod č. 4 prolíná do bodu č. 3, a to když uživatel získá zaměstnání, přiznají mu starobní nebo invalidní důchod a vylepší se jeho finanční gramotnost, může přestoupit do dalšího bydlení a zároveň je pro majitele bytu důvěryhodným nájemcem.

5. Osamostatnění

Posledním pomyslným krokem je osamostatňování uživatele od podpory sociální služby. Osoba ve vlastním bytě, která si obnovila nebo získala dovednosti potřebné k tomu, aby si udržela bydlení, zaměstnání, sociální kontakt aj., pocituje, že se stala samostatnou. Zároveň se však v případě potřeby může opět obrátit na sociální službu a požádat o její pomoc – díky tomu své problémy začne řešit dříve, než se opět stane osobou ohroženou bezdomovectvím.

» Komplexní podpora

Na nepříznivou sociální situaci je nutné nahlížet jako na celek, který je složen z různých dílčích částí a velmi často jedna část ovlivňuje druhou. Je tedy potřeba poskytovat komplexní podporu – tedy, aby s osobou v nepříznivé sociální situaci spolupra-

covalo více sociálních služeb a navazujících organizací. Zde je využívána metoda case management. Aby spolupráce s dalšími organizacemi probíhala efektivně, sociální služba Prevence bezdomovectví intenzivně navazuje kontakty se sociálními službami a navazujícími organizacemi, jako jsou Celzus, Renadi, Práh, Podané ruce, Společenství Romů na Moravě, Romodrom, kurátoři, domovy s pečovatelskou službou pod záštitou Magistrátu města Brna, OSPOD a rodinní asistenti, azylové zařízení a mnoho dalších.

Při řešení dluhové problematiky pomáhá uživatelům sociální služby externí právní poradkyně, která pomáhá zmapovat dluhovou situaci, domluvit se na splátkových kalendářích a případně vstoupit do oddlužení. V období 2018–2020 mohli uživatelé spolupracovat s koučem technických dovedností (jehož pozice vznikla díky vstupu

do projektu Koordinovaný přístup k sociálně vyloučeným lokalitám – KPSVL), který je v tréninkových bytech učil, jak se starat o bytovou jednotku. Mnoho klientů totiž prošlo v životě dětskými nebo azylovými domy, ubytovny apod. Z toho důvodu si neosvojili základní dovednosti, jako je například čištění odpadů či výměna žárovky, obsluha sporáku, pračky nebo údržba bytu.

» Úspěchy uživatelů a pracovníků

Závěrem bych chtěla zmínit úspěchy, kterých dosáhli naši uživatelé s pomocí sociálních pracovníků. Za období 2016–2020 se celkem 67 uživatelů přesunulo do stabilní formy bydlení, z toho 28 jednotlivců a 24 rodin se 45 dětmi. Je důležité zmínit, že všichni jednotlivci, kteří se přestěhovali do nových domovů, měli zaměstnání nebo jim byl přiznán invalidní či starobní důchod. V postupujících rodinách vždy alespoň jeden z partnerů pracoval a druhý byl například na mateřské nebo rodičovské dovolené. Aktivní spolupráci s právní poradkyní ohledně dluhové problematiky navázalo 58 uživatelů, kterým se dohromady snížil dluh cca o 4,5 milionu korun, a 15 z nich úspěšně vstoupilo do oddlužení.

INZERCE

**VŠEOBECNÝ
LÉKAŘ**

**LÉKAŘ,
KTERÝ
NA VÁS
MYSLÍ**

PRAKTICKÝ LÉKAŘ PRO VÁŠ DOMOV

Společnost Všeobecný lékař s.r.o. je Vaším partnerem v poskytování pravidelné návštěvní služby praktického lékaře přímo ve Vašem domově.

<p>Co Vám nabízíme?</p> <p>Registraci klientů do zdravotnického zařízení společnosti Všeobecný lékař s.r.o.</p> <p>Každý pracovní den možnost telefonické konzultace s lékařem.</p> <p>Řádnou indikaci ošetřovatelské a rehabilitační péče (ORP) v souladu s legislativou.</p>	<p>Odbornou farmakogeriatriickou revizi medikace s cílem optimalizovat počet užívaných léků.</p> <p>Dostatečné a fundované předepisování inkontinenčních pomůcek dle Vašeho výběru.</p> <p>Zapůjčení materiálu a zdravotnické techniky (EKG, CRP, INR).</p>
---	---

Poskytujeme služby domovům seniorů, domovům sociálních služeb, domovům se zvláštním režimem, Alzheimer centřum apod.

Obrátte se na nás

Rádi Vám vytvoříme nabídku přímo na míru Vašeho domova.

Pro více informací kontaktujte:

Bc. Michala Šimonová

Tel.: +420 608 741 200

michala.simonova@vseobecnylekar.cz

www.vseobecnylekar.cz

Škoda způsobená zaměstnancem zaměstnavateli

Zákoník práce (ZP) upravuje náhradu majetkové a nemajetkové škody v pracovněprávních vztazích v ustanoveních § 248 až 275 a rozlišuje zde odpovědnost zaměstnance za škodu způsobenou zaměstnavatelem a odpovědnost zaměstnavatele za škodu způsobenou zaměstnanci. V tomto článku se chci věnovat povinnosti zaměstnance k náhradě škody.

■ **Text: JUDr. Vladimír Hort,**
právník APSS ČR

Š kodu lze definovat jako majetkovou újmu vyčíslitelnou v penězích.

Zákoník práce rozlišuje čtyři typy odpovědnosti zaměstnance za škodu způsobenou zaměstnavateli:

1. obecnou odpovědnost;
2. odpovědnost za nesplnění povinností k odvracení škody;
3. odpovědnost za schodek na hodnotách svěřených k vyúčtování;
4. odpovědnost za ztrátu svěřených předmětů.

Pro úplnost je nezbytné zmínit, že *při pracovní činnosti* může zaměstnanec způsobit škodu nejen zaměstnavateli, ale také třetí osobě. Obecně platí, že v těchto případech je osobou odpovídající za škodu třetím osobám vždy **zaměstnavatel**, nikoli zaměstnanec. Poškozený bude jednat o náhradě škody se zaměstnavatelem. Teprve následně bude zaměstnavatel vymáhat škodu po svém zaměstnanci (regres).

➤ 1. Obecná odpovědnost

(§ 250 ZP)

Zaměstnanec odpovídá zaměstnavateli za škodu, jež mu způsobil:

a) zaviněným porušením povinností při plnění pracovních úkolů, kterou se rozumí:

- činnost vykonávaná na příkaz zaměstnavatele a činnost, která je předmětem pracovní cesty, dále činnost konaná pro zaměstnavatele na podnět odborové organizace, popř. i činnost konaná pro zaměstnavatele z vlastní iniciativy, pokud k ní zaměstnanec nepotřebuje zvláštní oprávnění nebo ji nekoná proti výslovnému zákazu zaměstnavatele, jakož i dobrovolná výpomoc organizovaná zaměstnavatelem.

b) v přímé souvislosti s ním, ke které patří také:

- vyšetření u poskytovatele pracovnělé-

kařských služeb prováděné na příkaz zaměstnavatele nebo vyšetření v souvislosti s noční prací, ošetření při první pomoci a cesta tam a zpět a školení organizované zaměstnavatelem nebo odborovou organizací, popřípadě orgánem nadřízeným zaměstnavateli, kterým se sleduje zvyšování odborné připravenosti zaměstnanců.

Nepatří sem však cesta do zaměstnání a zpět, stravování, ošetření, popřípadě vyšetření ve zdravotnickém zařízení (*mimo výše uvedeného vyšetření*), ani cesta tam a zpět, pokud není konána v objektu zaměstnavatele.

Povinnosti „pracovněprávního“ charakteru jsou vymezeny obecně závaznými právními předpisy, interními směrnici, pracovním řádem, pracovní smlouvou nebo i pokyny vedoucích zaměstnanců zaměstnavatele. Z hlediska závaznosti pokynů vedoucích zaměstnanců je nerozhodné, zda byly zaměstnanci dány písemně, nebo ústní formou. Ke vzniku odpovědnosti zaměstnance je třeba, aby nastaly následující **předpoklady**:

- musí dojít k porušení pracovních povinností zaměstnance při plnění pracovních úkolů nebo v přímé souvislosti s ním;
- musí skutečně dojít ke vzniku škody;
- mezi vznikem škody a porušením pracovních povinností ze strany zaměstnance musí být příčinná souvislost a
- jednání zaměstnance musí být zaviněné (*tj. úmyslně i z nedbalosti*).

K tomu, aby byl zaměstnanec povinen nahradit zaměstnavateli škodu, je potřeba, aby byly splněny všechny výše uvedené předpoklady, které je zaměstnavatel v souladu s § 250 odst. 3 ZP povinen prokázat. Důkazní břemeno tak leží plně na straně zaměstnavatele.

Výše náhrady škody způsobené při výkonu zaměstnání v rámci této obecné odpovědnosti je omezena. Vzniklou škodu může zaměstnanec odčinit především uvedením v předešlý stav. Pokud se bude jednat o náhradu škody v penězích, nesmí přesáhnout

4,5násobek průměrného měsíčního výdělku zaměstnance. Toto omezení ovšem neplatí, jestliže škoda byla způsobena v opilosti nebo po zneužití návykových látek, anebo byla-li škoda způsobena úmyslně. Navíc v případě, že by se jednalo o **škodu způsobenou zaměstnancem úmyslně**, má poškozený zaměstnavatel právo také na náhradu ušlého zisku (§ 257 odst. 3 ZP). Jestliže za škodu odpovídá více zaměstnanců, je každý povinen hradit poměrnou část škody podle míry svého zavinění. Jde o dělenou odpovědnost, tzv. solidární odpovědnost upravená v § 2915 občanského zákoníku zde neplatí.

Skutečnou škodu (§ 257 ZP) představuje skutečné zmenšení majetku zaměstnavatele, kterému byla škoda způsobena. Je tedy možné, aby zaměstnavatel požadoval po zaměstnanci úhradu nákladů na opravu poškozeného zařízení, vybavení místnosti, nákladů stavebních prací (vymalování, opravy omítek apod.), avšak pouze v případě, že takové náklady by zaměstnavateli nevznikly, pokud by ke škodné události nedošlo.

Pokud by se na vzniku škody podílel také zaměstnavatel, pak se povinnost zaměstnance k náhradě škody poměrně omezí tak, že zaměstnanec bude povinen nahradit jen poměrnou část škody podle míry svého zavinění (§ 250 odst. 2 ZP a § 257 odst. 4 ZP).

➤ 2. Odpovědnost za nesplnění povinností k odvracení škody

(obecná prevenční povinnost zaměstnance, § 251 ZP)

Odpovědný je zaměstnanec, který vědomě nesplnil svoji zákonnou prevenční povinnost k odvracení škody, ačkoli by tím bylo zabráněno jejímu vzniku, přičemž škodu není možno zhojit jinak. Zaměstnavatel může po zaměstnanci požadovat, aby se zaměstnanec podílel na náhradě vzniklé škody, a to v rozsahu přiměřeném okolnostem případu (*pokud škodu nelze nahradit jinak – např. uvedením v předešlý stav*). Pokud zaměstnanec neupozorní na hrozící škodu nadřízeného vedoucího pracovníka a ke vzniku škody dojde, pak za ni zaměstnanec odpovídá (*i když ji sám konkrétně nezpůsobil*). Výše náhrady škody v tomto případě může činit maximálně trojnásobek průměrného měsíčního výdělku zaměstnance.

Při odvracení škody hrozící zaměstnavateli nebo nebezpečí přímo hrozícího životu nebo zdraví (*komukoliv*), může zaměstna-

nec způsobit jinou škodu, která by jinak nevznikla (*použitím hasicího přístroje znehodnotí část vybavení pokoje klienta, v němž vznikl požár, který přímo ohrožuje klienta na lůžku apod.*). Podle § 251 odst. 2 ZP však v tomto případě zaměstnanec nebude povinen škodu nahradit, pokud tento stav sám nevyvolal a současně si přitom počínal způsobem přiměřeným. Jde o tzv. jednání v krajní nouzi, které je v občanskoprávních vztazích definováno obdobně v ustanovení § 2906 občanského zákoníku.

» 3. Odpovědnost za schodek na hodnotách svěřených k vyúčtování (§ 252 ZP)

Zaměstnanec odpovídá v plné výši za svěřené hodnoty, pokud s ním byla uzavřena „dohoda o odpovědnosti k ochraně hodnot svěřených zaměstnanci k vyúčtování“. Svěřenými hodnotami se rozumí např. hotovost, ceniny, zboží, zásoby materiálu, bloky na benzín nebo naftu, vratné obaly apod., tedy výhradně hodnoty, které jsou předmětem obratu nebo oběhu a s nimiž má zaměstnanec možnost osobně disponovat po celou dobu, po kterou mu byly svěřeny. Předmětem tohoto typu odpovědnosti nemohou být hodnoty, které nejsou předmětem obratu nebo oběhu – např. inventář kanceláře (nábytek, obrazy, PC, automobil apod.).

Dohoda může být uzavřena s jedním zaměstnancem (*individuální odpovědnost*), nebo může být v těchto dohodách s jednotlivými zaměstnanci současně ujednáno, že budou-li pracovat na pracovišti s více zaměstnanci, kteří uzavřeli dohodu o odpovědnosti, budou odpovídat za schodek společně (*společná odpovědnost*). Přitom je nutno s každým členem odpovědného kolektivu uzavřít samostatnou smlouvu o odpovědnosti, nelze uzavírat dohody hromadné. Podmínkou odpovědnosti za schodek na svěřených hodnotách je uzavření písemné dohody o odpovědnosti. **Dohodu lze uzavřít i se zaměstnancem, který u zaměstnavatele pracuje na základě dohody o provedení práce nebo dohody o pracovní činnosti.** Účastníkem smí být zaměstnanec nejdříve v den, kdy dosáhne 18 let věku a který je plně způsobilý k právnímu jednání.

» Inventarizace

Inventurou se zpravidla porovnává fyzický stav se stavem účetním. Inventarizaci je zaměstnavatel povinen provést při uzavření a zániku dohody o odpovědnosti, při výkonu jiné práce, převedení zaměstnance na jinou práci nebo na jiné pracoviště, při přeložení zaměstnance a při skončení pracovního poměru.

U společné hmotné odpovědnosti musí být inventarizace mimo výše uvedených

situací provedena také při změně na pracovním místě vedoucího zaměstnance nebo jeho zástupce, na žádost kteréhokoliv ze společně odpovědných zaměstnanců při změně v jejich kolektivu a při odstoupení některého ze společně odpovědných zaměstnanců od dohody o odpovědnosti.

O provedení inventarizace požádá zaměstnanec při skončení pracovního poměru, při převedení na jinou práci nebo na jiné pracoviště nebo při přeložení. V případě, že této možnosti nevyužije, odpovídá za případný schodek zjištěný nejbližší inventarizací na jeho dřívějším pracovišti. Výsledkem inventarizace může být schodek – manko. Schodek neboli manko vyjadřuje skutečnost, že chybějí hodnoty, které je zaměstnanec povinen vyúčtovat.

JUDr. Vladimír Hort

» Rozsah náhrady škody

Zaměstnanec, který odpovídá za schodek, je povinen nahradit schodek v plné výši, tedy bez omezení. Při společné odpovědnosti se jednotlivým zaměstnancům určí **podíl náhrady** podle poměru jejich hrubých výdělků, přičemž výdělek jejich vedoucího zaměstnance a jeho zástupce se započítává ve dvojnásobné výši. Podíl náhrady jednotlivých zaměstnanců (*s výjimkou vedoucího a jeho zástupce*) nesmí přesáhnout částku rovnající se jejich průměrnému měsíčnímu výdělku před vznikem škody. Jestliže se neuhradí takto určenými podíly celá škoda, jsou povinni zbytek uhradit již pouze vedoucí a jeho zástupce podle poměru svých dosažených hrubých výdělků. Prakticky tedy povinnost k náhradě škody u vedoucího a jeho zástupce není omezena. U ostatních řadových zaměstnanců je omezena jejich jednoměsíčním průměrným výdělkem.

I u společné odpovědnosti je třeba nejprve zhodnotit, zda konkrétní část vzniklé škody nezavinil jen určitý společně odpovědný zaměstnanec. Tuto částku je nutno od uplatňované náhrady na společně odpovědných zaměstnancích odečíst.

» Odpovědnost za ztrátu svěřených předmětů (§ 255 ZP)

Zaměstnanec, který odpovídá za ztrátu svěřených předmětů (*např. počítač, mobilní telefon, nástroje, ochranné pracovní prostředky aj.*), je povinen nahradit ztrátu **v plné výši**. Zaměstnanci mohou být svěřeny předměty, jejichž hodnota převyšuje 50 tis. Kč na základě písemné dohody o odpovědnosti za ztrátu svěřených věcí. Předměty, jejichž hodnota je nižší než 50 tis. Kč, lze zaměstnanci svěřit také na základě pouhého písemného potvrzení o převzetí takové věci. Rovněž zde se musí jednat o zaměstnance, který je zletilý a plně způsobilý k právnímu jednání. Pokud zaměstnanec prokáže, že ztrátu svěřeného předmětu nezavinil, může se odpovědnosti zprostit. Jedná se zejména o případy, kdy ke ztrátě dojde náhodou bez zavinění zaměstnance, v důsledku nedbalého jednání třetích osob, při živelní pohromě, krádeží apod.

» Likvidace škody

Zaměstnavatel je povinen výši požadované náhrady škody se zaměstnancem **projednat** a ve lhůtě jednoho měsíce ode dne, kdy bylo zjištěno, že vznikla škoda a že za ni zaměstnanec odpovídá, mu oznámit výši požadované náhrady škody. Uzná-li zaměstnanec svůj závazek nahradit škodu v určené výši a dohodne-li s ním zaměstnavatel způsob úhrady, je zaměstnavatel povinen uzavřít dohodu písemně, jinak je neplatná.

Výši požadované náhrady škody a obsah dohody o způsobu její úhrady (jestliže přesahuje 1 000 Kč) je zaměstnavatel povinen projednat s příslušným **odborovým orgánem**. Nesouhlasí-li zaměstnanec s úhradou škody, kterou na něm požaduje zaměstnavatel, zaměstnavatel může uplatnit svůj nárok **u soudu**. Provést srážku ze mzdy zaměstnance k úhradě škody bez jeho souhlasu je nepřijatelné (viz § 147 odst. 3 ZP). Zaměstnanci se mohou pro případ vzniku odpovědnosti za škodu způsobenou zaměstnavatelem **pojistit**. Z pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou zaměstnavatelem má pojištěný právo, aby za něj pojišťovna nahradila škodu, kterou způsobí svému zaměstnavateli zaviněným porušením pracovních povinností. Tato pojistka se může vztahovat na obecnou odpovědnost za škodu způsobenou nedbalostí, popř. i na odpovědnost za škodu na svěřených věcech.

Seznamte se s atestovanou ochranou pevných povrchů

Snad všichni v současné době přemýšlíme, jak efektivně chránit sebe, své blízké, kolegy i klienty před rizikem nákazy. Především se pak snažíme z našich interiérů, ve kterých trávíme stále více času, udělat bezpečnější místo. Cílem je efektivně ochránit ty nejzranitelnější – osoby starší, s oslabenou imunitou, ale také ty, kteří o ně pečují jak v domovech pro seniory a sociálních službách, tak v domácí péči.

Proto jsme se v MEDESA Care, která je více než 25 let vašim stabilním partnerem v péči o zdraví, soustředili na nalezení prostředku na ochranu pevných povrchů. Ty jsou jedním z nejčastějších možných zdrojů nákazy. Naše vysoké standardy péče a ochrany splňuje inovativní produkt **GCA IMPAVIR**, který je **prvním v České republice vyráběným a především zde testovaným prostředkem s antibakteriální ochranou pevných povrchů s potvrzenou dobou účinnosti 120 dní.**

Jedním z prvních provozů, kde jsme aplikovali produkt GCA IMPAVIR, byl Domov Magnolie v Ostravě. O své zkušenosti s tímto produktem se s námi podělila paní ředitelka Mgr. Andrea Gibejová.

„Již při prvním seznámení mě na tomto řešení ochrany povrchů zaujalo hned několik aspektů. Zcela zásadní pro mě je, že má výrobek antibakteriální atest s účinností na dobu 120 dní provedený Státním zdravotním ústavem a Zdravotním ústavem v Ostravě a zároveň jeho potvrzení v náročném provozu městské hromadné dopravy v Brně,“ říká paní Andrea Gibejová.

Zároveň dodává: „Z mého pohledu je nesmírně důležité ochránit klienty a zaměstnance, a to jak nejlépe můžeme. Získaný čas raději věnujeme našim klientům, kteří nás v této době potřebují ještě více než kdy dříve, a to z důvodu omezení sociálních kontaktů,“ dodává paní Gibejová.

KDE JE MOŽNÉ GCA IMPAVIR VYUŽÍT?

Využití GCA IMPAVIRU je opravdu široké. Především je vhodné jej využít na místech zvýšeného pohybu a kontaktu lidí s povrchy a předměty, například stoly, vstupní dveře, madla, zábradlí, kliky, ovládací panely výtahů, klávesnice, telefony, vstupní systémy, WC, vodovodní baterie, jídelny, bufety, nákupní vozíky, platební terminály a jiné společenské prostory.

SNADNÁ APLIKACE JE KLÍČOVÁ

Aplikace produktu GCA IMPAVIR je jednoduchá. V případě zájmu jsme vám schopni dodat jak produkt samotný, tak i službu profesionální aplikace. Ošetřený povrch je možné čistit běžnými čisticími i dezinfekčními prostředky, je

voděodolný a ořezodolný, je šetrný k životnímu prostředí, lidem i zvířatům, biologicky odbouratelný.

Aplikací produktu GCA IMPAVIR tak získáte povrch, který na dobu garantovaných 120 dní znemožňuje život bakteriím.

Více informací získáte na www.impavir.cz

Vymýšlení slov dle zadání

Vymyslete co nejvíce slov:

- označujících zvířata, kde není obsaženo písmenko A (Á)
- označujících ženská jména, kde není obsaženo písmenko E (É, Ě)
- označujících moravská města, kde není obsaženo písmenko I (Í)
- označujících květiny, kde není obsaženo písmenko O (Ó)
- označujících české řeky, kde je obsaženo písmenko U (Ú, Ů)
- označujících mužská jména, kde je obsaženo písmenko Y (Ý)

- označujících květiny, kde není obsaženo písmenko O (Ó) – např. aster, karafiát, maceška, jítina, ibišek, kala, chrpa, divizna, afrikán, měsíček atd.
- označujících české řeky, kde je obsaženo písmenko U (Ú, Ů) – např. Berounka, Lužnice, Chrudimka, Úslava, Úhlava, Úpa, Rábuzza, Mumlava, Metuje atd.
- označujících mužská jména, kde je obsaženo písmenko Y (Ý) – např. Augustyn, Hynek, Horvát, Jeroným, Jáchym, Frenyšl, Zbysěk, Zbyněk, Matyáš atd.
- zvířata, kde není obsaženo písmenko A (Á) – např. hroznýš, holub, vygr, lev, humr, grizzly, fenek, drozd, cejn, cvrček, rys, vlk, medvěd, dudek atd.
- ženská jména, kde není obsaženo písmenko E (É, Ě) – např. Dana, Gita, Agáta, Karolína, Kamila, Laura, Jitka, Judita, Kristýna, Drahoňmíra, Adriana atd.
- moravská města, kde není obsaženo písmenko I (Í) – např. Moravský Beroun, Blansko, Opava, Brno, Bzenec, Ostrava, Krnov, Rýmařov, Vyskov, Tovačov atd.

Řešení:

Mgr. Jitka Suchá

INZERCE

primus

GET AHEAD IN LAUNDRY™

PRIMUS® DOPORUČUJE

jednorázové rozpustné pytle, které minimalizují kontakt Vašich pracovníků se znečištěným prádlem. Navíc Vaše prádlo i po vyjmutí z pračky zůstává dezinfekčně vypráno.

NAPIŠTE NÁM PRO VZOREK ZDARMA!

Alliance Laundry CE s.r.o.
Místecká 1116
742 58 Příbor
email: sales@alliances.cz
tel.: 556 768 520
www.primuslaundry.com

Vyřazení uchazeče o zaměstnání z úřadu práce

Na veřejného ochránce práv se často obracejí uchazeči o zaměstnání, kterým hrozí, že budou vyřazeni z evidence úřadu práce, anebo ještě v horším případě ti, kteří již vyřazeni byli. Dopady vyřazení mohou být pro uchazeče velmi tvrdé a ti v krizové situaci hledají pomoc, aby vyřazení zabránili anebo jej zvrátili. Právo na obranu má samozřejmě každý vyřazený uchazeč. Proto přinášíme alespoň základní informace, které mohou pomoci k zorientování se v této problematice. Včasné odvolání je základem budoucího úspěchu ve věci. Jsme současně přesvědčeny, že pokud uchazeči o zaměstnání přijmou předem fakt, že „být na pracáku“ by neměl být osobní status ani dovolenkový režim a že evidence vyžaduje určitou míru jejich aktivity a spolupráce s úřadem práce, lze vyřazení z evidence v mnoha případech předejít.

■ **Text: Mgr. Eva Hilšerová, právníčka,**
Kancelář veřejného ochránce práv;
Mgr. Milena Zmeškalová, právníčka,
Kancelář veřejného ochránce práv

➤ Jaká jsou pravidla evidence úřadu práce?

Podpora nezaměstnaných ze strany státu je založena na principu dobrovolnosti, tzn., že zařazení do evidence uchazečů o zaměstnání, kterou vede úřad práce, i setrvání v ní je dobrovolné. Každý, kdo přijde o práci, se může rozhodnout, jakým způsobem si bude nové zaměstnání hledat. Zda sám např. přes inzerát v denním tisku, na internetu, pomocí přátel atd., nebo požádá úřad práce o jeho zprostředkování.

Systém evidence uchazečů o zaměstnání upravuje zákon o zaměstnanosti.¹ Uchazeč o zaměstnání vedený v evidenci může čerpat určité výhody (např. úhradu pojistného na zdravotní pojištění státem², zápočet doby vedení v evidenci pro nárok na důchod po dobu vyplácení podpory v nezaměstnanosti i za další období v evidenci³, možnost absolvovat rekvalifikaci atd.).

Vedle práv má uchazeč vůči úřadu práce také zákonem stanovené povinnosti. Mimo jiné je to povinnost poskytovat součinnost úřadu práce (např. dostavit se na úřad práce ve stanoveném termínu, projednat ve stanovené lhůtě doporučené zaměstnání aj.), nastoupit do zprostředkovaného zaměst-

nání, nastoupit na dohodnutou rekvalifikaci, povinnost plnit aktivity stanovené v tzv. individuálním akčním plánu či jinak spolupracovat s úřadem práce. Neplnění těchto povinností brání naplňování účelu samotné evidence – zprostředkovat uchazeči vhodné zaměstnání co nejdříve – a je zákonným důvodem pro vyřazení uchazeče z evidence uchazečů o zaměstnání. Mluvíme o tzv. sankčním vyřazení.

Uchazeči často namítají, že vůbec nevědí, že mají nějaké povinnosti plnit. Neuvědomují si, že s největší pravděpodobností při první kontaktní schůzce na úřadě práce obdrželi dokument „Základní poučení uchazeče o zaměstnání“ (dále také „poučení“)⁴ a seznámení s ním stvrdili svým podpisem. Stává se, že uchazeči při první návštěvě úřadu práce nevěnují obsáhlému textu poučení dostatečnou pozornost, a byť ho od úřadu práce obdrží, v budoucnu se k němu již nevracejí. Přestože úřady práce argumentují tím, že uchazeč podepsal poučení, tím pádem byl se svými povinnostmi prokazatelně seznámen, spatřujeme v tomto směru určité rezervy ve způsobu plnění zákonné poučovací povinnosti úřadem práce.

Základní funkce, kterou zastává úřad práce, je zprostředkování zaměstnání. K tomuto účelu má veškerá činnost úřadu vést. Úřad práce by proto měl pro zajištění této své primární funkce před vydáním rozhodnutí o vyřazení

zjišťovat veškeré relevantní okolnosti, které by svědčily pro případné vážné důvody na straně uchazeče, neboť účelem činnosti úřadu práce je zprostředkovat uchazečům zaměstnání, a nikoli je vyřazovat. Tento postup je krajním opatřením, a nikoli běžným nástrojem řešení agendy úřadu práce.⁵

➤ Může se uchazeč bránit proti vyřazení z evidence úřadu práce?

Pokud úřad práce vyhodnotí, že uchazeč bez vážného důvodu nesplnil zákonem stanovenou povinnost, zahájí správní řízení o vyřazení z evidence a uchazeči zašle oznámení. Uchazeč se může k podkladům rozhodnutí ve stanovené lhůtě vyjádřit. Když úřad práce shledá, že nastaly zákonné důvody pro vyřazení, uchazeče rozhodnutím z evidence vyřadí. Uchazeč má právo podat proti rozhodnutí **odvolání** u místně příslušné krajské pobočky úřadu práce ve lhůtě 15 dnů ode dne doručení rozhodnutí o vyřazení. Pokud o odvolání nerozhodne sama krajská pobočka, postoupí ho k rozhodnutí Ministerstvu práce a sociálních věcí (dále také „ministerstvo“). Pozor, přestože uchazeč podá proti rozhodnutí o vyřazení odvolání, hledí se na něho jako na „vyřazeného“ se všemi důsledky z toho vyplývajícími do doby, než bude rozhodnuto jinak. Odvolání nemá v tomto případě tzv. odkladný účinek.⁶

I když ministerstvo odvolání zamítne a potvrdí rozhodnutí úřadu práce o vyřazení, vyřazený uchazeč má ještě možnost podat **správní žalobu k soudu**, a to ve lhůtě do 2 měsíců od doručení rozhodnutí ministerstva o odvolání. Pozor, lhůta k podání žaloby je prekluzivní a po jejím uplynutí již nelze žalobu podat. Soudní řízení podléhá zaplacení soudního poplatku. Soudní poplatek za správní žalobu proti rozhodnutí správního orgánu činí 3 000 Kč. Soud však může za určitých okolností přiznat osvobo-

¹ Zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů.

² Ustanovení § 7 odst. 1 písm. e) zákona č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů je uchazeč o zaměstnání zařazen do kategorie pojištěnců, za které platí pojistné na veřejné zdravotní pojištění stát.

³ Dle ustanovení § 5 odst. 2 písm. a) zákona č. 155/1999 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů jsou pojištěni při splnění podmínek stanovených v tomto zákoně účastny dále osoby vedené v evidenci Úřadu práce České republiky jako uchazeči o zaměstnání po dobu, po kterou jim náleží podpora v nezaměstnanosti nebo podpora při rekvalifikaci, a v rozsahu nejvýše 3 let též po dobu, po kterou jim tato podpora v nezaměstnanosti nebo podpora při rekvalifikaci nenáleží, s tím, že tato doba 3 let se zjišťuje zpětně ode dne vzniku nároku na důchod, doba, po kterou podpora v nezaměstnanosti nebo podpora při rekvalifikaci nenáležela před dosažením věku 55 let, se do ní započítává v rozsahu nejvýše 1 roku, a nepočítává se do ní jiná náhradní doba pojištění nebo doba pojištění, které se kryjí s dobou, po kterou je osoba vedena v evidenci uchazečů o zaměstnání; za dobu, po kterou náleží podpora v nezaměstnanosti, se přitom považuje též doba, po kterou se podpora v nezaměstnanosti neposkytuje z důvodu, že osobě vedené v evidenci uchazečů o zaměstnání přísluší odstupné, odbytné nebo odchoďné.

⁴ Dostupné na <http://formulare.mpsv.cz/okprace/cs/welcome/forms.jsp?NID=EFOKprace.Obcan>.

⁵ Převzato z rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 3. 2009, sp. zn. 4 Ads 161/2008, www.nssoud.cz.

⁶ Ustanovení § 143 zákona o zaměstnanosti.

ombudsman

veřejný ochránce práv

zení od soudního poplatku konkrétnímu účastníkovi řízení.

Správní soudy apelují dlouhodobě na správní úřady, aby se řádně zabývaly všemi okolnostmi konkrétního případu. Správní orgány by měly mít k problémům a potížím fyzických a právnických osob co možná největší pochopení a postupovat ve vztahu k nim vstřícně a objektivně.

➤ Může úřad práce nesplnění povinnosti uchazeči prominout?

Právní úprava počítá s tím, že může dojít k nenadálé situaci, která zkomplikuje uchazeči splnění povinnosti vůči úřadu práce. Pokud tato situace představuje tzv. vážný důvod, jehož existenci uchazeč o zaměstnání prokáže, nedojde k sankčním následkům v podobě vyřazení z evidence. V opačném případě má úřad práce povinnost uchazeče z evidence vyřadit.⁷

Vážný důvod nestačí pouze tvrdit, uchazeč ho musí prokázat, a to co nejdříve s ohledem na zásadu koncentrace řízení.

Co se rozumí vážným důvodem, stanoví zákon o zaměstnanosti.⁸ Výčet vážných důvodů je demonstrativní, a zejména tzv. jiné vážné osobní důvody jsou poměrně širokým pojmem. Uchazeči o zaměstnání uvádí někdy až úsměvné životní situace, které jim zabránily ve splnění povinnosti vůči úřadu práce. Jaké důvody z těchto namítaných osobních důvodů jsou v konkrétních situacích skutečně považovány za vážné, napovídá poměrně obsáhlá judikatura Nejvyššího správního soudu.⁹

Správní orgány by měly zohledňovat situaci, ke kterým může běžně v lidském životě docházet, a netrvat bezvýjimečně

s argumentem, že řada věcí je „rozumně předvídatelná“, na tom, že uchazeči musejí své povinnosti vůči úřadu práce plnit bez ohledu na okolnosti daného případu. Takový postup je zjevně přehnaný a neadekvátní.¹⁰

➤ Jaké jsou důsledky vyřazení z evidence?

Veřejná správa je službou veřejnosti.¹¹ Ve vztazích podle zákona o zaměstnanosti to platí dvojnásob – správní orgány by se zde měly snažit nezaměstnanému co nejvíce pomoci v jeho situaci na trhu práce. Institut vyřazení z evidence uchazečů o zaměstnání by měl být používán pouze v případech, kdy jsou nade vše pochybnost splněny podmínky, jež zákon o zaměstnanosti pro vyřazení z evidence uchazečů o zaměstnání stanoví. Vyřazení z evidence uchazečů o zaměstnání totiž představuje velký zásah do sociální sféry takto vyřazeného uchazeče.¹²

Vyřazení uchazeče o zaměstnání z evidence jako sankce za nesplnění povinnosti vůči úřadu práce má dopad na možnost opětovného zařazení do evidence v budoucnu. Doba, na jakou je uchazeč z evidence vyřazen, je odvislá od „závažnosti“ nesplněné povinnosti. V případě nesplnění „slabší“ povinnosti (uchazeč např. neoznámil výkon nekolidujícího zaměstnání nejpozději v den zahájení jeho výkonu) může úřad práce uchazeče znovu zařadit nejdříve po uplynutí 3 měsíců ode dne vyřazení.¹³ Pokud však uchazeč nesplní „závažnější“ povinnost (např. neprojedná doporučené zaměstnání ve stanoveném termínu, odmítne nastoupit do vhodného zaměstnání, nedostaví se na úřad práce ve stanoveném termínu atd.), následky jsou pro uchazeče

tvrdší, neboť pak ho lze znovu na základě jeho žádosti zařadit do evidence až po uplynutí 6 měsíců ode dne vyřazení.¹⁴ Vyřazení přitom nastává zpětně ke dni nesplnění té které povinnosti.

Vyřazení z evidence má vliv i na úhradu pojistného na veřejné zdravotní pojištění.¹⁵ Po vyřazení z evidence uchazeč o zaměstnání ztrácí jednu z výše naznačených výhod a přestává být osobou, za kterou hradí pojistné stát. V tu chvíli mu vznikne povinnost hradit pojistné na veřejné zdravotní pojištění v kategorii osob bez zdanitelných příjmů (tzv. OBZP), pokud např. za něj stát neplatí pojistné z jiného důvodu, nenastoupí do zaměstnání, nezahájí podnikatelskou činnost atd. Když pojistné hradit nebude, vzniká mu dluh u zdravotní pojišťovny.¹⁶

Jestliže uchazeč pobírá dávky pomoci v hmotné nouzi, v důsledku vyřazení z evidence o ně přijde, neboť přestává splňovat jednu z podmínek pro jejich poskytování (neurčí-li úřad práce, že ho bude považovat za osobu v hmotné nouzi).

Určité finanční zabezpečení může získat i osoba vyřazená z evidence. Vyřazenému uchazeči o zaměstnání může úřad práce poskytnout dávku mimořádné okamžité pomoci. Ta je určena k řešení akutního stavu nouze dané osoby. Žádost se podává na příslušném kontaktním pracovišti Úřadu práce ČR. O dávku lze žádat opakovaně každý měsíc. Dávka je však nenáročná – zda úřad práce žadateli dávku poskytne, závisí na jeho uvážení.

➤ Jaké důvody pro vyřazení z evidence zaznamenal v praxi veřejný ochránce práv?

Z podnětů, které veřejný ochránce práv obdržel, vyplynulo, že nejčastějšími důvody pro vyřazení uchazeče o zaměstnání z evidence jsou v současné době nedostavení se na úřad práce ve stanoveném termínu a zmaření zprostředkování zaměstnání způsobem jednání uchazeče u pracovního pohovoru. Tyto skutečnosti jsou s několika dalšími označovány zákonem o zaměstnanosti jako tzv. maření součinnosti s krajskou pobočkou Úřadu práce ČR.¹⁷

»»» 40

⁷ Podle § 30 zákona o zaměstnanosti.

⁸ Vážnými důvody se dle § 5 písm. c) zákona o zaměstnanosti rozumí důvody spočívající např. v nezbytné osobní péči o dítě ve věku do 4 let; v docházce dítěte do předškolního zařízení a povinné školní docházce dítěte; ve zdravotních důvodech, které podle lékařského posudku brání vykonávat zaměstnání nebo plnit povinnost součinnosti s úřadem práce při zprostředkování zaměstnání; v jiných vážných osobních důvodech, například etických, mravních či náboženských, nebo důvodech hodných zvláštního zřetele aj.

⁹ Viz www.nssoud.cz.

¹⁰ Shodně viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 7. 12. 2016, č. j. 4 Ads 199/2016-26, www.nssoud.cz.

¹¹ Ustanovení § 4 odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů.

¹² Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 7. 2008, č. j. 4 Ads 20/2008 - 58, www.nssoud.cz.

¹³ Ustanovení § 30 odst. 4 písm. a) zákona o zaměstnanosti.

¹⁴ Ustanovení § 30 odst. 4 písm. b) zákona o zaměstnanosti.

¹⁵ V České republice byl zákonem o veřejném zdravotním pojištění zaveden tzv. systém statutárního zdravotního pojištění. Systém je ze zákona povinný pro všechny občany nebo vybrané skupiny populace v určité zemi. Automaticky jsou do něj vtaženy osoby s trvalým pobytem na území ČR dnem jejich narození nebo dnem, kdy zde získaly trvalý pobyt. Základní povinnosti pojistěnce je tedy platit pojistné ve stanovené výši a včas.

¹⁶ Dle ustanovení § 8 odst. 5 zákona o veřejném zdravotním pojištění je zdravotní pojišťovna povinna vymáhat na dlužníkovi zaplacení pojistného včetně penále.

¹⁷ Ustanovení § 31 zákona o zaměstnanosti.

Poradna konceptu Bazální stimulace

Na dotazy čtenářů odpovídá
PhDr. Karolína Maloň Friedlová, Ph.D., certifikovaná lektorka a supervizorka, jednatelka INSTITUTU Bazální stimulace podle Prof. Dr. FRÖHLICHA, s. r. o.

Dotaz:

Chtěli jsme se zeptat, jak postupovat u klienta, který je agresivní a sebe-poškozuje se. Kouše se do kůže na ruku. Klientovi je 17 let a trpí těžkým kombinovaným mentálním a tělesným postižením. Absolvovali jsme Základní kurz Bazální stimulace a rádi bychom u klienta použili techniky Bazální stimulace, které jsme se naučili v kurzu. Děkuje.

I. M. vedoucí úseku,
Domov sociálních služeb

Odpověď:

U klienta bude vhodné zařadit techniky somatické stimulace, možná i vestibulární nabídky. To zjistíte z reakce klienta na poskytnuté stimulace. Možná bude velmi dobře tolerovat nejen somatické, ale i vestibulární podněty. Zpočátku se klient bude vaším nabídkám zřejmě bránit a nebude u něj možné aplikovat prvky somatické stimulace jako izolované nabídky. Proto doporučuji integrovat somatickou stimulaci do aktivit, které zná a které u něj denně vykonáváte (tj. aktivity související s péčí o tělo). Somatickou stimulaci proto provádějte nejprve během toalety formou zklidňujících koupelí. Pokud klientům také pravidelně v rámci toalety krémujete pokožku, aplikujte zklidňující stimulaci i v této podobě. Při krémování zad se nabízí možnost aplikovat masáže stimulační dýchání. Nejen proto, že tato technika vede ke zklidnění agresivních klientů, ale zároveň umožňuje navázat kontakt i s neklidným a nekontaktním klientem. Pokud klienta polohujete, použijte polohování do hnízda, zkuste také polohování mumie kombinované s hnízdem. Polohování umožní výrazné zklidnění, tělesný komfort a pocit jistoty a bezpečí. Důležité je, že se jedná o zcela nenásilnou formu somatické stimulace bez přímého tělesného kontaktu s klientem (přímý kontakt nemusí být agresivními klienty zpočátku tolerován). Somatické stimulace kombinujte s nastavbovými prvky konceptu, se kterými máte u klienta pozitivní zkušenost (např. auditivní, optické, taktálně-haptické a jiné nabídky). Získáte tak klientovu důvěru, která je předpokladem k navázání kontaktu, zklidnění a eliminaci autoagresivních prvků chování.

ombudsman

veřejný ochránce práv

Správní orgány by měly zohledňovat situace, ke kterým může běžně v lidském životě docházet, a netrvat bezvýjimečně s argumentem, že řada věcí je „rozumně předvídatelná“, na tom, že uchazeči musejí své povinnosti vůči úřadu práce plnit bez ohledu na okolnosti daného případu. Takový postup je zjevně přehnaný a neadekvátní.

««« 39

Pro zajímavost doplňujeme, že předchozí právní úprava evidence uchazečů o zaměstnání¹⁸, účinná do 30. 9. 2004, spojovala maření součinnosti s úmyslem.¹⁹ Stávající právní úprava již úmyslné jednání nevyžaduje. Mařit součinnost tak lze i neúmyslně, např. když uchazeči o zaměstnání namítají, že na schůzku na úřadě práce pouze zapomněli, aniž by v tom byl z jejich strany záměr.

Správní orgány by měly vždy citlivě posoudit situace, ke kterým v lidském životě běžně dochází a které znemožňují uchazečům o zaměstnání dostavit se včas na jednání k úřadu práce, přičemž mají zohlednit to, jestli se nejedná o účelové a úmyslné vyhýbání se povinností uchazeče o zaměstnání a zda se uchazeč aktivně snaží vzniklou situaci adekvátními prostředky řešit.²⁰

V poslední době se veřejnému ochránci práv podařilo změnit přístup úřadu práce k ukončení evidence uchazeče z důvodu jeho špatného zdravotního stavu. Zákon o zaměstnanosti umožňuje ukončit uchazeči evidenci na úřadu práce, pokud není schopen plnit povinnosti součinnosti při zprostředkování zaměstnání.²¹ Takové rozhodnutí však musí být podepřeno lékařským posudkem. Šetření ochránce ukázalo, že obvyklá praxe úřadů práce byla jiná. Rozhodnutí úřadu práce o vyřazení z důvodu zdravotního stavu se v mnoha případech opíralo pouze o lékařskou zprávu praktického lékaře, v níž lékař stručně napsal, že uchazeč není schopen dlouhodobě žádné práce, bez bližšího zdůvodnění. Na základě

takové zprávy pak úřad práce uchazeče vyřadil z evidence. Uchazeč však kvůli tomuto rozhodnutí přišel následně o příspěvek na živobytí, příspěvek na bydlení, v několika případech i o rentu z pracovního úrazu či z nemoci z povolání, a ocitl se prakticky bez prostředků.

Na základě šetření ochránce byla ve spolupráci s ministerstvem změněna příslušná metodika a v budoucnu již nebude možné, aby byli uchazeči vyřazováni **bez lékařského posudku**, který má všechny náležitosti stanovené zákonem.

Jak je vidno, pravidla pro „fungování“ uchazečů v evidenci jsou poměrně přísná. Proto uchazečům o zaměstnání nezbývá, než aby byli bdělí a aktivní. Pokud se z vážných důvodů nemohou vůči úřadu práce odpovědně chovat, musí existenci těchto důvodů prokázat a pokusit se svá práva hájit ve správním, popř. soudním řízení.

Nepříznivým dopadům vyřazení uchazeče o zaměstnání z evidence úřadu práce lze předejít nejen informovaností, bdělostí a aktivní spoluprací uchazeče o zaměstnání, ale i vstřícným přístupem a srozumitelným poučením ze strany úřadu práce.

Ambicí článku nebylo postihnout vyčerpávajícím způsobem celou problematiku vyřazování z evidence uchazečů o zaměstnání, nýbrž upozornit zejména sociální pracovníky a ostatní pomáhající profese z nevládního sektoru, jak je důležité klientům poskytovat srozumitelné informace o pravidlech evidence u úřadu práce a jak jim pomoci v případech, že již bylo zahájeno správní řízení o jejich vyřazení z evidence uchazečů o zaměstnání. ■

¹⁸ Zákon č. 1/1991 Sb., o zaměstnanosti.

¹⁹ Ustanovení § 7 odst. 3 zákona č. 1/1993 Sb. znělo: „Uchazeč o zaměstnání může být z evidence vyřazen, jestliže bez vážných důvodů odmítne nastoupit do vhodného zaměstnání nebo jestliže úmyslně maří součinnost s úřadem práce při zprostředkování zaměstnání; v těchto případech bude znovu zařazen do evidence uchazečů o zaměstnání nejdříve po uplynutí doby tří měsíců.“

²⁰ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 4. 2014, čj. 4 Ads 109/2013 - 28, www.nssoud.cz.

²¹ Podle § 30 odst. 1 písm. c) zákona o zaměstnanosti.

Netradiční haptické knihy boří bariéry

Spisovatelka a ilustrátorka Markéta Vítková vytváří unikátní haptické knihy, pomocí nichž chce propojit světy zrakově postižených a lidí bez handicapu.

■ **Text: Mgr. Ivana Vlnová,**
zástupkyně šéfredaktorky
Fota: archiv Markéty Vítkové

Vystudovanou pedagožku Markétu Vítkovou lákalo ukázat dětem bez poruch zraku, jaké to je, když někdo nevidí. Ona sama svět zrakově postižených poznávala díky nevidomému tchánovi. „Chtěla jsem, aby se děti, které vidí, toho dozvěděly co nejvíce o světě nevidomých,“ popisuje. Napsala proto knihu *Narozeninová kočka*, vyprávějící příběh o nevidomém dědečkovi, který společně se svými vnoučaty Honzíkem a Matějem vybírá babičce dárek. Příběh dětem nenásilnou formou ukazuje, jaké je to být nevidomým. Zprvu kniha vyšla v klasičtém formátu. Odsud byl přes nahrávání audiozáznamu knihy a tvorby pracovních sešitů už jen krůček ke vzniku **haptické verze** *Narozeninové kočky*. Ta přináší možnost přečíst si knihu také zrakově postiženým dětem.

„Kniha je vytvořená tak, aby ji za ideálního stavu četli vidící a lidé se zrakovým handicapem spolu nebo aby ji četli lidé bez handicapu,

Markéta Vítková

kterí u některých stránek zavřou oči a zkusí si poslepu třeba zavázat tkaničku,“ sdělila autorka. Pozitivní ohlasy na ojedinělý projekt na sebe nenechaly dlouho čekat. „Setkala jsem se s nevidomým zpěvákem Janem Jarešem, který knížku četl se svou neteří, jež vidí. Popsal mi, že nad knížkou vznikl dialog a že jim četba přinesla společné zážitky. A to je

presně to, proč jsem knížku vytvářela. Nejvíce by mě potěšilo, kdyby při takové četbě získal ten, kdo vidí, větší pochopení pro zrakově postižené,“ říká Markéta Vítková a připomíná, že existují haptické knihy i přímo pro nevidomé děti: „Jsou naprosto úžasné a jejich výroba je velmi pracná. Ale kvůli tomu jich leckdy vznikne málo, a proto pak může trvat dlouho, než si je může handicapované dítě půjčit, než se na něj takřkajíc dostane.“

Vznik *Narozeninové kočky* také nebyl úplně jednoduchý. Některé části knihy se vyráběly ručně – při té příležitosti do tvorby autorka zapojila klienty sociálních služeb. Další překážkou byla cena publikace. Jen výrobní náklady převyšovaly 1 000 korun za kus: „V tomto směru mi pomohl i HitHit a Nadační fond Obce spisovatelů. Měla jsem velikou radost, že díky pomoci širokého okruhu lidí je kniha finančně dostupnější,“ sdělila autorka.

➤ 3D modely do knihoven

Markéta Vítková by také ráda spolupracovala s knihovnami. Podle jejich představ by **v knihovnách mohly být 3D modely, s kterými by si děti, ať se zrakovým postižením, či bez něj, mohly hrát.** Modely by se jednak vztahovaly k určitým knihám a příběhům, ale představovaly by třeba i abstraktní pojmy nebo zmenšeniny velkých budov. Bylo by také možné si je půjčovat domů. Tento koncept podle autorky zatím vyzkoušeli v sedlčanské knihovně, první modely vznikly k její další knize *Kamil – malíř snů*: „Knihovna už v současnosti modely má k dispozici, ale do půjčování bohužel negativně zasáhla pandemie covid-19. Naší vizí je, že by mohly vznikat další a další modely, nejenom od nás, ale naopak bychom byli rádi, kdyby se do projektu zapojil vlastně kdokoliv, kdo umí ve speciálním programu vytvářet modely pro 3D tiskárny. Podmínkou by bylo pouze to, že by návrh musel projít schválením zrakově postižených, aby jim vyhovoval.“

➤ Jaké je být autistou

V současnosti Markéta Vítková spolupracuje na **knize o autismu, která by opět měla propojit svět handicapovaných a zdravých.** „U autismu je tvorba takové knihy těžší v tom, že každý autista má jiné projevy postižení, proto jsme děj knihy směřovali tak, že bude popisovat, co prožívá hrdinka autistka, když jde třeba na koupaliště nebo na nákup, ale zároveň budou zmíněny další tři pohledy jiných dětí s autismem,“ prozrazuje své plány do budoucna Markéta Vítková.

Držitelé certifikátu Značka kvality v sociálních službách

www.znackakvality.info

Domov seniorů Hranice, p. o.

Pobytové služby Domov pro seniory (kapacita 184 míst) a Domov se zvláštním režimem (31 míst) jsou umístěny ve dvou propojených pavilonech. Zařízení se nachází v klidné lokalitě města Hranice a je obklopeno malebnou přírodou. Uživatelé služby žijí v jednolůžkových nebo dvoulůžkových pokojích, z nichž většina má k dispozici balkón. Do pokojů se vchází z předsíně, odkud je také dostupná bezbariérová toaleta. Celý vnitřní i venkovní areál je bezbariérový. Uživatelé mohou využívat několik společenských místností, reminiscenčních pokojů a koutků, knihovnu, rukodělnou dílnu, kapličku a další společné prostory. V Domově je k dispozici vodoléčba, elektrooléčba, dvě tělocvičny, místnost s rotopedy i zázemí pro hru ruských kuzelek a šipek.

Své provozovny zde mají kadeřnice a pedikérka. Každodenně otevřený obchod s bufetem je propojený s venkovní terasou, proto skýtá možnost příjemného posezení v zahradě.

Příklady dobré praxe:

Interní televizní zpravodajství – V průběhu roku 2020 jsme zahájili interní televizní zpravodajství, které probíhá každý pracovní den. Uživatelé jsou tak aktuálně informováni o dění v zařízení a také v našem městě. Tímto způsobem mohou být rovněž vizuálně seznámeni s úpravami interiéru nebo s provozy, do kterých nemají běžně přístup (např. s prádelnou, kuchyní a jejím chodem při přípravě stravy).

Pravidelné výlety do okolí na přání uživatelů – Naše zařízení nabízí každý týden výlety vozem, opatřeným plošinou pro imobilní osoby, na místa, která uživatelé preferují. Z těchto cest se někdy pořizují krátké reportáže,

jež se vysílají v rámci programu domovské televize. Účastníci mohou prostřednictvím kamerového záznamu sami sdělit své postřehy a zážitky.

Neformální setkání s uživateli, jejich rodinami a personálem – Domov organizuje pravidelná neformální setkání s rodinnými příslušníky, kde je prostor blíže se seznámit s personálem Domova, navázat vztahy plné důvěry, které přispívají k dobré spolupráci. Atraktivitu neformálních setkání zvyšuje doprovodný program (např. přednáška fyzioterapeuta, foto koutek, grilování). Vždy je podáváno občerstvení, do jehož přípravy se zapojují všichni účastníci.

Domov seniorů Hranice, p. o.

Jungmannova 1805
753 01 Hranice

Certifikace:

Ubytování	★★★★☆
Strava	★★★★★
Volný čas a kultura	★★★★★
Partnerství	★★★★★
Péče	★★★★☆
Bodové hodnocení	912,5 bodů
Celkové hodnocení	★★★★★

Senior residence Terasy, z. ú.

V domově pro seniory poskytujeme od července 2012 residenční bydlení pro 52 seniorů v moderním a prostorném objektu v klidné a dobře dostupné části Plzně. Celý areál je bezbariérový včetně přístupu na terasy a do zahrady parkového typu. Jednolůžkové a dvojlůžkové pokoje mají vlastní sociální zařízení a jsou dostatečně prostorné pro dovybavení nábytkem uživatelů. Vaříme ve vlastní kuchyni, stolujeme jako v restauraci, nabízíme výběr z více jídel, pečeme domácí moučnicka a podáváme mimo jiné i pivo k obědu. K dispozici bez omezení je balneo vybavené hydromasážními vanami, reminiscenční koutek a knihovna. Velké společné prostory i útulná zákoutí nabízí široké spektrum využití.

V péči klademe důraz na fungující trojúhelník: pečující personál – uživatel – rodina. Všechno naše úsilí směřuje k tomu, aby co nejvíce obyvatel Teras mohlo upřímně říci „tady jsem doma“.

Příklady dobré praxe:

Stále jsme tu – Projekt, který se zaměřuje na podporu seniorů v oblasti tvorby, rozvoje osobního nadání, talentu a plnění si celoživotních snů. Prostřednictvím prací, které díky projektu vznikají, poskytujeme široké veřejnosti důkazy o nezastupitelné roli seniorů ve společnosti, o jejich moudrosti, smyslu pro humor i o tom, že senioři mají světu stále co nabídnout a jsou schopni si užívat radosti života i v pokročilém věku – navzdory mnoha zdravotním komplikacím.

Hlavní myšlenka projektu jde ruku v ruce s posláním domova seniorů na Terasách, kde prohlubujeme naše znalosti v oblasti smysluplných konceptů péče a terapií, především v Biografickém konceptu péče dle Böhma, se snahou maximálně podpořit důstojný a plnohodnotný život klientů s jejich jedinečnými potřebami.

Senior residence Terasy, z. ú.

Sokolovská 1099/80
323 00 Plzeň-Bolevec

Certifikace:

Ubytování	★★★★☆
Strava	★★★★★
Volný čas a kultura	★★★★☆
Partnerství	★★★★★
Péče	★★★★☆
Bodové hodnocení	913,5 bodů
Celkové hodnocení	★★★★★

Střípky z domova

V Klíčku se závodí

Záluží – Během ledna a února proběhl v Klíčku turnaj ve stolních hrách, tedy v hokeji a kopané. Pandemie nám stále brání věnovat se kolektivním sportům, proto soutěžíme alespoň v těch stolních. Tentokrát mezi sebou soupeřila čtveřice dvou-

členných družstev. Týmy si vybraly názvy podle mužstev z NHL a hrály každý proti každému dvě utkání, jedno v kopané, druhé v hokeji.

Po šesti zápasech bylo jasno – turnaj vyhrál klub Dallas Stars – Jirkové Vladyka a Cíffra, za nimi se umístili Roman Blahník a Martin Dušek z Boston Bruins. Třetí příčku obsadil tým New Jersey Devils – Michal Vladyka a Martin Šmol, čtvrtou New York Rangers – Michal Náhlovský a Josef Drda.

*Kamil Sixta,
pracovník v sociálních službách,
Denní a týdenní stacionář Klíček*

Masopustní karneval

Kyjov – Maminky z Azylového domu v Kyjově společně se dvěma pracovníci připravily pro své děti masopustní karneval. Kvůli hygienickým opatřením se karneval konal v omezeném počtu účastníků. Maminky dětem i sobě předem nachystaly masky. Také během dopoledne připravily pro všechny masopustní pohoštění a domácí masopustní koblihy. Pracovnice zase nachystaly pestré zábavné soutěže a hry.

Karneval začal úderem 14. hodiny ztroubením na trumpetku. Na tento signál netrpělivě čekali všichni přítomní, kteří byli seřazeni v maskách za dveřmi společenské místnosti. Sešli se tu např. pravěká žena, lesní skřítek, sestřička, lékařka, šašek, kouzelnice a duch.

Karneval byl zahájen veselým ukazovacím tanečkem Ram-sam-sam, u kterého se všichni naladili na další zábavné soutěže. První soutěžní disciplínou bylo obíhání s vajíčkem po překážkové dráze, poté děti hledaly v prostoru umístěné dvojice pravěkých ještěřů, což nebylo zrovna jednoduché, protože ještěři si byli dost podobní. Ale děti byly šikovné a poskládaly správně všechny dvojice. Následoval malý turnaj v kuželkách a po krátké přestávce se všichni zapojili do tanečního reje v maskách. Poté došlo na tanec se smetákem, taneční sochy a oblíbenou hru limbo, tj. podlézání pod tyčí, kterou nahradil již zmíněný smeták. Nechybělo skládání velkého puzzle „Mášenka“, a zatímco děti pilně skládaly, pracovnice nachystaly židle na další oblíbenou hru – židličkovanou, která nesmí chybět na žádném karnevalu. Poslední disciplínou bylo stříhání zavěšených pamlsků. Při vyhlásování výsledků byli všichni účastníci odměněni drobnými dárky.

Společně jsme prožili příjemné odpoledne, všichni se pobavili i zasmáli a alespoň na chvíli se oprostili od každodenních starostí a pochurné nálady. Karneval se všem velmi líbil a děti se dokonce zajímaly, kdy bude další podobná akce.

*Jitka Obrová, sociální pracovnice
Azylový dům Kyjov*

Sportovní dopoledne svědčilo tělu i duši

Písek – Víme, že pohyb a soutěživost nám pomáhá udržet se aktivní a v dobré náladě. Proto jsme první únorový týden uspořádali dvě sportovní dopoledne, při nichž klienti poměřili své sportovní dovednosti a síly.

Za fanfáry byli oceněni ti nejlepší. Velkého sportovního ducha projevil v soutěžích zvláště pan Josef, bývalý hráč stolního tenisu (Tatran Břežnice do toho!!!).

Pracovnice Diakonie Písek

Masopust v Domově Ždírec

Ždírec – V úterý 16. února se ve ždíreckém domově konal tradiční masopust. Dopoledne uživatelé připravovali společně s aktivizačními pracovníci masopustní koblihy a v odpoledních hodinách domo-

vem prošel masopustní průvod, který uživatelé mile překvapil a potěšil. Rozverné odpoledne plné tance a zpěvu bylo vítaným zpestřením života v našem domově. O hudbu se postaral pan Stanislav Caha z Bítovčic, který hrál na harmoniku známé písničky.

Tak zase za rok...

*Bc. Eva Josífková
vedoucí soc. úseku, Domov Ždírec*

Mezigenerační propojování i v době covidu

Frýdek-Místek – Už je to pár let, co se seniory z Centra denních služeb Domo-

vinka setkávají s dětmi z mateřské školy Sněžka, která se zařízením sousedí. Potkávají se na zahradě, rádi společně něco tvoří, zpívají nebo seniory dětem předčítají. Minulý rok ale bylo vše jinak. Složitá epidemiologická situace nepřála osobnímu kontaktu, a proto se uskutečnilo pár „setkání na dálku“, při nichž děti potěšily seniory svým zpěvem a divadlem před okny Domovinky, jindy se všichni společně zapojili do výtvarné akce. Fotky uživatelů centra děti doplnily krásnými zimními čepicemi z papíru, ke kterým si seniory dopletli bambule. Děti zhotovily i ledovou kru, na kterou se fotografie umístily, a tak uživatelé centra doplňovali až do školky, aby tam alespoň takto všechny pozdravili. Společné dílo umístili ve školce na zeď, a tak si děti mohou na seniory z Domovinky častěji vzpomenout. Uživatelé Domovinky mají ze společných aktivit radost.

*Klára Fojtíková, sociální pracovnice Centra
denních služeb Domovinka, Frýdek-Místek.*

MoliCare® Skin

Speciální kosmetika chrání pokožku před problémy spojenými s inkontinencí

Nutriskin Komplex vytváří na pokožce ochrannou vrstvu. Přispívá k lepší elasticitě kůže a zlepšuje buněčný metabolismus

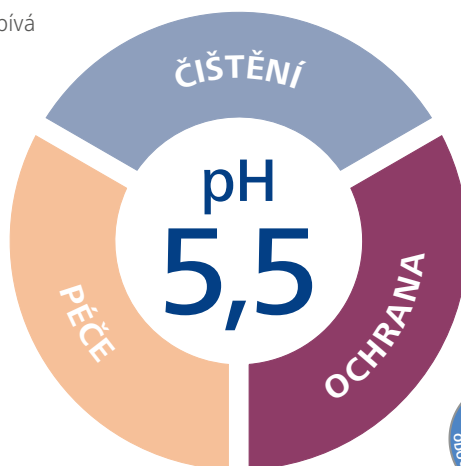
Obsahuje:

- mandlový olej
- esenciální mastné kyseliny
- aminokyseliny
- kreatin

Emulze voda v oleji

Zajišťuje hloubkovou hydrataci pokožky. Vrstva přípravku vydrží i několik omytí vodou

Vyvážené pH 5,5

Pro zdravou pokožku a ochranu před vnějšími vlivy

Odour Neutralizer

Obsažený v čisticích a ochranných produktech nabourává molekuly amoniaku, čímž **zápach** nepřekrývá, ale **zcela eliminuje**